
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

M-2825

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पुर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विक्रम सवंत)	Additional Particulars / Remark
व्रतोद्यापन	—	दर्शन	पूर्ण	-	3/12	78	संस्कृ.	कागद	15	32		

...मधुत्रयं ६ ॥ अथ ॥ व्रतोद्यापनकौमुद्या अनुक्रमणिकाप्रारंभः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

१ ॥ मंगलाचरणं
१ व्रतलक्षणं
१ व्रतोद्यापनकालः
व्रतारंभसमाप्तौ खंड
१ पूर्णमास्यामाद्यतिथिः
१ व्रते निषिद्धं सापवादं
१ व्रताधिकारिणः
२ व्रतधर्माः व्रतग्रहणं
२ सर्वव्रतेषु सामान्यधर्माः
२ गृहीतव्रतत्यागे दोषः प्रा
२ यश्चित्ते ॥ उपवासलक्षणं
२ व्रतदिने नियमाः
२ नियमभंगे प्रायश्चित्तं

२ स्त्रीणां विशेषः
३ स्वयं दूषिते अशक्तौ वा
३ व्रतविधिः प्रतिनिधिः
३ काम्यव्रते प्रतिनिधिर्नः
३ हविष्याणि ॥ पंचरत्नानि
३ पंचगव्यं पंचपल्लवं
३ पंचामृतं सर्वौषध्यः
३ अष्टांगार्घ्यं पंचरंग ॥ न्य
३ कौतुकं सप्तमृदः सप्तधा
३ सप्तधातु कलशलक्षणं
३ प्रतिमाद्रव्यं तत्प्रमाणं च
३ होमसंख्याविकल्पौ
३ होमद्रव्यप्रतिनिधिः
३ इध्मा
४ हस्तादिभिर्धमननिषेधः

४ धूपः ॥ कर्षादिमानं...
४ होमद्रव्यमानं प्रतिनि
४ कठिनद्रव्यइध्महोमपात्रं
४ ऋत्विग्वर्णनं लक्षणं तद्देयं
४ ऋत्विक्संख्यानं मधुपर्क
४ सर्वतोभद्रमंडलं सरंगं
४ अष्टलिंगतोभद्रं
५ द्वादशलिंग चतुर्लिंगभद्रं
५ अथ मुद्राः पंचविष्ण्वादिषु व
५ ज्येष्ठ्यादि ॥ मासाभिषेके
५ व्रतोद्यापनानुक्तौ विधिः
५ व्रतभंगे संपूर्णताविधिः
६ अथाचार्यहस्तं ॥ पूरुषसू
६ क्तन्यासः

६ सर्वतोलिंगतोभद्रेषु देव
६ तास्थापनं ब्रह्मादीनां
८ ब्रह्मादिदेवतापूजनं
८ कलशस्थापनादि अ
८ ग्न्युत्तारणं प्राणप्रतिष्ठा
८ सर्वव्रतेषु सामान्यपूजा
९ इति सर्वव्रतपरिभाषा
अथ एकादश्यादिव्रत
९ विधिः तत्पूर्वदिनकृत्यं
१० संकल्पादेकादशीव्रतो
१० द्यापनं

१३ अ...
१४ अथ ... व्रतानि
चैत्रशुक्लप्रतिपदि
आरोग्यव्रतं विधाव्र
१४ तं च
१५ श्रावणशुक्ले रोटकसो
१५ मवारव्रतारंभः उद्यापनं
१५ कार्तिके ॥ द्वितीयाव्रतानि
१५ यमद्वितीयाव्रतोद्यापनं
१५ श्रावणे सूत्रतन्तुफलव्रतो २
१५ मार्गशीर्षे बालचंद्रव्रतो २
१६ अथ तृतीयाव्रतानि
१६ चैत्रशु० सौभाग्यशयनव्र २
१६ चैत्रशु ३ अरुंधतीव्रतं
१६ श्रावणशु ३ स्वर्णगौरीव्रतं
१६ भाद्रशु ३ हरितालिकाव्रतं

॥ अथ व्रतोद्यापन कौमुद्या अनुक्रमणिका लिख्यते ॥

१७ भाद्र शु ३ हस्तगौरी व्रतं
१७ कोटेश्वरीगौरी व्रतं २
१७ भाद्र कृष्ण ३ बृहद्गौरी व्रतं
१८ मार्गमाघयाः कृष्णे सौभा २
१८ ग्यसुंदरी व्रतं द्वादश प्रति
१८ मासेषु दंतकाष्ठभेदेन
वैशाख शु ३ परशुरामज
१८ यंती व्रतं ॥ इति तृतीया
१९ अथ चतुर्थी व्रतानि
१९ कृष्णचतुर्थ्यां संकष्टचतु
र्थी व्रतं ॥ श्रावणे कार्ति
केवा शुक्लचतुर्थ्यां दूर्वाग
१९ णपति व्रतं ॥
भाद्र शु ४ सिद्धिविनाय
१९ क व्रतं
२० कार्तिक कृष्ण चतुर्थ्यां क
२० रक चतुर्थी व्रतं

२० आश्वीन कृष्ण चतुर्थ्यां दशार
२० थललिता व्रतं ॥
२१ अथ पंचमी व्रतानि
२१ भाद्र शु ५ ऋषिपंचमी व्रतं
श्रावण शु ५ नागपंचमी व्रतं
भाद्र शु ५ नागपंचमी व्रतं ॥
२१ नागदष्टस्याप्यस्यामेव व्रतं
२२ आश्वीन शु ५ उपांगललिता
व्रतं ॥ इति पंचमी व्रतानि
२२ अथ षष्ठी व्रतानि
२२ भाद्र शुक्ल ६ ललिताषष्ठी व्रतं
२३ भाद्र कृष्ण ६ कपिलाषष्ठी व्रतं
२४ सर्वासु षष्ठीषु स्कंदषष्ठी व्रतं
२४ अथ सप्तमी व्रतानि
२४ श्रावण शु ७ शीतला व्रतं
२५ भाद्र शु ७ मुक्ताभरण व्रतं

२५ माघ शु ७ रथसप्तमी व्रतं
२५ अत्रैवारुणोदये स्नानं
२६ अचलासप्तमी व्रतमत्रैव
२६ पुत्रसप्तमी व्रतं अत्रैव
२६ अथाऽष्टमी व्रतानि
२६ भाद्र शु ८ बुधाष्टमी व्रतं
२७ शुक्लादि श्रावण कृष्णाष्टम्यां
दशाफल व्रतं
२७ अस्यामेव जन्माष्टमी व्रतं
२८ भाद्र शु ८ ज्येष्ठा व्रतं
२९ अस्यामेव दूर्वाष्टमी व्रतं
भाद्र शु ८ षोडशदिनात्म
२९ कं महालक्ष्मी व्रतं
इत्यष्टमी व्रतानि
३० अथ नवमी व्रतानि

३० चैत्र शु ९ रामनवमी व्रतं
३० रामनाममलेखनोद्यापनं
३१ भाद्र शु ९ अदुःखनवमीव्र
३१ शुभमासे दशम्यां आशादश
३१ मी व्रतं ॥ अथ दशमी व्रतानि
३२ भाद्र शु १० दशावतार व्रतं
३२ आश्वीन शु १० विजयादशमी
३३ शुभमासे १० दशादित्य व्रतं
३३ ज्येष्ठ शु १० दशहरा व्रतं
इति दशमी व्रतानि ॥
३४ अथ एकादशी व्रतानि ॥
३४ ज्येष्ठ शु ११ निर्जलैकादशी
३४ आषाढ शु ११ शयन्येकादशी
३४ कार्तीक शु ११ गोपद्म व्रतं
कार्तीक शु ११ पंचदिनात्मकं
३४ भीष्मपंचक व्रतं ॥

३५ मार्ग कृष्णैका० वैतर[illegible]
३५ सर्वमासेषु उभयैकादशी व्रतं
३५ इत्येकादशी व्रतानि ॥
अथ द्वादशी व्रतानि
३५ भाद्र शु १२ श्रवणद्वादशी व्रतं
३६ पौष कृष्ण १२ सुरूपाद्वादशी
३६ भाद्र शु १२ विष्णुपंचक व्रतं
इति द्वादशी व्रतानि ॥
३७ अथ त्रयोदशी व्रतानि
३७ आषाढ शु १३ जयापार्वती व्रतं
३७ भाद्र शु १३ गोत्रिरात्र व्रतं
कस्मिन्नपि मासे अशोक
३७ त्रिरात्र व्रतं ॥
३८ कार्तिकादिमासेषु त्रयो
३८ दशीषु प्रदोष व्रतं
३८ मार्ग शु १३ अनंगत्रयोदशी व्रतं

FOUR ANNAS
INDIA
FOUR ANNAS INDIA
THOS. DE LA RUE & CO. LONDON

॥ व्रतकौमुद्याः अनुक्रमणीका लिख्यते ॥ उद्यापन ॥

INDIA · INDIA

EIGHT ANNAS

EIGHT ANNAS INDIA

THOS. DE LA RUE & CO. LONDON

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

॥ व्रतोद्यापनकौमुद्याः अनुक्रमणिका लिख्यते ॥

इति व्रतकौमुद्यनुक्र
मणिका समाप्ता ॥ ५ ॥

INDIA · INDIA · INDIA

TWO ANNAS

INDIA * TWO ANNAS *

THOS. DE LA RUE & CO. LONDON

[illegible]

ज्य मोदकपोलिकापूरिकावटकघृतपाचितपक्वान्नादिपूरितंवस्त्रं सशूर्पंवायनंतेभ्योदत्वागांचदद्यात् अथभविष्ये मुहूर्तमात्रेपिपरविद्धायांश्रावणशु
क्लतृतीयायांस्वर्णगौरीव्रतम् प्रातः शुक्लतिलैः स्नात्वा आत्मनः सौभाग्यादिपुत्रपौत्रसंपत्तिकामनयाचरितस्वर्णगौरीव्रतोद्यापनंकरिष्ये· वृताचार्यः
उक्तप्रकारेणलिंगभद्रेषोडशनमस्कारमंत्रेणनाममंत्रेणवाहोमः पलनाम्रमयतिलपूरितपूर्णपात्रयुतेमृन्मयेकलशेहैमेहरगौरीप्रतिमेत्र्यंबकंगौ
रीर्मिमायेतिमंत्राभ्यांसंपूज्यपुराणपठणादिनारात्रिंनिनीयप्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् उमामहेश्वरौतिलयवाज्याहुतिभिः प्रतिद्रव्यंअष्टो
त्तरशतसंख्याकाभिर्ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततः आचार्यायगांदत्वाषोडशदंपतीः संपूज्यवंशपात्रस्थषोडशविधषोडशसंख्याक
पक्वान्नसंयुतंवायनंतेभ्योदत्वादक्षिणादिभिःप्रतोष्य आशिषोगृण्हीयात् अथभविष्यस्कंदयोर्मुहूर्तमात्रेपिपरविद्धायांभाद्रशुक्लतृतीयायांहरि
तालिकाव्रतम् तिथ्याद्युल्लिख्यममसमस्तपापक्षयपूर्वकसप्तजन्मसौभाग्यादिविविधभोगप्राप्तिद्वाराउमामहेश्वरप्रीत्यर्थंआचरितहरितालि
काव्रतोद्यापनंकरिष्ये ततःवृताचार्यः उक्तविधिनालिंगतोभद्रेद्रोणपरिमितव्रीहिस्थकलशेराजतंशिवंहैमींगौरींपुरतः राजतंवृषंउक्तमंत्रैः प्रति
ष्ठाप्यसंपूजयेत् तत्रमंत्रः मंदारमालाकुलितालकायैकपालमालांकितशेखराय दिव्यांबरायैचदिगंबरायनमः शिवायैचनमः शिवाय ततन्मं
त्रैर्वाततःप्रार्थयेत् नमः शिवायसांबायपंचवक्त्रायशूलिने नंदिभृंगिमहाकालगणयुक्तायशंभवे शिवायैहरकांतायैप्रकृत्यैसृष्टिहेतवे नमस्ते-
ब्रह्मरूपिण्यैजगद्धात्र्यैनमोनमः येनकामेनदेविलंपूजितासिमहेश्वरी तंपूर्णंकुरुमेकामंसौभाग्यंचप्रयच्छमे ततः सुवासिनीभिः संपूज्यरात्रिंनिन
येत् प्रातः अग्निंप्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् प्रधानंउमामहेश्वरंप्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाभिः तिलयवाज्याहुतिभिः ब्रम्हादिदेवताः परिवारदेवता

श्चएकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततः संपूजिताचार्याय गांदत्वाषोडशाष्टौवासुवासिनीःसंपूज्य सौभाग्यद्रव्यवस्त्रदक्षिणायुतानिसशूर्पाणिषोडशवायनानिदद्यात्
तत्रमंत्रः सौभाग्यारोग्यकामानांसर्वसंपत्समृद्धये गौरीगिरीशतुष्ट्यर्थंवायनंतेददाम्यहम् अथहस्तगौरीव्रतम् भविष्ये हस्तऋक्षगतेसूर्येत्रयो
दशवर्षात्मकंहस्तगौरीव्रतंतिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः सकलदुःखनाशसौभाग्यसुखावाप्तिद्वारागौरीप्रीत्यर्थं आचरितहस्तगौरीव्रतपूर्णतासिद्ध्येतदु
द्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये वृताचार्यः लिंगतोभद्रेउक्तप्रकारेणकलशेकांचनगजेगौरींहरंगणेशंचसौवर्णसुवर्णपुष्पादिनातत्तन्मंत्रैःसंपूज्यसुवासि
नीःसंपूजयेत् अग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वाद्ध्यात् गौरींहरंगणेशंच अष्टोत्तरशततिलाज्याहुतिभिःब्रह्मादिदेवताः एकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये वायनंत्रयोद
शविधंत्रयोदशसंख्याकपक्वान्नपूरितंसौवर्णपात्रैर्वैणवैर्वाकृत्वात्रयोदशदंपतीःसुवासिनीर्वासंपूज्यतेभ्योदद्यात् तत्रमंत्रः पक्वान्नपूरितंविप्रव्रतसं
पूर्णहेतवे वायनंतेप्रयच्छामिगौरीगिरिशतुष्टये गांदद्यात् अथकोटीश्वरीव्रतम् भाद्रपदशुक्लतृतीयायांभविष्ये तत्तुवर्षचतुष्टयंकार्यं तत्रविधिः
आत्मनःदुर्भगत्वनाशनसुभगत्वप्राप्तिकामनयागौरीप्रीत्यर्थंकोटीश्वरीव्रतंकरिष्ये अखंडानांतंडुलानांतिलानांवालक्षंएकंपयसिपक्वान्नदन्नेनदेवीं
निर्माययोक्तप्रकारेणपीठेसंपूज्यरक्तवस्त्रेदत्वाविशेषपूजांकुर्यात् तत्रमंत्रः नमोनमस्तेदेवेशिलक्षेश्वरिनमोस्तुते कोटीश्वरिनमस्तुभ्यंनमस्तेहरिवल्ल
भे ततोऽर्घ्यं नमोलक्षेश्वरीदेविकोटीश्वरिनमोस्तुते गृहाणार्घ्यंमयादत्तंदुर्गेदेविनमोस्तुते ततःसुवासिनीःसंपूजयेत् व्रतांतेगांचदद्यात् अथप्र
विष्ये चंद्रोदयव्यापिन्यांभाद्रकृष्णतृतीयायांबृहद्गौरीव्रतम् तच्चवर्षपंचकंकार्यं तिथ्यादिसंकीर्त्यभर्त्रायुर्वृद्धिपुत्रपौत्रसौभाग्यादिप्राप्तिकामनया-
चरितबृहद्गौरीव्रतोद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यः उक्तप्रकारेणालवालेसांगंबृहतीवृक्षंसंस्थाप्यसंपूज्य तत्पुरतः पीठेहैमींउमांगौरीर्मिमायेतिमंत्रेण-

संपूज्य तत्पुरतः चतुःषष्टिबीजयुतंसौवर्णंबृहती फलंसंपूज्यार्घ्यंदद्यात् मंत्रः क्षेमसंपत्करेदेविसर्वसौभाग्यदायिनि सर्वकामप्रदेदेविगृहाणार्घ्यंनमो
स्तुते चंद्रोदयोत्तरंअर्घ्यं गगनांगणसंदीपलक्ष्मीबंधोनिशाकर गृहाणार्घ्यंमयादत्तंरोहिण्यासहितःशशिन् ततः अग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् गौरींअष्टो
त्तरशतसंख्याकघृताक्ततिलाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चएकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततः पंचविप्रान्सुवासिनीःसंपूज्यकंचुकीलाटकंकंठसूत्रंसौभाग्यद्रव्य
सिंदूरजीरकगोधूमपिष्टजातबृहतीफलपंचकयुक्तानिसूत्रवेष्टितवंशपात्रयुग्मयुतानिसवस्त्रदक्षिणानिपंचवायनानिदत्त्वासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्य
तत्सुवर्णनिर्मितं बृहतीफलंकंठेधृत्वाइष्टजनैः सहभुंजीत अथमार्गशीर्षेमाघेवाकृष्णातृतीयायांसौभाग्यसुंदरीव्रतम् तच्चतुर्थीयुतायांका
र्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः सर्वदुःखव्याधिदारिद्र्यादिनाशनपूर्वकसुखसौभाग्यपुत्रपौत्रसुरूपतादिप्राप्तिद्वारागौरीप्रीत्यर्थंसौभाग्यसुंद
रीव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य ततः उमामहेश्वरंसौवर्णंराजतंवाकृत्वाएकलिंगोद्भवेमंडलेवक्ष्यमाणाद्व्यैर्द्वादशमासेषुप्रतितृतीयायांसंपूज
येत् मार्गशीर्षेकृष्णतृतीयायांप्रातः अपामार्गदंतकाष्ठंसौभाग्यसुंदरीदेवतानामद्रोणपुष्पंदाडिमीफलेनार्घ्यंमोदकनैवेद्यंयक्षकर्दमलेपः
अगरुधूपः घृतदीपः सर्वासुतृतीयासुएवंपूजांकृत्वास्वयंकर्पूरंप्राशयेत् एवंसर्वत्र पौषेवेलिकादंतकाष्ठं राज्यसौभाग्यदादेवता
मरुबकपुष्पं धात्रीफलेनार्घ्यं घृतशर्करान्वितवटकानैवेद्यंस्वयंकंकोलकंप्राशयेत् माघेबदरीदंतकाष्ठंरूपसौभाग्यसुंदरीनाम चू
तपुष्पं नारिकेलेणार्घ्यं शष्कुलीनैवेद्यं कस्तूरीभक्षणं फाल्गुनेबिल्वदंतकाष्ठं सौभाग्यसुंदरीनाम कांचनारपुष्पं घृतशर्करान्वि
तसक्तुनैवेद्यंबीजपूरेणार्घ्यं चंदनोदकप्राशनं चैत्रेजंबूदंतकाष्ठंसुखसौभाग्यसुंदरीनाम दमनकपुष्पम् शर्कराघृतयुतमंडकनैवे

द्यं बिल्वफलेनार्घ्यं अर्जुनपत्रभक्षणम् वैशाखेमालतीदंतकाष्ठं पतिसौभाग्यदानामसितारक्तपद्ममल्लिकापुष्पं शर्कराघृतकर्पूरयुतदधि
भक्तनैवेद्यं कदलीफलेनार्घ्यं सुवर्णोदकप्राशनम् ज्येष्ठे यूथिकादंतकाष्ठं लावण्यसुभगानाम कदलीफलेनार्घ्यं घृतपूरिकानैवेद्यं मौक्ति
कांबुप्राशनम् आषाढेअशोककाष्ठं पतिसौभाग्यसुंदरीनाम बिल्वपत्रम् जंबूफलार्घ्यं पायसनैवेद्यम् विद्रुमांबुप्राशनम् श्रावणे वि
ल्वकाष्ठम् सर्वेश्वरीनामजातिपुष्पम् शष्कुलकसारनैवेद्यम् कदलीफलार्घं रजतांबुप्राशनम् भाद्रे मातुलिंगकाष्ठम् सौभाग्यसुंदरी
नाम उत्पलपुष्पं कर्कोटकीफलेनार्घ्यं शाकवर्तिन्यंनैवेद्यं माणिक्यांबुप्राशनम् आश्विनेप्लक्षकाष्ठं पुत्रसौभाग्यसुंदरीनाम शतपत्रपुष्पम् ना
रिंगकूष्मांडार्घ्यं घृतशर्करान्वितंगणकंनैवेद्यं औदुंबरांबुप्राशनं कार्तिके औदुंबरकाष्ठं संयोगसुंदरीनाम केतकीपुष्पं सुगंधिशालिनैवे
द्यम् अक्षोडेनार्घ्यम् लवंगप्राशनम् एवंचीर्णेव्रतेमार्गे कृष्णातृतीयायामुद्यापनं पूर्वोक्तसंकल्पंकृत्वाआचार्यंवृत्वामंडलेउमामहेश्वरमूर्तिपूर्वपू
जितांरक्तवस्त्राद्युपचारैः संपूज्य प्रागुक्तपुष्पादिकंसमर्प्यजागरणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातः अग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् अथप्रधानम् उमामहेश्व
रौ मधुत्रययुक्तैः कुसुंभकुसुमैः किंशुकैर्वाशतपत्रैर्वा अष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः प्रतिदैवतंतत्तन्मंत्राभ्यांब्रह्मादिदेवताश्चएकैकयाज्याहु
त्यायक्ष्ये ततः अष्टौचत्वारिवामिथुनानिवस्त्रादिभिः संपूज्य तेभ्यः कुंकुमलवणगुडनारिकेलनागवल्लीदूर्वाकज्जलसिंदूराष्टकंशूर्पस्थंदत्वाचा
र्यायमंडलम् गांचदत्वाप्रार्थयेत् पूजितासिमयादेविसर्वसौभाग्यसुंदरी दत्वामत्प्रार्थितान्कामान्गच्छदेवियथासुखम् ततःसदन्नेनब्राह्मणा १८
संतर्प्य आशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत अथपरशुरामजयंतीव्रतं वैशाखशुक्लतृतीयायांनिशाद्ययामव्यापिन्यांभविष्ये तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मि

लपापक्षयपूर्वकंचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं आचरितपरशुरामजयंतीव्रतोद्यापनंकरिष्येइतिसंकल्प्य वृताचार्यः सर्वतोभद्र
स्थकलशेहैमंपरशुरामंविष्णोर्नुकमितिमंत्रेणसंपूज्यरात्रौजागरणंकृत्वा प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यपरशुरामंघृताक्तपायसद्रव्येणअष्टोत्तरशतसंख्या
काहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चएकैकयाआज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंगांचदत्वाब्राह्मणान्भोजयेत् इतिपरशुरामजयंती इतितृतीयाव्रतानि अथ
चतुर्थीव्रतानि संकष्टचतुर्थीव्रतंचंद्रोदयव्यापिन्यांकार्यम् दिनद्वयेतद्व्याप्तावव्याप्तौवापूर्वा मासपक्षाद्युल्लिख्यविद्याधनपुत्रारोग्यमुक्तिसंक
ष्टनाशकामेनस्त्रीभर्त्रादिकामनयाचरितंसंकष्टीव्रतोद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यः उक्तप्रकारेणसर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंगणेशंप्रतिष्ठाप्यपूजयेत्
अथध्यानम् लंबोदरंचतुर्बाहुंत्रिनेत्रंरक्तवर्णकम् नानारत्नैःसुवेषाढ्यंप्रसन्नास्यंविचिंतये ध्यानं० श्रीगणेशाय०आवाहयामि० गणेशाय०आ
सनं० विघ्ननाशिने० पाद्यं० लंबोदरायेति० अर्घ्यं० चंद्रार्धधारिणे० विश्वप्रियाय० आचमनं० ब्रह्मचारिणे० स्नानं० शूर्पकर्णाय० वस्त्रं० उपवीतं० कु
जायच० चंदनंरुद्रपुत्रायपुष्पंचगुणशालिने विकटायेतिधूपंचदीपंरुद्रप्रियायच नैवेद्यंविघ्ननाशायतांबूलंसिद्धिदायच फलंसंकष्टनाशायएकदं
तायदक्षिणाम् नीराजनंवामनायप्रदक्षिणाहरसूनवे पुष्पांजलिंकुमारायनमोविद्याधरायच ततःशूर्पपायसंसंपूर्णंरक्तवस्त्रेणवेष्टितम् गणेशा
यनिवेदयेत् ततश्चंद्रायार्घ्यं तदानींपंचम्यांवाहोमंकुर्यात् प्रथानंगणपतिंगणानांत्वेतिमंत्रेणतद्गायत्र्यावादूर्वारक्ताक्षताआज्यमोदकपायसद्र
व्यैः प्रतिद्रव्यंअष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिर्वातसंख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये ब्रह्मादिदेवताश्चकेवलमोदकैर्वा एवंहोमंसमाप्य एक
विंशतिब्राह्मणानेकविंशतिनामभिः वस्त्रादिनापूज्यएकविंशतिपक्वान्नैः संतर्पयेत् गणंजयःगणपतिः हेरंबः धरणीधरः महागणपतिःयक्ष्ये

श्वरः क्षिप्रप्रसादनः अमोघसिद्धिः अमृतः मंत्रः चिंतामणिः निधिः सुमंगलः बीजं आशापूरकः वरदः शिवः काश्यपः नंदनः वाचासिद्धिः ढौंढीनायकः
ततः आचार्यायशूर्पस्थैकविंशतिमोदकवायनंरक्तवस्त्रवेष्टितंदद्यात् मंत्रः विघ्नवर्यनमस्तुभ्यंमोदकान्वैददाम्यहम् आपदुद्धरणार्थायगृहाणद्वि
जसत्तम गणेशंप्रार्थयेत् अबुद्धमतिरिक्तंवाद्रव्यहीनंमयाकृतं तत्सर्वंपूर्णतांयातुविघ्नराजनमोस्तुते ततोगांसोपस्करंपीठंच आचार्याय
दत्वा आशिषोगृहीत्वाइष्टजनैः सह भुंजीत इतिसंकष्टचतुर्थीव्रतम् श्रावणेकार्तिकेवाशुक्लचतुर्थ्यांदूर्वागणपतिव्रतंभविष्ये तिथ्या
द्युल्लिख्य अतुलसौभाग्यपुत्रपौत्रधनैश्वर्याद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीगणपतिप्रीत्यर्थंदूर्वागणपतिव्रतोद्यापनंकरिष्ये तच्चवर्षपंचकंवर्षत्रयंवाकार्यम्
तत्रविधिः सर्वतोभद्रस्थरक्तवस्त्रवेष्टितताम्रकलशेहेमपीठेहैमींदूर्वांनिधायतत्रहैमंगणेशंपूजयेत् विशेषः पूजायाम् बिल्वापामार्गशमी
दूर्वातुलसीपत्रैः मोदकनैवेद्यं प्रार्थनामंत्रः गणेश्वरगणाध्यक्षगौरीपुत्रगजानन व्रतंसंपूर्णतांयातुत्वत्प्रसादादिभानन प्रतिमादानमंत्रः
गृहाणभगवन्ब्रह्मन्गणराजंसदक्षिणम् व्रतंत्वद्वचनादद्यसंपूर्णंयातुसुव्रत एवंपंचवर्षाणिकृत्वाउद्यापनमारभेत् पूर्ववत्पूजयित्वा दूर्वायु
तैर्दशभिर्मंत्रैर्गणेशंपूजयेत् पंचगव्यस्नपनं दशमंत्राः गणाधिपाय॰उमापुत्राय॰अघनाशिने॰विनायकाय॰ईशपुत्राय॰ सर्वसिद्धिप्रदायकाय॰
एकदंताय॰ इभवक्त्राय॰ मूषकवाहनाय॰ कुमारगुरवे॰ ततःव्रतपूर्तयेआचार्यायगांदत्वाभुंजीत भाद्रपदशुक्लचतुर्थ्यांमध्यान्हव्यापिन्यांसिद्धिवि
नायकव्रतम् माघेमार्गशीर्षेश्रावणेवाप्रतिमासंशुक्लचतुर्थ्यांप्रातः शुक्लतिलैः स्नात्वामध्यान्हेसंकल्पंकृत्वा पूजयेत् देशकालौसंकीर्त्य १९
ममविजयपुत्रादिकामसिद्धिद्वाराश्रीसिद्धिविनायकप्रीत्यर्थंसिद्धिविनायकव्रतम्करिष्ये धान्यराशिस्थरक्तवस्त्रवेष्टितारक्तकलशेहेमंग

णेशंपूजयेत् मूलमंत्रेण एकदंतंशूर्पकर्णंगजवक्त्रंचतुर्भुजम् पाशांकुशधरंदेवंध्यायेत्सिद्धिविनायकम् ध्यानं० पुष्पोत्तरमंगपूजा गणेशायन
मः पादौपूजयामि विघ्नराजाय० जानुनी० आखुवाहनाय० ऊरू० हेरंबाय० कटिं० कामारिसूनवे० नाभिं० लंबोदराय० उदरं० गौरीसुताय० स्तनौ० गण
नाथाय० हृदयं० स्थूलकंठाय० कंठं० स्कंदप्रियाय० स्कंधौ० पाशहस्ताय० हस्तौ० गजवक्त्राय० मुखं० विघ्नहर्त्रेनमः नेत्रे० सर्वेश्वराय० शिरःपू० गणाधिपा
य० सर्वांगं० अथपत्रपूजा सुमुखाय० माचीपत्रंसम० गणाधिपाय० भृंगराजप० उमापुत्राय० बिल्वप० गजाननाय० दूर्वापत्रं० लंबोदराय० बदरीप०
हरसूनवे० धत्तूरप० वक्रतुंडाय० शमीप० गुहाग्रजाय० अपामार्ग० एकदंताय० बृहती० विकटाय० करवीरप० विनायकाय० अश्मांतकप० कपिलायनमः
अर्कपत्रं० गजदंताय० अर्जुनपत्रं० विघ्नराजाय० विष्णुक्रांतपत्रं० बटवे० दाडिमीपत्रं० सुराग्रण्ये० देवदारु० भालचंद्राय० मरुबकपत्रं० हेरंबाय० सिं
दूरपत्रं० चतुर्भुजाय० जातीपत्रं० सर्वेश्वराय० अगस्तिप० ततःदूर्वायुग्मं० गंधपुष्पाक्षतयुतंगृहीत्वापूजयेत् गणाधिपाय० उमापुत्राय० अघनाशिने०
विनायकाय० ईशपुत्राय० सर्वसिद्धिप्रदाय० एकदंताय० इभवक्त्राय० मूषकवाहनाय० कुमारगुरवे० सर्वविघ्नहराय० ततोदेवंप्रार्थयेत् यन्मयाच
रितंदेवव्रतमेतत्सुदुर्लभम् त्वत्प्रसादाद्गणेशत्वंसफलंकुरुसर्वदा घृतपाचितैकविंशतिमोदकान्गृहीत्वादशविप्राय दशआत्मने एकंदेवाय वा
यनमंत्रः वाणकंफलसंयुक्तंमोदकैर्दशभिर्युतम् गणेशप्रीणनार्थायतुभ्यंविप्रददाम्यहम् ततःब्राह्मणायदक्षिणांविनायकप्रतिमांदद्यात् मंत्रः
विनायकगणेशानसर्वदेवनमस्कृत पार्वतीप्रियविघ्नेशममविघ्नंविनाशय एवंएकविंशतिवर्षंकृत्वांतेपूर्ववद्देवंसंपूज्य कृताचार्यः अग्निंप्र
तिष्ठाप्य अन्वादध्यात् गणेशंदूर्वापायसलड्डुकैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये ततःअधिकफलप्राप्तयेएकविंशतिनामभिः ए

कविंशतिब्राह्मणानदक्षिणापुरः सरंसंपूज्य एकविंशतिपक्वान्नैः प्रत्येकंसंपूज्य अन्यानपियथाविभवंसंपूज्यभूयसींदत्वाव्रतपूर्तयेगांदद्यात् इ
तिभविष्ये कार्तिककृष्णचतुर्थ्यांकरकचतुर्थीव्रतम् भविष्येस्त्रीणामेव तिथ्यादिकल्लिख्यात्मनः सौभाग्यपुत्रपौत्रादिस्थिरश्री
प्राप्तयेकरकचतुर्थीव्रतंकरिष्ये पटादौवटंविलिख्यतदधस्ताच्छिवस्कंदयुतांगौरींचंदनादिनालिखित्वापूजयेत् मंत्रः नमःशिवायैसर्वायैसौभा
ग्यंसंततिंशुभाम् प्रयच्छभक्तियुक्तानांनारीणांहरवल्लभेइति नमोंतनाममंत्रेणशिवस्कंदगौरीणांपूजाकार्या पिष्टकनैवेद्यं पक्वान्नपूरित
दशकरकान्ब्राह्मणेभ्योदद्यात् चंद्रोदयेत्वरंचंद्रायार्घ्यंदद्यात् व्रतपूर्तयेगांदत्वास्वयंभुंजीत अथदशरथललिताव्रतोद्यापनंस्कांदे आ
श्विनकृष्णचतुर्थ्यां तिथ्यादिसंकीर्त्यममपुत्रादिप्राप्तिपूर्वकसौभाग्याद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीरोहिणीसहितचंद्ररूपीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंदशवर्षाव
धिआचरितस्यदशरथललिताव्रतस्योद्यापनंकरिष्येइतिसंकल्प्य वृताचार्यःरात्रौपुष्पमंडपिकामध्येसर्वतोभद्रेपूर्ववत्कलशंसंस्थाप्यतदुपरि
वंशपात्रेचतुरंगुलांसौवर्णींरोहिणीप्रतिमां अष्टांगुलराजतचंद्रप्रतिमांचपूर्ववत्पूजयेत् प्रार्थयेच्च दशरथायत्वयादत्तारामाद्याश्चसुताश्चते
सौभाग्यंललितेदेविदेहितद्वन्ममापिहि पुष्पांजलिः अंगपूजा उपांगललितायै० पादौपूजयामि उमायै०जानुनी० सत्यै०नाभिं० कुमारिकायै० स्तनौ०
लक्ष्म्यै० भुजौ० सुभगप्रियायै० मुखं० दशरथललितायै० मूर्धानं० ततःप्रातःपुनःसंपूज्य अग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् प्रधानंचंद्रसहितरोहि
णींगौरीमिमायेतिमंत्रेणअष्टोत्तरशतदूर्वाहुतिभिः नमोदेव्यैतिमंत्रेणअष्टोत्तरशतघृताक्तपंचखाद्याहुतिभिश्चयक्ष्ये ब्रह्मादिमंडलदेवताश्चैके
कयाहुत्यायक्ष्ये ततःसपत्नीकान्दशब्राह्मणान्वस्त्रालंकारादिभिःसंपूज्यसुगंधोदकपूरितदशकरकान्दद्यात् ततःआचार्यंवस्त्रादिभिः

न्यसेत् कूष्मांडनारिकेलत्रपुसदाडिमबीजपूरतुंडीरकारवेंडादितत्कालसंभूतैः फलैः शोभांकृत्वाधान्यराशिस्थदीपावलिभिः समंततः भूषयेत् एवंपूजांस
मापयेत्प्रार्थयेच्च ललितेललितेदेवि सौख्यसौभाग्यदायिनि अनंतंदेहिसौभाग्यंभगवत्यवरंपरम् ततः रात्रौगीतवाद्यादिभिर्विशेषोन्मेषरहितं सखीभिः
सहजागरणंकृत्वासप्तम्यांप्रातः तत्सर्वंनदींप्रतिनीत्वागंधपुष्पाक्षतादिभिरभ्यर्च्यतत्सर्वंनैवेद्यादि विप्रायदत्वागृहमागत्य अग्निंप्रतिष्ठाप्य अष्टोत्तरशत
दूर्वातिलघृतपंचखाद्ययुतपायसंचहुत्वादेवपितृमनुष्यान्सुवासिनीः कन्यकाश्चालंकारादिभिः पंचदशब्राह्मणांश्चवस्त्रादिभिः संपूज्य गांचद
त्वाबहुविधैर्भक्ष्यभोज्यैः संतर्प्य ललितामेस्तुसंप्रीतेतिसंप्रार्थ्यस्वयंभुंजीतेति अथकपिलाषष्ठीव्रतं हेमाद्रौभविष्ये भाद्रकृष्णषष्ठ्यां
कपिलाषष्ठीव्रतम् तच्चपूर्वापरयुतायांकार्यं योगविशेषेण योगलक्षणंपुराणसमुच्चये भाद्रेमास्यसितेपक्षेभानौचैवकरेस्थिते पातेकुजेचरोहि
ण्यांसाषष्ठीकपिलास्मृता संयोगेचचतुर्णांच्चनिर्दिष्टापरमेष्ठिनेतिवराहपुराणेऽपि नभस्येकृष्णपक्षेतुरोहिणीपातभूसुतैः युक्ताषष्ठीपुराणज्ञैः
कपिलापरिकीर्तिता अत्रोपवासनियमैर्भास्करंतत्रपूजयेत् कपिलांतुद्विजाग्र्यायदत्वाक्रतुफलंलभेत् एवंषष्ठीयदातदापंचम्यांएकभक्तंकृत्वाष-
ष्ठ्यांप्रातः दंतधावनंकृत्वाजलपूर्णांजलिंकृत्वा निराहारोद्यदेवेशत्वद्भक्तस्त्वत्परायणः पूजयिष्याम्यहंभक्त्याशरणंभवभास्करेत्यर्घ्यंदत्वानद्या
दौगत्वातत्रदारुशीरकुंकुममैलाभनः शिलापद्मकपत्रकयष्टिमधुगव्यानांपेषणंकृत्वाक्षीरेणालोड्यकल्केनस्नानंकार्यमनेनमंत्रेण आपस्त्व
मसिदेवेशज्योतिषांपतिरेवच पापंनाशयमेदेवमनोवाक्कायकर्मजं ततः पंचगव्यस्नानं ततः पंचपल्लवैर्मार्जनम् ततः शुद्धमृत्तिकांगृहीत्वास्ना
नमंत्रेण मृत्तिकेब्रह्मपूतासिकाश्यपेनाभिमंत्रिता पवित्रंकुरुमांनित्यंसर्वपापात्समुद्धरेति ततः वरुणंपूजयेत् पूजामंत्रः पाशाग्रहस्तव

श्ववारीश्वरनमो अद्याहंप्रार्थयामित्वांव्रतंकुरुसुरेश्वर ततःस्नात्वातिलकंधृत्वाभास्करंप्रणमेत् आदित्योभास्करोभानुरविःसूर्योदिवाक
रःप्रभाकरोमित्रोवीरोदेवःसर्वेश्वरोहरिः ततोगृहमागत्यतिथ्यादिसंकीर्त्यममअशेषपापक्षयपूर्वकरूपसंपदारोग्यविपुलसंततिस्वर्गलोकप्राप्तिद्वारा
सर्वावभासकसर्वतेजोमयश्रीसूर्यनारायणप्रीत्यर्थंकपिलाषष्ठीव्रतंकरिष्ये तदंगपुण्याहवाचनादिकृत्वा ततोनाचार्यःस्वयंवागोमयेनोपलिप्तायांभू
मौकुंकुमेनाष्टदलपद्मंविधायतदुपरिसर्वतोभद्रेकलशोपरिरक्तवस्त्रेअष्टपत्रंसकर्णिकंपद्मंकृत्वातत्रपूर्वादिक्रमेणदेवताआवाहयेत् सूर्यं० भास्क
रं० सुवर्णरेतसं० रविं० आदित्यं० दिवाकरं० प्रभाकरं० सूर्यं० तीव्ररश्मिधरं० मध्येआधाररूपिणंवरुणंन्यसेत् तदुपरिससाश्वभूषितंसौवर्णरथं
तत्राग्रतःसौवर्णमरुणंसारथिंकृत्वारक्तपुष्पैःसुगंधैश्चपूजयेत् मंत्रः विनतातनयोदेवःकर्मसाक्षीसुरेश्वरःसप्ताश्वःसप्तरज्जुश्चअरुणो
मेप्रसीदतु एवंअरुणंसंपूज्य रथोपरिसौवर्णीसूर्यप्रतिमांआकृष्णेतिमंत्रेणावाहयेत् परितःदीप्तादिशक्तीर्न्यसेत् ताश्च दीप्तासूक्ष्मा
भद्राविनीविमलाअनघाअमोघावैद्युतासर्वतोमुखी ततोध्यात्वासनंपाद्यं ततःकरवीरार्कपुष्परक्तचंदनचंपकपुष्पसुगंधकुंकुमकुसुमयुतंपात्रंहस्ते
नादायजानुभ्यामवनींगत्वार्घ्यंनिवेदयेत् अनेन वेदगर्भनमस्तुभ्यंवेदगर्भनमोस्तुते अव्यक्तमूर्तयेतुभ्यंअर्घ्यंगृण्हनमोस्तुते ब्रह्ममूर्तिधरायै
वचतुर्वक्त्रसनातन सृष्टिस्थितौसंस्थितायगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते विष्णुरूपधरोदेवःपीतवस्त्रश्चतुर्भुजः प्रभवःसर्वलोकानांअर्घ्यंगृण्हनमो-
स्तुते कालात्मासर्वभूतात्मावेदात्मासर्वतोमुखः जन्ममृत्युजराशोकसंसारभयनाशनः दारिद्र्यव्यसनध्वंसीश्रीमान्देवोदिवाकरः ह
रिदश्वोंशुमालीचअर्घ्यंगृण्हनमोस्तुते चतुर्भिर्मूर्तिभिःसंस्थाप्यसप्ताभिःपरिगीयते सामध्वनिस्तुयोज्ञेयो० अर्घ्यंनमोस्तुते ततःपुष्पपू

जांतेअंगपूजा भास्करायनमः शिखांपूजयामि सूर्याय॰ ललाटं॰ भानवे॰ चक्षुषी॰ रवये॰ मुखं॰ भानुमते॰ कंठं॰ पद्मगर्भाय॰ दोहस्तौ॰ तिमिर
क्षयकृते॰ स्तनौ॰ जातवेदसे॰ नाभिं॰ भानवे॰ कटिं॰ उग्ररूपाय॰ गुह्यं॰ तेजोरूपाय॰ जंघे॰ स्थूलसूक्ष्मगुणरूपाय॰ पादौ॰ ततोपूजांसमर्प्यप्रार्थ
येत् अग्निमीळेनमस्तुभ्यंनमस्तेजातवेदसे इषेत्वेचनमस्तुभ्यंअग्नयेचनमोनमः आत्मरूपिन्नमस्तुभ्यंविश्वमूर्तेनमोनमः त्वंब्रह्मात्वंचविष्णु
श्चत्वंधातात्वंहुताशनः मुक्तिकाममहंप्रीत्यामिमार्थयामिस्फुरेश्वरेतिनमस्कारंकुर्यात् ततः संवर्चसेतिमंत्रेणपाणिभ्यांतोयेनमुखंसंमृज्य हंसःशु
चिषदित्यृचासूर्यमालोक्य उदुत्यंचित्रंदेवानामितिसूक्तेद्वयंततोजपेत् ततः पूर्वफलपुष्पाक्षतानानाविधभक्ष्यैः फलकंकृत्वातत्रशुभदेशेशय्यांप्र
कल्पयेत् ततः लवणाचलोपरिरौप्यमयंखड्गहस्तंवस्त्रयुगच्छन्नंसंस्थाप्यपूजयेत् मंत्रः नमस्तेक्रोधरूपायखड्गहस्तजिघांसते जिघांस
कामंत्वांदृष्ट्वादुद्रुवुः सर्वदेवताः तयाव्याप्तंमेरुपृष्ठंचंडभास्करसुप्रभं अतस्त्वांपूजयिष्यामि अर्घ्यंगृण्हनमोस्तुते ततस्तांरात्रिंमतिवाह्या
भ्युदितेसूर्येपुनः स्नात्वादेवंसंपूज्य अग्निंप्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् प्रधानंश्रीसूर्यं अर्कसमिद्भिः घृताक्ततिलैः सिद्धचरुणाघृतेनचप्रतिद्रव्यम
ष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः आकृष्णेनेतिमंत्रेणव्याहृतिभिर्वायस्ये पीठावरुणदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्च आज्याहुत्या ततःस्विष्टकृतं एवंहोमं
संपाद्य ततः पूर्वोपस्करसहितांकपिलांगांउक्तप्रकारेणसंपूज्यप्रार्थयेत् कपिलेसर्वदेवानांपूजनीयासिरोहिणी सर्वतीर्थमयीयस्मादतःशां
तिंप्रयच्छमे ततः आचार्यपूजनंकृत्वाततः तद्धस्तेगोभूहिरण्यवासः व्रीहिलवणतिलान्दत्वाकपिलांप्रार्थयेत् कपिलेपुण्यकर्मासिनित्या
[illegible]र्माणि मांसमुद्गरदीनंचददतोह्यक्षयंकुरु ब्रह्मणोत्पादितादेवि अग्निकुंडात्सुरप्रभा नमस्तेकपिलेपुण्येसर्वदेवनमस्कृते जय

...सत्वेसर्वतीर्थादिमंगले दातारंस्वजनोपेतंब्रह्मलोकंनयाम्युवै ततःसदक्षिणांकृत्वाआचार्यहस्तेसोपस्करंसदक्षिणंपीठंगांचदद्यादनेनमंत्रे
दिव्यमूर्तिर्जगच्चक्षुर्द्वादशात्मादिवाकरः कपिलासहितोदेवोममसुक्तिंप्रयच्छतु तस्मात्वंकपिलेपुण्यासर्वलोकस्यपावनी प्रदत्तासहसूर्ये
णममसुक्तिप्रदाभव ततःअन्यब्राह्मणान्संपूज्य अन्नादिनासंतर्प्य आशिषोगृहीत्वास्वल्पद्धनोभुंजीत आरोग्यरूपसौभाग्यसर्वदुःखविवर्जि
तः अंतेगोलोकंगच्छतीतिहेमाद्रौस्कांदेकपिलाषष्ठीव्रतम् अथसर्वासुषष्ठीषुस्कंदषष्ठीव्रतम् हेमाद्रौभविष्ये यस्यांकस्यांचिद्षष्ठ्यांप्रातः स्ना
त्वादेशकालौसंकीर्त्यममसकुलस्यादिजन्मप्राप्तिपूर्वकऐहिकविद्यालक्ष्मीसुखाद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीस्कंदप्रीत्यर्थंस्कंदषष्ठीव्रतंकरिष्ये ततःसुव
र्णादिनामूर्तिंकृत्वापीठेसंस्थाप्यपूजयित्वादधिघृतपुष्पाक्षतायुतमर्घ्यंदद्यादनेनमंत्रेण सप्तर्षिदारजस्कंदसेनाधिपमहाबल रुद्रोमाग्निजषड्वक्त्रगंगा
गर्भनमोस्तुते प्रीयतांदेवसेनानीः संपादयतुहृद्गतम् एवंपूजांकृत्वारात्रौभूमिंभाजनंकृत्वातैलपक्वविवर्जितंभोजनंकुर्यात् शक्तौसप्ताहंसुपो
षणंवाकुर्यात् एवंशुक्लायांकृष्णायांचषष्ठ्यांकार्यम् सर्वाभीष्टसिद्धिः इतिश्रीमच्छांकर्यांव्रतोद्यापनकौमुद्यांषष्ठीव्रतानि अथसप्तमी
व्रतानि श्रावणशुक्लसप्तम्यांमध्यान्हव्यापिन्यांशीतलाव्रतम् हेमाद्रौभविष्ये तद्विधिः मासपक्षाद्युल्लिख्य ममवैधव्यदारिद्र्यभर्तृ
वियोगनाशनपूर्वकपुत्रसौख्यधनधान्यप्राप्तयेशीतलाव्रतमहंकरिष्ये तदंगपूजनंकरिष्ये ततःधान्यराशुपरिकलशेस्ववर्णादिनिर्मितांशीत-
लाप्रतिमांनाममंत्रैःपूजयेत् ध्यानंस्कांदे वंदेहंशीतलांदेवींरासभस्थांदिगंबरां मार्जनीकलशोपेतांशूर्पालंकृतमस्तकामिति ततोऽर्घ्यंदद्या
त् मंत्रः शीतलेदहमेपापंपुत्रसौख्यप्रदेनमः श्रावणस्यसितेपक्षेअर्घ्यंगृहाणनमोस्तुतेइत्यर्घ्यं दधिघृतमिश्रपक्वान्ननैवेद्यं ततः सप्तसुवासिनीः

पूजयित्वाकथांश्रुत्वाताभिः सहभुंजीत   अथमाघशुक्लसप्तम्यांमुक्ताभरणव्रतंहेमाद्रौ   सलिलाशयेस्नात्वागृहमागत्यगोमयादिलिप्तेशुद्धदेशेच
मंडलंविधायतदुपरिचंदनादिनाउमासहितंशिवंलिखित्वोक्तप्रकारेणपूजयेत्   देशकालौसंकीर्त्यममसकलपापक्षयपूर्वकपुत्रपौत्रधनधान्य
सौख्यातिशयप्राप्तिद्वाराश्रीसदाशिवप्रीत्यर्थंमुक्ताभरणसप्तमीव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्यपूर्वोक्तप्रकारेणपूजांसमाप्यप्रार्थयेत् महादेवम
हाराजप्रीत्यापापप्रणाशन॰ अस्माकंकुर्वतांपूजांसाधुवासाधुयोजितां॰ ज्ञानतोऽज्ञानतोवापिभवतीविहिताचया॥ संपूर्णयतुविश्वेशोविमला
कोमलास्तुतां॥ ततःदेवस्यपुरतः यावज्जीवंमयात्वातुशिवस्यचनिवेदितः इत्येवंसमयंकृत्वासौवर्णराजतंसौत्रंवादोरकंदेवाग्रतःसंपूज्य
अनेनदोरकंगृह्णीयात् देवदेवजगन्नाथसर्वसौभाग्यदायक॥ गृह्णीयांदोररूपंत्वांपुत्रपौत्रप्रवर्धनम् ततःहस्तेबंधनमंत्रः सप्तसामोप
गीतंत्वांधारयामिजगद्गुरो सूत्रग्रंथिस्थितंनित्यंधारयामिस्थिरोभवेत्यनेनमंत्रेणहस्तेबध्वा ततः दहसर्वाणिपापानितुष्टिंकुरुदयानिधेप्रसन्नः
सन्नुमाकांतदीर्घायुःपुत्रदोभव इतिजीर्णदोरकोत्तारणंकृत्वाब्राह्मणायएकादशशतसंख्याकान्मंडकान्घृतदक्षिणायुतान् वायनंदत्वातद्दे
वद्रव्यंस्वयंभुंजीतएवंप्रतिमासंशुक्लसप्तम्यांकार्यम् वर्षांतेहैमींराजतींवामुद्रिकांताम्रपात्रोपरिसंस्थाप्यब्राह्मणेभ्योदद्यात् आचार्याय
विशेषेणसौवर्णमंगुलीयकंपुष्पकुंकुमतांबूलांजनसूत्रयुतंसदक्षिणांगांचदद्यात् ब्राह्मणान्भोजयित्वास्वयंभुंजीत संतानरहितंलब्ध्वातुशिव-
लोकेमहीयते   अथमाघशुक्लसप्तम्यांरथसप्तमीव्रतं हेमाद्रौभविष्ये षष्ठ्यांप्रातःशाकुतिलैःनद्यादौस्नात्वादेवादीन्पूजयित्वासूर्यालयंगत्वा
नमस्कृत्यगंधपुष्पाक्षतैःसंपूज्यस्वगृहमागत्यअतिथींश्चसंभोज्यविद्यमानदिनेतैलवर्जितंस्वयमश्नीयात् रात्रौविप्रंसमाहूयसंपूज्य

कुर्यात् सप्तम्यांतुनिराहारो भूत्वाभोगविवर्जितः भोक्ष्येऽष्टम्यांजगन्नाथनिर्विघ्नंतत्रमेकुरु इत्युच्चार्यततोयंतोयेषुनिक्षिपेत् ततःविप्रंधिस्र
थ्यभूमौस्वपेत् ततःसप्तम्यांप्रातःअरुणोदयवेलायांहरिद्रामलकचूर्णमृत्तिलैश्चसहस्नात्वाकृतनावश्यकः सौरसूक्तंजप्त्वागोमयेनोपलिप्ता
यांभूमौनदीतीरेगृहांगणेश्वत्थमूलेतुलसीमूलेवावस्त्रादिनामंडपंकृत्वातन्मध्येवेदिकातदुपरिधातुनाकुंकुमेनवाष्टदलंविधायतदुपरिआरक्त
वस्त्रंप्रसार्यउपरिएकचक्रंहयान्वितंसोपस्करंसौवर्णराजतंवारथंसंस्थाप्यतत्रसौवर्णींसूर्यप्रतिमांमावाह्य ध्यानं द्विभुजंशंखचक्राढ्यं
पद्मासनसमन्वितम् मुहूर्तसमयेसम्यक्ध्येयंनारायणंशुभम् रक्तगंधारक्तपुष्पगुग्गुलागरुधूपकाः परमान्नंनैवेद्यम् एवंषोडशोपचा
रैःसंपूज्यतदग्रेधातुनारजनीचूर्णेनवाष्टदलपद्मंविरच्य पूर्वादिक्रमेण रविं॰आदित्यं॰सवितारं॰मित्रं॰खगपतिं॰सूर्यं॰भास्करं॰दिवा
करं॰मित्रं॰संपूज्य मध्येनारायणंपूजयित्वा भक्तिहीनंक्रियाहीनंमंत्रहीनंजगत्पते प्रसादात्तवसंपूर्णमर्चनंयद्दिहास्तुमेइतिसंप्रार्थ्यष
पमुहूर्तेरवौप्राप्तेसतितदायदिच्छयारविंसंप्रार्थ्य दक्षिणशिरस्कंधौतवस्त्रेणाछाद्यस्वपेत् यावदुल्लंघ्यभास्करोगच्छेत्तावत्स्वप्नेसूर्यःमनोभि-
लषितंकथयेत् ततःउत्थायप्रवालमुक्ताफलसहितंघृतेनलेपितंगर्भेहाटकपूर्णंदुकूलवेष्टितंसदक्षिणंतांबूलंकूष्माण्डंदद्यात् तदभावेमातुलिंगं
देयम् अकिंचनेनससारथिंरथंपंचवर्णकैर्निर्माययसौवर्णींप्रतिमांपूर्ववदर्चयेत् ततोरात्रौजागरणंकृत्वाप्रातस्तत्सर्वंगुरवेदत्वागांचदद्या
त् ततःइष्टजनैःसहभुंजीत एवंइहपुत्रपौत्राननुसाद्यसूर्यलोकंयास्यति अत्रैवस्नानं अरुणोदयेसप्तार्कपर्णानिबदरीपत्राणिचशिरसिनिधाय २५
स्नात्वाप्रार्थयेत् यद्यज्जन्मकृतंपापंमयासप्तसुजन्मसु तन्मेरोगंचशोकंचमाकरीहंतुसप्तमी स्नानानंतरमर्घ्यम् सप्तवाहशनिप्रीतसत्यलो

कस्यदीपन सप्तम्यासहितोदेवगृहाणार्घ्यंदिवाकरेतिवाप्रार्थना जननीसर्वभूतानांसप्तमीसप्तकेतिथिः सप्तव्याहृतिकेदेविनमस्तेसूर्यमंडले
इतिभविष्योक्तस्नानादिविधिः माघशुक्लसप्तम्यामचलासप्तमीव्रतम् तत्रमाघशुक्लषष्ठ्यांप्रातःस्नात्वादेशकालौसंकीर्त्यममअखिलपापक्षयपू
र्वकरूपसौभाग्यसर्वकामफलप्राप्तिद्वाराश्रीसूर्यनारायणप्रीत्यर्थंअचलासप्तमीव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्यभास्करंसंपूज्यस्वयंएकभक्तंकुर्या
त् ततःसप्तम्यांअरुणोदयेसुगंभीरंजलाशयंतडागंदेवखातंसरितंवाकेनचिन्नचालितंयावत्तावद्गत्वाप्रथमंसौवर्णेराजतेअलाबुमयेवापात्रे
तैलवर्तियुतंकुसुमभूषितंदीपंसंस्थाप्यतत्पात्रंशिरसिधृत्वाहृदयेभास्करंध्यात्वाइमंमंत्रमुदीरयेत् नमस्तेरुद्ररूपायरसानांपतयेनमः व
रुणायनमस्तेस्तुहरिवासनमोस्तुतेइत्युक्त्वाजलेदीपंपरिहरेत् ततःस्नात्वादेवताःसंतर्प्यतत्तीरेचंदनेनाष्टदलंपद्मंविरच्य तत्रपूर्वादिक्र
मेण रविं॰भानुं॰विवस्वंतं॰सवितारं॰अर्कं॰ सहस्रकिरणं॰ सर्वात्मानं॰ मध्येउमायुतंशिवंप्रणवयुतंचसंस्थाप्य संपूज्य विसृज्यस्वगृहमाग
त्यताम्रपात्रेऽथवामृन्मयेघृतगुडयुतंतिलपिष्टंसौवर्णं अशक्तौतिलपिष्टजंवातालपत्रंरक्तवस्त्रेणाच्छाद्यसंपूज्यब्राह्मणद्वाराचालयेत् त
तःब्राह्मणंसंपूज्यतत्सर्वंनिवेदयेत् सप्तम्यांदिनंहृदिभास्करंध्यायन्भुंजीत रूपसौभाग्यवतीस्यात् अस्यामेवपुत्रसप्तमीव्रतम् आ
दित्यपुराणे षष्ठ्यांप्रातःस्नात्वातिथ्यादिसंकीर्त्यममसद्गुणयुतपुत्रप्राप्तिपूर्वकपौत्राद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीसूर्यनारायणप्रीत्यर्थंपुत्रसप्तमी
व्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्य ततःसूर्यंश्वेतमाल्यांबरलेपनैःसंपूज्यउपोषणंकृत्वाभूमौस्वपेत् ततःपुनरुत्थायस्नात्वापुनःसूर्यंपूजयित्वा-
होमंकुर्यात् दध्योदनेनपयसापायसेनद्विजान्संतर्प्यभुंजीत एवंपक्षद्वयेपि कृष्णेविशेषः रक्तोत्पलरक्तपुष्पैःपूजनं एवंसंवत्सरपर्यंतं-

पुत्रप्राप्तिर्भवेत्   इतिश्रीमच्छंकरविरचितायांव्रतोद्यापनकौमुद्यांसप्तमीव्रतानि   अथाष्टमीव्रतानि   बुधयुक्तायांशुक्लाष्टम्यांबु
धाष्टमीव्रतम् तत्रसप्तम्यांसंकल्पपूर्वकंदंतधावनादिकृत्वादशविप्रान्निमंत्र्य अष्टम्यांप्रातः गंगादितीर्थेस्नात्वादेशकालौसंकीर्त्य ममइहजन्म
निजन्मांतरेच बाल्याद्यारभ्यकर्मणामनसाजानताजानतावास्वर्णाद्यपहृततद्दोषपरिहारपूर्वकपुत्रपौत्रादिसकलमनोरथप्राप्त्यर्थं श्रीपरमेश्वर
प्रीत्यर्थंमयाआचरितबुधाष्टमीव्रतोद्यापनंकरिष्ये तदंगपुण्याहवाचनादिकृत्वाचार्यः रंगवल्यादिविराजितदेशेसर्वतोभद्रमंडलोपरिपंचप्र
स्थकलशेपूर्णपात्रोपरिपंचवर्णैरष्टदलंपद्मंकृत्वा तत्रउद्बुध्यस्वेतिमंत्रेणस्वर्णनिर्मितबुधप्रतिमांमध्येसंस्थाप्य तद्दक्षिणेविष्णुइदंविष्णुरितिमं
त्रेणवामेसहस्रशीर्षेतिनारायणं॰ दलेषुपूर्वादिक्रमेण रविं॰सोमं॰बुधं॰गुरुं॰शुक्रं॰शनिं॰राहुं॰केतुं॰ दलाग्रेषुपूर्वादिक्रमेण अनंतं॰ वामनं॰
विष्णुं॰ सौरिं॰ सत्यं॰ जनार्दनं॰हंसं॰नारायणं॰ बाह्येइंद्रादींश्चसंस्थाप्य दक्षिणे यमं॰ चित्रगुप्तं॰ श्यामलांचस्थापयेत् ततः मंडलात्परितः अ
ष्टाष्टलंडुकयज्ञोपवीतदक्षिणायुतानष्टकलशान्संस्थाप्यउक्तरीत्यापीतवस्त्रपुष्पादिभिः पूजयेत् पुष्पपूजांते अंगपूजा बुधायनमः पादौ
पूजयामि॰ सोमपुत्राय॰ जानुनी॰ तारकाय॰ कटिं॰ राजपुत्राय॰ उदरं॰ इलाप्रियाय॰ हृदयं॰ कुमाराय॰ वक्षः॰ पुरूरवसःपित्रे॰ बाहू॰ सोमसुता-
य॰ अंसौ॰ पीतवर्णाय॰ मुखं॰ ज्ञानाय॰ नेत्रे॰ बुधाय॰ मूर्धानं॰ एवंसमाप्य तदुत्तरे उक्तरीत्याग्रहान्संस्थाप्यपूजयेत् केचित्तुग्रहकर
णंनेच्छंति तेषांमंडलांतःपातित्वात् ततः बुधायार्घ्यं सौवर्णादिपात्रेगंधपुष्पाक्षतयुतजलमादायजानुभ्यांअवनींगत्वा उर्वश्याश्च गुरुर्यस्तु २६
यः पुरूरवसः पिता योग्रहाणामधिपतिर्बुधोनः संप्रसीदतु रात्रौकथाश्रवणादिनाजागरणंकृत्वा प्रातः पुनः संपूज्य अग्निंप्रतिष्ठाप्य-

अन्वादध्यात् प्रधानंबुधं अपामार्गसमिद्घृतव्रीहितिलमिश्रगोधूमद्रव्यैः पृथक् पृथक् अष्टोत्तरशत संख्याकाहुतिभिरधिप्रत्यधिदेवौच तैरेवद्रव्यैः पृथक् अ
ष्टाविंशतिसंख्याकाहुतिभिः आवरणदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या आदित्यादिग्रहान्तत्द्रव्यैः अष्टाष्ट संख्यया यक्ष्ये मंडलदेवताश्च एकैकयाज्याहु
त्या एवंहोमं संपाद्य स्विष्टकृदादिप्रायश्चित्तंकृत्वाबलिदानंपूर्णाहुतिंचसंपाद्य आचार्यादीन्संपूज्यदेवतोद्वासनांतं कृत्वा आचार्यादयः यजमानम-
भिषिच्य ततोयजमानः विभूतिधारणंकृत्वा आचार्यायाष्टलड्डुकवायनं संतुष्टोवायनादस्मादिलानाथोग्रहेश्वरः वरांश्चविष्णुनादत्तान् सक-
लान्नः प्रयच्छतु सोपस्करंपीठंगांचदत्वा अन्येभ्यः पूर्वस्थापितकलशान्दत्वासदन्नेनसंतर्प्य आशिषोगृहीत्वा स्वयंभुंजीत अथशाकृादिश्रा
वणकृष्णाष्टम्यांदशाफलव्रतम् आदित्यपुराणे अष्टम्यांजन्मसमयेस्नात्वादेशकालसंकीर्तनांतेममदुःखशोकदारिद्र्यादिनाशपूर्वकसकलसु-
खसौभाग्यादिप्राप्तिद्वाराश्रीकृष्णप्रीत्यर्थंदशवर्षात्मकंदशाहंदशाफलव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्यपीठादौश्रीकृष्णंसंपूज्यदशतुलसिदलानिदशनाम-
भिः कृष्णविष्णवनंत गोविंदगरुडध्वज दामोदरहृषीकेश पद्मनाभहरिप्रभुभ्यः समर्पयेत् पूजनमंत्रः नारायणायदेवायगोकुलागार
वासिने दिव्यायदिव्यरूपायबालकृष्णायतेनमः तद्विष्णोरितिवा तदग्रेदशगुणंदशग्रंथियुतंसूत्रंन्यसेत् पुरतः दशपद्मानिपिष्टेनकृ-
त्वापूजयित्वातत्सूत्रंकंठे हस्तेवा मंत्रः संसारार्णवमग्नानांनराणांपापकर्मणाम् इहामुत्रफलावाप्तिंकुरुष्वपुरुषोत्तम धृत्वादशाहंव्रत
चरेत् दशमेह्निपूजनंकृत्वाप्रस्थगोधूमचूर्णेनविंशन्मोदकान्कृत्वादशदेवायदशब्राह्मणायदशआत्मनेमोदकान्दशविधफलदक्षिणायुतदश
ायनं त्रिलोकीनाथदेवेशसर्वभूतदयानिधे दानेनानेनदेवेशयथोक्तफलदोभवेतिदत्वाप्रार्थयेत् देवदेवजगन्नाथवांछितार्थफलप्रद

नेन सुप्रीतो रक्षत्वं भवसागरात् ततः भोजनं कुर्यात् एवं दशवर्षपर्यंतं दश फलनामानि नारिकेलं च दाडिंबं नारिंगं कदलीफलम् पूगीफलं
मातुलिंगं जंबीरं खर्जुरीफलं कर्कोटकी बदामादि दशफलमिति स्मृतम् उद्यापनं पूर्वोक्तसंकल्पांते वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशोपरि हैमीं श्री
कृष्णप्रतिमां संस्थाप्य पूर्वोक्तप्रकारेण सुवर्णतुलसीदलेन च पूज्य रात्रौ जागरणं कुर्यात् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् प्रधानं श्रीकृष्णं अ
श्वत्थसमिच्चरुघृतद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्यया मंडलदेवताश्च एकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये एवं होमं संपाद्य पूर्वोक्तप्रकारेण वायनं दद्यात् सोपस्क
रां धेनुं गां च दद्यात् अन्यान् ब्राह्मणांश्च संतर्प्य आशिषो गृहीत्वा भुंजीत अथ श्रावणकृष्णअष्टम्यां निशीथव्यापिन्यां जन्माष्टमीव्रतं प्रातः दंत
धावनपूर्वकं स्नात्वा देशकालौ संकीर्त्य मम अखिलपापक्षयपूर्वकधर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वारा अमुककामनया यावदाचरितजन्मा
ष्टमीव्रतोद्यापनं करिष्ये तदंगपुण्याहवाचनादि कृत्वा वृताचार्यः गोमयादिलिप्तशुद्धदेशे पंचवर्णवस्त्रपुष्पमालाफलादिशोभितवेद्यां सर्वतोभद्रे
मध्य तिलोपरिस्थकलशोपरिपूर्णपात्रे रौप्यमये पर्यंके सौवर्णीं देवकीं तदुत्संगे वामनस्तनपायिनं सौवर्णं श्रीकृष्णं इदं विष्णुरिति विष्णोर्नुकमि
ति वा मंत्रेण परितः वसुदेवं० बलदेवं० नंदं० यशोदां० सुभद्रां० रोहिणीं० विधुं० मत्स्यादिदशरूपाणि आदित्यादिग्रहान् अश्विन्यादि सप्तविंशतिनक्ष
त्राणि देवान्० नागान्० यक्षान्० विद्याधरान्० उरगान्० यमुनां० कालियं० कंसं० गाः० योगनिद्रां० सात्यकिं० उद्धवं० अक्रूरं० उग्रसेनादियादवान्०
शंखं० चक्रं० गदां० पद्मं० त्रुटिं० कालात्मानं० अहोरात्रं० मासं० संवत्सरं० सर्वात्मानं० द्वारपालान्० पुण्यशीलं० सुशीलं० जयं० विजयं० पुर २७
तः गरुडं एवं नाममंत्रैरावाह्य पुरुषसूक्तेन पूजयेत् ध्यानं कृष्णं चतुर्भुजं देवं शंखचक्रगदाधरम् पीतांबरयुगोपेतं लक्ष्मीयुक्तं विभूषितम् ल

सर्वोत्कृष्टशोभाढ्यं मेघश्यामं कमललोचनम् ध्यायामि पुंडरीकाक्षं जगदानंदकारकम् अंगपूजा कृष्णायनमः पादौ० संकर्षणाय० गुल्फौ० कालात्मने० जानुनी० विश्वकर्मणे० जंघे० विश्वनेत्रा० कटिं० पद्मनाभाय० नाभिं० परमात्मने हृदयं० श्रीकंठाय० कंठं० सर्वास्त्रधारिणे बाहू० वाचस्पतये० मुखं० केशवाय० ललाटं० सर्वात्मने० शिरः० पूजां समाप्य स्तोत्रं पठेत् अनघं वामनं शौरीं वैकुंठं पुरुषोत्तमम् वासुदेवं हृषीकेशं माधवं मधुसूदनम् वाराहं पुंडरीकाक्षं नृसिंहं दैत्यसूदनं दामोदरं पद्मनाभं केशवं गरुडध्वजम् गोविंदमच्युतं विष्णुमनंतमपराजितम् अधोक्षजं जगद्बीजं सृष्टिस्थित्यंतकारकम् अनादिनिधनं कृष्णं त्रैलोक्येशं जगद्गुरुं नारायणं चतुर्बाहुं शंखचक्रगदाधरम् पीतांबरधरं नित्यं वनमालाविराजितम् श्रीवत्सांकं जगद्धेतुं श्रीधरं श्रीपतिं हरिं इति स्तोत्रं पठेत् देवस्य जातकर्म षष्ठीपूजादि कृत्वा पुरतः अभयावचाशुंठीगुडूचीपिप्पलीशस्त्राणि निक्षिप्यार्घ्यं दद्यात् चंद्रोदये जातः कंसवधार्थाय भूभारोत्तारणाय च कौरवाणां विनाशाय दैत्यानां निधनाय च पांडवानां हितार्थाय धर्मसंस्थापनाय च गृहाणार्घ्यं मया दत्तं देवकीसहितो हरे इति कृष्णायार्घ्यं० अंगणे भूमौ राजतं चंद्रबिंबं पूज्य तस्यार्घ्यं जानुभ्यामवनीं कृत्वा क्षीरोदार्णवसंभूत लक्ष्मीबंधो निशाकर गृहाणार्घ्यं मया दत्तं रोहिण्या सहितः शशिन् रोहिण्या अर्घ्यं दक्षस्य दुहिता साध्वी रोहिणी नाम नामतः सोमेन सहिते देवि गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते ततः प्रार्थना त्राहि मां सर्वगः श्रीश हरे संसारसागरात् त्राहि मां सर्वपापघ्न दुःखशोकार्णवात्प्रभो यत्कल्ये यच्च कौमारे यौवने यच्च वार्धके तत्पुण्यं वृद्धिमाप्नोतु पापं हर हलायुधेति रात्रौ जागरणं कुर्यात् प्रातः स्नात्वा संपूज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य ... द्ध्यात् प्रधानं विष्णुं इदं विष्णुरिति मंत्रेण पायसतिलव्रीहियवद्रव्यैः प्रतिद्रव्यं अष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः पुनः पंचखाद्येन विष्णोर्नु

मंत्रेणअष्टोत्तरशतसंख्यया पुनः पुरुषसूक्तेनप्रत्यृचंएकैकयाज्याहुत्यामहाव्याहृतिभिश्च अष्टाविंशतिसंख्याज्याहुतिभिः परिवारदेवताः अ
ग्न्यादिदेवताश्च एकैकयाज्याहुत्याशेषेण स्विष्टकृतंतंत्रआचार्यंसंपूज्यविभवेसतिभूशय्यारोप्यवस्त्रकांचनादिदत्वापीठंचदद्यात् श्रीकृष्णः प्रति
गृण्हातिश्रीकृष्णोवैददातिच श्रीकृष्णस्तारकोभाभ्यांश्रीकृष्णायनमोनमः कृष्णायानंतरूपायदास्यामिप्रतिमामिमां द्रव्यंविष्णुसमुद्भूतमतः
शांतिंप्रयच्छमे व्रतपूर्तयेगांचदद्यात् अभिषेकः शतमर्धंविंशतिंदशवाब्राह्मणान्संतर्प्यस्वयंभुंजीतेतिभविष्योत्तरे अथज्येष्ठाव्रतं भाद्रप
दशुक्लअष्टम्यांज्येष्ठार्क्षे इदंचज्येष्ठायोगवशेनपूर्वविद्धायांपरविद्धायांवाकार्यम् दिनद्वयेतद्योगेपरैव पूर्वेद्युरात्रौतद्योगेपूर्वैव अन्यत्रवि
शेषः अष्टम्यांरविवारज्येष्ठर्क्षयोगेनीलज्येष्ठेत्युच्यते देशकालसंकीर्तनांते ममअलक्ष्मीपरिहारपूर्वकधनधान्यपुत्रपौत्रसौभाग्यादिदृष्टादृष्टफल
श्रीज्येष्ठादेवताप्रीत्यर्थंअमुककामनासिद्ध्यर्थंवाज्येष्ठाव्रतंतदुद्यापनंकरिष्ये पूर्वेद्युः नद्याःशतद्रुदेशजाःसिकताःसमानीयतत्रदेवीस्वरूपं
कृत्वापूजयेत् उद्यापनेतुसौवर्णींज्येष्ठाप्रतिमांमंडलेकलशोपरिसंस्थाप्यपूजयेत् त्रिलोचनांशुक्लदंतींबिभ्रतींराजतींतनुं विरक्तांरक्तनयनां
ज्येष्ठामावाहयाम्यहम् इतिनाममंत्रेणपूजा ज्येष्ठेश्रेष्ठेतपोनिष्ठेब्रह्मिष्ठेसत्यवादिनि एह्येहित्वंमहामायेअर्घ्यंगृण्हनमोस्तुतेइत्यर्घ्यं ताम
ग्निवर्णामापोहिष्ठेतितिसृभिः हिरण्यवर्णेतिचतसृभिरभिषेकः प्रार्थना यस्याःसिंहोरथेयुक्तोव्याघ्रश्चापिमहाबलः ज्येष्ठामहमिमांदे
वींप्रपद्येशरणंशुभाम् ततःतर्पणं ज्येष्ठांतर्पयामि० सत्यांत० कलिप्रियांत० विद्यां० वैनायकीं० तापिनीं० श्रीकृष्णांत० अपूपवायनंदत्वा २८
रात्रौजागरणंकृत्वाप्रातःपुनःसंपूज्यअग्निंप्रतिष्ठाप्यअत्रप्रधानंगौरींनामग्निवर्णामितिमंत्रेणदधिमधुक्षीरघृतैःप्रत्येकमष्टोत्तरश

तसंख्याकाहुतिभिः मंडलदेवताश्च एवंहोमंकृत्वा आचार्याय पूजनंसंपाद्य कृष्णावस्त्रयुतंपीठंव्रतपूर्तयेगांचदद्यात् सुवासिनीः वस्त्रालंकारादि
भिः संपूज्य ब्राह्मणांश्च संतर्प्य आशिषोगृहीत्वा स्वयंभुंजीत सिकतादिकंनद्यात्यजेत् एवंद्वादशवर्षपर्यंतमाजन्मपर्यंतंवा भाद्रशुक्लअष्टम्यांदूर्वाष्टमीव्र
तम् भविष्ये प्रातःशुक्लतिलैः स्नात्वादेशकालौसंकीर्त्य ममइहजन्मनिजन्मांतरेच अखंडसौभाग्यपुत्रपौत्रादिलक्ष्मीप्राप्त्यर्थंदूर्वाष्टमीव्रतंकरिष्ये
उदीचींदिशंगत्वादूर्वामूलंनमस्कृत्य प्रार्थयेत् त्वंदूर्वेमृतजन्मासिवंदितासिसुरासुरैः सौभाग्यंसंततिंदेहिसर्वकार्यकरीभव यथाशाखाप्रशाखाभि
र्विस्तृतासिमहीतले तथाविस्तृतसंतानंदेहित्वमजरामरेति तत्रैवगृहेवावितस्तिमात्रांदूर्वां आनीयपीठेसंस्थाप्य तत्रतन्मूलेशिवंगणेशंसंस्था-
प्य तत्तन्मंत्रेणपूजयेत् आगच्छदेविदूर्वेत्वंसर्वसंपत्प्रदायिनि यावद्व्रतंसमाप्येत तावत्त्वंसंनिधाभव इत्यावाहनं दध्यक्षतैः स्रजोभिश्च पूजनं
खर्जूरीनारिकेलमातुलिंगद्राक्षाबदरीलिकुचजंबीरबीजपूरदाडिमीफलैर्नैवेद्यंतैरेववायनंवि प्रायदत्वा पूर्ववत्संप्रार्थ्य देवींविसर्जयेत् मंत्रः
विष्णुदेहसमुद्भूते दूर्वेत्वंहिप्रसीदमे वंदितासर्वदेवैस्त्वंगम्यतांनिजमंदिरम् ततः सदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्य स्वयंअग्निपक्वमन्नंदधिफलम
क्षारलवणमश्नीयात् एवंप्रतिमासमष्टम्यां एवंसंवत्सरंकृत्वा अंतेउद्यापनंकुर्यात् व्रताचार्येमंडलोपरिकलशस्थवैणवपात्रेसप्तधान्ययु
क्तेहैमींरौप्यसूत्रयुतांदूर्वांसंस्थाप्यपूर्वोक्तप्रकारेणपूजयित्वा रात्रौजागरणंकुर्यात् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् प्रधानंगौरीं कांडात्कां
डादितिमंत्रेणतिलैः आज्येनच अष्टाधिकशतंसंख्यया यक्ष्ये मंडलदेवताश्चैवंहोमंसंपाद्यब्राह्मणेभ्यः तिलपिष्टगोधूमसप्तधान्यानिफला
नत्वेनदत्वा आचार्याय वस्त्रादिभिः संपूज्य सोपस्करंपीठंव्रतपूर्तये गांचदत्वाद्वादशब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्य आशिषोगृहीत्वा सं

भद्र्मेवचेति अथभाद्रपदशुक्लाष्टमीमारभ्यषोडशदिनपर्यंतंमहालक्ष्मीव्रतम् तच्चार्धरात्रातिक्रमवर्तिन्यामष्टम्यांकार्यम् अत्रज्येष्ठायुतायां
...शस्त्वम् अष्टम्यांप्रातः षोडशवारंअंघ्रीकरौमुखंचप्रक्षाल्य षोडशगंडूषांश्चकृत्वामंत्रस्नानपुरःसरंस्नात्वातिथ्यादिसंकीर्त्यममसकलदो
र्भाग्यदुःखनिबर्हणपूर्वकधनधान्यऐश्वर्यपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीमहालक्ष्मीप्रीत्यर्थंमहालक्ष्मीव्रतंकरिष्ये ततः षोडशतंतुमयंषोडशग्रं-
थियुतंसूत्रंनिर्माय विमलासनेसंस्थाप्य तत्र महालक्ष्मीसमागच्छपद्मनाभपदादिह पंचोपचारपूजेयंत्वदर्थंपरिकल्पितेतिलक्ष्मीमावाह्य षोड
शदूर्वांकुरैःमालतीपुष्पकर्पूरचंदनादिभिः श्रीसूक्तेनलक्ष्मीसूक्तेनवासंपूज्य प्रार्थयेत् धनंधान्यंधरांधर्मंकीर्तिमायुर्यशःश्रियम् तुरगान्दंतिनः
पुत्रान्महालक्ष्मीः प्रयच्छमे विष्णोर्वक्षसिपद्मेच शंखेचक्रेतथांबरे लक्ष्मीदेवियथासित्वंगृहेसूत्रेतथावसेति अनेनपुरुषेणदक्षिणकरेस्त्रियाःकं
ठेबध्वाकथांश्रुत्वाभुंजीत एवंकृष्णाष्टमीपर्यंतंप्रत्यहंतद्देवसूत्रंसंपूज्यधारयेत् कृष्णाष्टम्यांप्रातः वस्त्रगृहंरंगवल्यादिभिर्युतंकृत्वा तत्र अष्टदलंद्वं
द्वादिशक्तियुतंनिर्माय तत्रकाष्ठमृच्चंदनादिभिः चतुर्भुजागजपृष्ठगतामहालक्ष्मीमूर्तिंविरच्यतत्रपूर्ववन्नूतनंसूत्रंप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् अथांगपू
जा चपलायैनमः पादौ० चंचलायै० जानुनी० कमलवासिन्यै० कटिं० शांत्यै० नाभिं० मन्मथवासिन्यै० स्तनौ० ललितायै० भुजद्वयं० उत्कंठिन्यै०
कंठं० मायायै० मुखं० श्रियै० शिरःपू० समायै० सर्वांगं० पूर्ववत्पूज्यप्रार्थ्यतन्नूतनसूत्रंपूर्ववद्धृत्वाषोडशनमस्कारान्कृत्वाजीर्णदोरकं० महालक्ष्मी
गृहाणत्वंदोरकंयन्मयाधृतं उत्तीर्यदोरकंबाह्वोर्लक्ष्मीपार्श्वेनिवेदयेत् ततःब्राह्मणान्संपूज्य शूर्पेषोडशदीपान् षोडशगोधूमलड्डुकांश्चनिधायद २९
द्यात् चतुर्द्वादशसंख्याकान्दीपानपिष्टान् घृतप्लुतान् गृहाणत्वंद्विजश्रेष्ठवायनंप्रीतयेश्रियः ततः चंद्रोदयेसतिचंद्रंसंपूज्य अर्घ्यंदद्यात् नम

स्तेस्तु निशानाथलक्ष्मीभ्रातर्नमोस्तु ते व्रतं संपूर्णतां यातु गृहाणार्घ्यं विधो मम ततः भोजनं कृत्वा रात्रौ जागरणं कुर्यात् प्रातः विसर्जयेत् अनेन मंत्रे
ण पंकजं देवि संत्यज्य मम वेश्मनि संविश यथा सपुत्र भृत्याहं सुखी स्यां त्वत्प्रसादतः तत्सूत्रं वर्षपर्यंतं धारयेत् एवं षोडशवर्षपर्यंतं अशक्तौ षोडश
दिनं वा चरित्वांते उद्यापनं कुर्यात् पूर्वोक्तसंकल्पांते वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशे हैमीं महालक्ष्मीप्रतिमां सत्कुमिवेति मंत्रेण संस्थाप्य पूर्ववत्पूज
येत् चंद्रायार्घ्यं दत्वा देवीं प्रार्थयेत् क्षीरोदार्णवसंभूते कमले कमलालये प्रयच्छ सर्वकामान्मे विष्णुवक्षस्थलालये पुत्रान्देहि धनं देहि सौख्यं
सौभाग्यमेव च कुरु श्रियं महालक्ष्मि अलक्ष्मीं त्वाशु नाशय रात्रौ जागरणं कुर्यात् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् प्रधानं महालक्ष्मीं श्रीसूक्तेन
प्रत्यृचं कमलैः पुनः घृताक्तपायसबिल्वघृतद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः लक्ष्मीमंत्रेण यक्ष्ये मंडलदेवताश्चाज्येन एवं होमं कृत्वा आ
चार्यं संपूज्य पीठं गां च दत्वा ततः षोडशमिथुनानि वस्त्रादिभिः पूजयित्वा शूर्पे षोडश नानाविधभक्ष्याणि चंदनताडपत्रपूगीफलानि पूर्णानि च नि
क्षिप्यान्यशूर्पेणाछाद्य दद्यात् क्षीरोदार्णवसंभूता लक्ष्मीचंद्रसहोदरा व्रतेनानेन संतुष्टा प्रीयतां विष्णुवल्लभा एवं षोडश ततः ब्राह्मणान् संत-
र्प्य आशिषो गृहीत्वा भुंजीत इति श्रीमच्छंकरविरचितायां व्रतोद्यापनकौमुद्यां अष्टमीव्रतानि अथ नवमीव्रतानि तत्र चैत्रशुक्लनवम्यां
रामनवमीव्रतं स्कांदे तच्च परविद्धायां मध्यान्हव्यापिन्यां कार्यम् तिथ्यादि संकीर्त्य॰ आत्मनः अखिलपापक्षयपूर्वकचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वा
रा मम आचरितस्य रामनवमीव्रतस्य सांगतासिद्ध्यर्थं तदुद्यापनं करिष्ये ततः पूर्ववत् वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशे साक्षतपूर्णपात्रे षट्कोणप
द्मव्यतन्मध्ये हैमं रामं षडक्षरेण त्रयोदशाक्षरेण वा मूलमंत्रेण मूलमंत्रस्तु श्रीरामरामरामेति षडक्षरमंत्रः श्रीरामजयरामजयजयराम

मनेद्शाक्षरः वैदिकस्तु भद्रोभद्र्यासचमान आगादिति नद्रामनः हैमीं सीतां जनकात्मजायै नमइति नाम मंत्रेण च प्रतिष्ठाप्य परितः षट्को
णेषु क्रमेण दशरथं कौसल्यां लक्ष्मणं भरतं शत्रुघ्नं मारुतिं च नाम मंत्रैः प्रतिष्ठाप्य पुरुषसूक्तेन पूजयेत् पुष्पोत्तरं अंगपूजा श्रीरामचंद्राय नमः पादौ पू
जयामि एवं सर्वत्र राजीवलोचनाय० गुल्फौ० रावणांतकाय० जानुनी० विश्वामित्रप्रियाय० नाभिं० परमात्मने० हृदयं० श्रीकंठाय० कंठं० सर्वास्त्र
धारिणे० बाहू० विश्वमूर्तये० मुखं० पद्मनाभाय० जिह्वां० दामोदराय० दंतान्० सीतापतये० ललाटं० ज्ञानगम्याय० शिरः० सर्वात्मने० सर्वांगं० न
मस्कारमंत्रः नमोदेवाधिदेवाय रघुनाथाय शार्ङ्गिणे चिन्मयानंदरूपाय सीतायाः पतये नमइति अर्घ्यमंत्रः दशाननवधार्थाय धर्मसंस्थापना
यच राक्षसानां विनाशाय दैत्यानां निधनाय च परित्राणाय साधूनां जातो रामः स्वयं हरिः गृहाणार्घ्यं मया दत्तं भ्रात्रादिसहितोनघइति ततः पुरा
णपठनादिना रात्रिं निनयेत् प्रातः अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् अत्र प्रधानं रामं आज्य पायस द्रव्येण प्रत्येकं अष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः मूलमंत्रे
ण जानक्यादि सप्तदेवताः उक्तद्रव्येण अष्टाविंशतिसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्च एकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये एवं होमं संपाद्य आचार्यं संपूज्य प्र
तिमां दद्यात् तत्रमंत्रः इमां स्वर्णमयीं रामप्रतिमां समलंकृताम् श्रीरामप्रीतये दास्ये प्रीतो भवतु राघवइति ततः व्रतपूर्तये गां च दत्वा सदन्नेन ब्राह्म
णान् संतर्प्य दक्षिणादिभिः प्रतोष्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भुंजीत इति रामनवमीव्रतम् अथ रामनामलेखनोद्यापनविधिः भविष्ये उमां प्रति म
हादेववचनम् रामनाम लिखेद्यस्तु लक्षकोटिशतावधि एकैकमक्षरं पुंसां महापातकनाशनं प्राप्नोति परमां सिद्धिं दीर्घायुः पुत्रसंपदमिति तिथ्या ३०
दि संकीर्त्य आत्मनः अनेकपातकक्षयपूर्वक सकलमनोरथावाप्तिद्वारा श्रीरामचंद्रप्रीत्यर्थं मया लिखितं यत्कोटिलक्षाद्युकावधि रामनाम तत्सं

पूर्णतासिद्ध्येनदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्येइतिसंकल्प्यपूर्ववत्स्वनाचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशेसाक्षतपूर्णपात्रेषोडशमाषात्मकराजतसिंहासनेसुवर्णस्यपलेनत
दर्धेनवानिर्मितंरामंवामतः सीतांदक्षिणतः लक्ष्मणंपुरतः हनूमंतंच सौवर्णप्रतिमासुमूलमंत्रेणनाममंत्रेणचआवाह्यपुरुषसूक्तेनचपूजयेत् परि
तः सप्तधान्योपरिवारिपूर्णानष्टौकलशान्पूर्वादिक्रमेणसंस्थाप्यतेषुलोकेशान्तत्तन्मंत्रैरावाह्यपूजयेत् प्रातःअग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यात् अत्रलेख
नदशांशेनशतांशेनवाहोमः अत्रप्रधानं रामंआज्यद्रव्येणलेखनदशांशेनशतांशेनवामूलमंत्रेणपरिवारदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चएकैकया-
ज्याहुत्यायक्ष्ये एवंहोमंसंपाद्यआचार्यंसंपूज्यपीठंदद्यात् तत्रमंत्रः सीतासौमित्रिहनुमद्युतरामंसदक्षिणं ददामिद्विजवर्यायरामोमेप्रीयतामि
ति ततःव्रतसंपूर्तयेगांचदत्वाघृतपूरितकांस्यपात्रंतिलपात्रंचयथाशक्तिदशदानानिदत्वायोगिराजंबटुकत्रयंच अन्यानपिसद्द्विजान् सदन्नेन
संतर्प्यदक्षिणादिनाप्रतोष्य आशिषोगृहीत्वाइष्टजनैःसहभुंजीत अथभाद्रपदशुक्लनवम्यांमुहूर्तमात्रसत्वेपिपरयुतायां अदुःखनवमी
व्रतंस्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः सकलदुःखनाशपूर्वकअभीष्टकामनासिद्धिद्वाराश्रीगौरीप्रीत्यर्थंअदुःखनवमीव्रतंकरिष्येइतिसं-
कल्प्य गोमयेनोपलिप्य भूमौवेदींगुडेनलिप्तां इक्षुच्छादितां अपूपपायसादियुतांउपरिमंडपिकायुतांकृत्वातत्रपीठेगौरींगौरीर्मिमाये
ति नमोदेव्याइतिवामंत्रेणसंपूज्यरात्रिंजागरणादिनानयेत् तद्दिनेहिंसादिरहितंउपोषणंकार्यम् अशक्तश्चेद्दुग्धफलादिभक्ष्यंअसंताशक्तश्चे
द्धविष्यान्नंप्रातःदेवींसंपूज्यसपत्नीकब्राह्मणंसंपूज्यपंचफलान्वितंवायनंसोपस्करंदद्यात्तत्रमंत्रः गौर्यादुःखविनाशिन्याव्रतसंपूर्तिहेतवे वायनंद्विज
वर्यायसहिरण्यंददाम्यहं इतिदत्वादेवींविसर्ज्यपीठंदत्वात्रिभ्योधिकान्द्विजान्संतर्प्यभुंजीत अथदशमीव्रतानि तत्रकृष्णमासस्ययस्यांकस्यां

चिन्छुक्लदशम्यां आशादशमीव्रतम् हेमाद्रौभविष्योत्तरे तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः अखिलमनोरथावाप्तिपूर्वकदशाशास्वरूपीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंआशा
दशामीव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य नक्तंगोमयेनोपलिप्तगृहांगणेयवैः पिष्टातकेनवा स्त्रीरूपाः दशाशास्वरूपाः पुत्तलिकायाः विलिख्यतत्रइंद्रादी
न् आयुधवाहनादियुतान् तत्तन्मंत्रैः नाममंत्रैर्वासंपूज्य घृताक्तंनैवेद्यंभक्ष्यभोज्यादियुतंदीपांश्च पृथक् पृथक् दा पयित्वाकालोद्भवा
निफलानिचसमर्प्यप्रार्थयेत् आशास्त्वाशाः सदासंतुसिध्यंतांमेमनोरथाः भवतीनांप्रसादेनसदाकल्याणमास्थिताः ततः विप्रंसंपू
ज्यदक्षिणांदत्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत अनेनक्रमयोगेनमासिमासिसमाचरेत् वर्षांतेचकुरुश्रेष्ठउद्यापनविधिंचरेत् उ
द्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रेब्रह्मादिदेवताआवाह्य तत्रअक्षतपुंजेषु सौवर्णाः रौप्यावादशाशाप्रतिमाः संस्थाप्यव
क्ष्यमाणदशभिर्मंत्रैः संपूजयेत् त्वयिसन्निहितःशक्रः सुरासुरनमस्कृतः पूज्यात्वंभुवनस्यास्यऐंद्रीदिग्देवतेनमः अग्नेःपरिग्रहात्वासेत्व
माग्नेयीतिपठ्यते तेजोरूपापराशक्तिराग्नेयीवरदाभव धर्मराजंसमाश्रित्यलोकान्संयमतीत्यसौ तेनसंयमिनीचासिवरदात्वंसदा
भवेतिखड्गहस्तासिविकृतानिर्ऋतिस्थानमाश्रिता तेननिर्ऋतिनामासित्वमाशांपूरयस्वमे त्वय्यास्तेभुवनाधारोवरुणोयादसांपतिः कर्मा
र्थंममधर्मार्थंवारुणीप्रभवाभव अधिष्ठितासियस्मात्वंवायुनाजगदायुना वायव्येत्वमतः शांतिंनित्यंयच्छममालये धनदेनाधिति
ष्ठासिप्रख्यातात्वमिहोत्तरा निरुत्तराभवास्माकंदत्वासद्योमनोरथान् देवेनजगदीशेनशंभुनात्वमलंकृता पूरयस्वशुभेदेविवांछिता
निनमोनमः भुजंगाष्टकुलेनत्वंसेवितासियतोह्यधः नागांगनाभिःसहिताहिताभवममाद्यवै सर्वलोकोपरिगतासर्वदात्वंशिवस्यच ३७

सनकाद्यैः परिरक्षताद्योस्त्वंमांप्राहिसर्वदा नक्षत्राणिचसर्वाणिग्रहास्तारागणास्तथा नक्षत्रमातरोयाश्चभूतप्रेतविनायकाः सर्वेममेष्टसि-
ध्यर्थंभवंतुप्रबणाः सदा एभिर्मंत्रैः संपूज्य ततःगीतवादित्रमंगलैः पतिपुत्रवतीस्त्रीभिः जागृद्भिः सहपुराणपठणादिनाचनिशांनिनयेत् प्रातः
स्नात्वापूर्ववत्संपूज्यदशमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्य अभावेएकंवासंपूज्य तेभ्योसौभाग्यद्रव्ययुतंवायनंदक्षिणायुतंदत्वा आचार्यायपीठंव्रतपू
र्तयेगांचदत्वाभक्ष्यभोज्यादिनाब्राह्मणान्संतर्प्यदक्षिणादिनाप्रतोष्य सुहृन्मित्रादियुतः भुंजीत य एवंकुरुते पार्थदशमीव्रतमादरात्
सर्वान्कामानवाप्नोतिमनसोभीप्सितान्नरः इतिआशादशमीव्रतम् अथभाद्रपदशुक्लदशम्यांदशावतारव्रतंभविष्ये तच्चदशवर्षा
त्मकं दशम्यांप्रातः नद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यगृहमागत्यसंकल्पंकुर्यात् तिथ्यादिसंकीर्त्यदशावरान्दशपरान्पुरुषानात्मानंचोद्धर्तुका
मस्तथाश्वेतद्वीपवासपूर्वकनिरतिशयानंदरूपस्वावाप्तयेचदशावतारस्वरूपीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंदशावतारव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य उक्तविधि
नापुण्याहवाचनादिकृत्वानदीतीरेगृहेवागोमयोपलिप्तशुद्धभूमौचंदनादिनामत्स्यादिदशावतारप्रतिमाः विलिख्यविष्णुमंत्रेणप्रतिष्ठाप्य
पुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैः पूजयेत् नैवेद्यादौविशेषः गोधूमादिधान्यचूर्णस्यस्वहस्तप्रसृतित्रयंगृहीत्वातस्यत्रिंशत्सदार्थाघृतपाचिताः
वक्ष्यमाणसंज्ञिताः कर्तव्याः तत्रदशदेवायदशब्राह्मणायदशआत्मने वर्षेवर्षेभिन्न नामकाः प्रथमेपूरिकाः द्वितीयेअपूपाः तृतीयेअपू
पकासाराः चतुर्थेमोदकाः पंचमेसोहालिकाः षष्ठेखंडवेष्टकाः सप्तमेकोकरसाः अष्टमेर्कपुष्पनिभाः नवमेकर्णवेष्टकाः दशमेमंडकाः
एवंसंपूज्यनमस्कुर्यात् मत्स्यंकूर्मंवराहंचनरसिंहंत्रिविक्रमं रामंरामंचकृष्णंचबौद्धंचैवसकल्किनं गतोस्मिशरणंदेवंहरिंनाराय

णंमम॥ प्रणतोस्मिजगन्नाथंस मेविष्णुः प्रसीदतु छिनत्तुवैष्णवींमायांभक्त्याप्रीतोजनार्दनः श्वेतद्वीपंनयत्वस्मान्मयात्मासंन्निवेदितः ततो
ब्राह्मणांसंपूज्यदक्षिणासहितंउक्तपदार्थदशकंदत्त्वातावन्मितंस्वयंमौनीभुंजीत एवंदशवर्षंप्रतिभाद्रपदशुक्लदशम्यांकृत्वा अंतेउद्यापनंकु-
र्यात् तद्यथापूर्वसंकल्पंउक्त्वाचरितस्यदशावतारव्रतस्यउद्यापनंकरिष्येइतिसंकल्प्य शुचीन्मंत्रविदः दशद्विजान् वृत्वा अभावेएकं
वृत्वामधुपर्कादिनासंपूज्यततः तेद्विजाः सर्वतोभद्रेउक्तविधिनाब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकंकलशप्रतिष्ठांतंकृत्वा तत्रहैमीर्दशप्रतिमाः मत्स्या-
दिदशावतारस्वरूपाः विष्णुमंत्रेणतत्तन्नाममंत्रेणवाआवाह्यपुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैः संपूज्यपुराणस्तोत्रैः स्तुत्वाप्रणमेयुः ततः य
जमानः पूर्वनिमंत्रितान्द्विजान्वस्त्रादिनासंपूज्यक्रमेणताः प्रतिमास्तेभ्यः दक्षिणापुरःसरंदत्वा यथाशक्तिब्राह्मणान्संतर्प्यआशिषोगृही
त्वास्वयंभुंजीत आश्विनशुक्लदशमीविजयादशमी साचतारकोदयव्यापिनीग्राह्या तत्रकृत्यंभविष्ये गोपथब्राह्मणेन्व
मंगलवाद्यघोषपुरःसरंसर्वेजनाः भूषणवस्त्रादिधारिणः सीमांतंगत्वातत्रगणेशंदिक्पालांश्चसंपूज्यदशमींसंपूजयेत् तत्रमंत्रः
शमीशमयतेपापंशमीलोहितकंटकी अमंगलानांशमनीशमनीदुष्कृतस्यच दुःस्वप्ननाशिनींधन्यांशमींतांप्रणमाम्यहं करिष्य
माणयात्रायांयथाकालंसुखंमम तत्रनिर्विघ्नकर्त्रीत्वंभवश्रीरामपूजिते राजादयस्तुआत्मनिवारामसाम्यतांध्यात्वारिपुप्रतिकृतिंकृ-
त्वातांचशरेणछित्वाब्राह्मणेभ्योदक्षिणादित्वाशमीमूलगतांआर्द्रांमृदंगृहीत्वाजयमंगलशब्देनवरस्त्रीभिर्नीराज्यमानारथवाजिगज ३२
पदातीनांप्रेक्षाकौतुकमाचरन्सोत्साहः स्वगृहंविशेत् अथदशादित्यव्रतंपाद्मे यदायस्मिन्कस्मिन्मासेशुक्लपक्षेरविवासरेदशमी

तदाकर्तव्यं तत्रविधिः प्रातःनद्यादौस्नात्वा गृहमागत्यसंकल्पंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यममसमस्तपापक्षयपूर्वकपुत्रपौत्रसमुन्न
तिधनधान्यगुणोत्कर्षप्राप्त्यर्थंतथाइहजन्मनिजन्मांतरेवाज्ञानतोवाकृततुषास्थिभस्ममुसलसंमार्जनीलंघनकुमारीरजकीरजस्वलावियोनि
पशुयोनिब्राह्मणीगुरुयोषिद्दर्शिणीगमनसंध्याकालपर्वकालपुण्यसमयस्त्रीगमनपितृमातृत्यागस्वामिधर्मपत्नीत्यागादिदुष्टकर्मजनितदुर्द
शानिरसनार्थंशुभदशाप्राप्त्यर्थंदशादित्यव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य गणेशपूजनंपुण्याहवाचनंचकृत्वापीठेनित्यवत् सूर्यंआकृष्णेनेतिमंत्रे-
णावाह्य ध्येयः सदासवितृमंडलेतित्रिमूर्तिरूपिणंध्यात्वा पुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैःपूजयेत् ततःदुर्दशादेवतापूजनं शुद्धभूमौकृष्णावर्णचूर्णे
नमनुष्यादिनावादशपुत्तलिकाः विलिख्यवक्ष्यमाणदशनामभिः क्रमेणआवाह्यतत्तन्नाममंत्रेणषोडशोपचारैःपूजयेत् दुर्दशानामानि
दुर्मुखायै॰ दुर्मुखां॰ इतिसर्वत्र दीनवदनायै॰ मालिन्यै॰ सत्यनाशिन्यै॰ शुबुद्धिनाशिन्यै॰ हिंस्रायै॰ दुष्टायै॰ मित्रविरोधिन्यै॰ उच्चाटणकारि-
ण्यै॰ बहुचिंताप्रदायै॰ दुर्दशायै॰ एवंसंपूज्य अनेनमंत्रेणविसर्जयेत् नित्यंपापकरेपापेदेवद्विजविरोधिनि गच्छत्वंदुर्दशेदेविनीतिशास्त्र
विरोधिनी ततःतत्पूजा भूमौगोमयेनोपलेपयेत् स्वयंहस्तपादौप्रक्षाल्य आचम्यप्राणानायम्यतिथ्यादिसंकीर्त्यदशादित्यव्रतांगभूतंदशा
दित्यदोरकपूजनंकरिष्येइतिसंकल्प्यशुचौदेशेपंचरंगशोभितंअष्टदलंविरच्यतन्मध्येतंडुलराशिंकृत्वातदुपरिउक्तविधिनापूर्णपात्रयुतंतैज
संकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रकुंकुमाष्टदलयुतंवस्त्रंप्रसार्यतत्रदशतंतुमितंदशग्रंथियुतंदोरकंसंस्थाप्यदशग्रंथिषुवक्ष्यमाणदशनामभिः देवतावाह
नंक्रमेणकुर्यात् सूर्याय॰ सूर्यं॰ एवंसर्वत्र॰ धात्रे॰ विधात्रे॰ अर्यम्णे॰ दिवाकराय॰ भास्कराय॰ भानवे॰ सुवर्णरेतसे॰ तपनाय॰ हंसतुर

गाय० सवित्रे० आदित्याय० एतैरेवमंत्रैः षोडशोपचारैः पूजयेत् ततः पूजितंदोरकंपुरुषस्यदक्षिणेकरेस्त्रियाः वामेबध्वादशासुदशाः पूजयेत्
तत्रचंदनादिनाभित्तौपटेवादशपुत्तलिकाविलिख्यवक्ष्यमाणदशानाममंत्रेणआवाहयेत् सुबुद्धिदायिन्यै० सुखकारिण्यै० सर्वसंपत्तिदायिन्यै०
इष्टभोगदायिन्यै० लक्ष्मीदायिन्यै० कीर्तिदायिन्यै० दुःखनाशिन्यै० पुत्रदायिन्यै० विजयायै० धर्मदायिन्यै० इत्यावाह्यप्राणप्रतिष्ठांकृत्वा ततःवि
शुद्धदर्शनांदेवींवरदाभयदायिनीं ध्यायेदशदशांदेवींसर्वाभरणभूषितां इतिध्यात्वा एतैर्नाममंत्रैः षोडशोपचारैः पूजयेत् ततः प्रार्थयेत्
विशुद्धवसनेदेविस्थानेचात्रस्थिराभव इष्टभोगप्रदानायसमग्रंफलमाप्नुयात् ततःवायनंदद्यात् तद्यथा दशफलान्वितंदशमोदकान्वितं
वायनंशूर्पेनिधायवस्त्रदक्षिणासहितंब्राह्मणपूजनपूर्वकंदद्यात् तत्रमंत्रः भास्करोबुद्धिदोदाताद्रव्यस्थोभास्करः स्वयम् भास्क
रस्तारकोभाभ्यांभास्करायनमोनमः तत्रअन्यानपिब्राह्मणान्भक्त्यावस्त्रादिनासंपूज्यव्रतपूर्तयेश्रोत्रियायकुटुंबिनेब्राह्मणायगांचद
त्वासदन्नेनविप्रान्संतर्प्यआशिषोगृहीत्वादेवंक्षमापयेत् मंत्रहीनंक्रियाहीनंभक्तिहीनंचयन्मया पूजितोसिसुरेशानपरिपूर्णंतदस्तुमे
ततः दुर्दशानाशनंविश्वरूपिणंभास्वरं ध्यात्वादोरकादिविसृज्यतैलादिवर्जितंदशमोदकान्वितंमौनेनभोजनंकुर्यात् इतिदशादित्यव्रतं
अथदशहराव्रतंस्कांदे ज्येष्ठमासेसितेपक्षेदशम्यांबुधहस्तयोः गरानंदेव्यतीपातेकन्यांचंद्रेवृषेरवौ दशयोगेनरःस्नात्वासर्वपापैःप्रमु
च्यतेइतिवराहपुराणे दशम्यांशुक्लपक्षेतुज्येष्ठेमासेचजान्हवि अवतीर्णायतःस्वर्गाद्धस्तर्क्षेचसरिद्वरा हरतेदशपापानितस्माद्दशहरास्मृ
ता स्नानदानादिकंतस्यांअनंतफलदायकमिति इतिश्रीमच्चित्तपावनकुलाब्धिसंभवघारेइत्युपनामकबल्लाळसूरिसूनुविरचिता-

यांव्रतोद्यापनकौमुद्यांदशमीव्रतानिसमासानि एकादशीव्रतोद्यापनविधिः ग्रंथारंभेउक्तः विशेषस्त्वत्रोच्यते अथज्येष्ठशुक्लैकादश्यांनिर्जलैकादशीव्रतं तद्विधिःस्कांदे ज्येष्ठेमासिनृपश्रेष्ठयाशुक्लैकादशीभवेत् निर्जलंसमुपोष्यात्रजलकुंभान्सशर्करान् प्रदायविप्रमुख्येभ्यो मोदतेविष्णुसन्निधाविति तथाभारते भीमसेनंप्रतिव्यासवचनं वृषस्थेमिथुनस्थेवायशुक्लाह्येकादशीभवेत् ज्येष्ठमासेप्रयत्नेनउपोष्या जलवर्जिता उदयादुदयंयावद्वर्जयित्वाजलंनरः अप्रयत्नादवाप्नोतिद्वादशद्वादशीर्नृप ततःप्रभातेविमलेद्वादश्यांस्नानमाचरेत् जलंसुवर्णं दत्वाचद्विजातिभ्योयथाविधि भुंजीतकृतकृत्यस्तुब्राह्मणैःसहितोवशी संवत्सरस्ययामध्येएकादश्योभवंत्युत तासांफलमवाप्नोतिनात्र कार्याविचारणेति इतिनिर्जलैकादशीव्रतं आषाढशुक्लैकादश्यांशयन्येकादशीव्रतंब्रह्मपुराणे एकादश्यांतुशुक्लायामाषाढेभगवान् हरिः भुजंगशयनेशेतेयदाक्षीरार्णवेसदा तदातत्प्रतिमाकार्यासर्वलक्षणसंयुता कांचनीराजतीताम्रीचारुपैत्तलकीतथा पीतांबरधरा सौम्यापर्यंकेस्वास्तृतेशुभे स्नापयित्वादधिक्षीरघृतक्षौद्रजलैस्तथा उपचारैःषोडशकैःपूजयेत्परमेश्वरम् तत्रमंत्रः सुप्तेत्वयिजगन्नाथेजगत्सुप्तंभवेदिदं विबुद्धेत्वयिबुध्येतजगत्सर्वंचराचरमिति रात्रौजागरणंकृत्वाप्रभातेदेवंसंपूज्यब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्यकिंचिन्नियमान्वितोमौनीभुंजीत एवमेवप्रबोधिन्यांकार्यम् इतिआषाढशुक्लैकादश्यांशयन्येकादशीव्रतम् अथगोपद्मव्रतम् कार्तिकशुक्लैकादश्यांद्वादश्यांवाकार्यम् भविष्ये तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोयमदंडनिरसनपूर्वकपुत्रपौत्रसौभाग्याद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीगोपालप्रीत्यर्थंपंचवर्षंचरितगोपद्मव्रतोद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थकलशेहेमंचतुर्भुजंगोपालंसंपूज्यइदंविष्णुरितिमंत्रेणप्रार्थयेत् नमस्तेदेवदेव

शनमस्तेगरुडध्वज नमस्तेविष्णवेतुभ्यंव्रतस्यफलदायक प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् गोपालंसमित्तिलपायसाज्ययवद्रव्यैःप्र
तिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःक्रमेणद्रव्याणांहोमेमंत्राः॥ त्रीणिपदा॰ अतोदेवा॰ इ
दंविष्णु॰ विष्णोर्नुकं॰ तत्सवितुर्व॰ ततोवायनंप्रतिवर्षंक्रमेणसहैववान्यत्रिंशत्संख्याकंदद्यात् प्रथमेपायसं द्वितीयेमंडकान् तृतीयेमाषवट
कान् चतुर्थेअपूपान् पंचमेलड्डुकान् वायनमंत्रः वायनंतेद्विजश्रेष्ठददामिव्रतपूर्तये दक्षिणादिभिःसंयुक्तंगोपालःप्रीयतामिति ततःपं
चमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्यआचार्यायगांचदत्वा एवमेवलक्षगोपद्मव्रतं हवनेविशेषः तद्दशांशेनशतांशेनवा पूर्वोक्तपंचद्रव्यैर्मिलि
त्वाकार्यम् वायनंच अन्यत्समानं इतिगोपद्मव्रतम् अथभीष्मपंचकव्रतम् कार्तिकशुक्लैकादश्यांपंचदिनात्मकंपाद्मे तिथ्यादिसंकीर्त्य
आत्मनोखिलपापक्षयपूर्वकधर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंभीष्मपंचकव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्यपश्चि
मांसंध्यामुपास्यनदीतीरेगृहेवाचतुर्द्वारोपशोभितमंडपेगोमयोपलिप्तवेदिकायांसर्वतोभद्रेप्रस्थतिलोपरिपूर्णपात्रयुतकलशेवासुदेवं ॐ
नमोभगवतेवासुदेवायेतिमंत्रेणसंपूज्य अहोरात्रंदीपंपंचदिनंदत्वामौनीअष्टशतंद्वादशाक्षरंमंत्रंजप्त्वाऽग्निंप्रतिष्ठाप्य ॐ विष्णवेनमःस्वा
हेतिमंत्रेणाष्टोत्तरशतंघृताक्ततिलव्रीहीन्हुत्वास्वयंअंगुष्ठमात्रंगोमयंप्राश्यस्तोत्रपाठादिनारात्रिंनिनयेत् दिनपंचकेहोमादिकंसमानं
विशेषःप्रथमेन्हिहरेःपादौकमलैःपूजयेत् स्वयंगोमयभक्षणं द्वितीयेन्हिबिल्वपत्रैर्जानुदेशंहरेःपूजयेत् त्रिपलंगोमूत्रंस्वयंप्राश्य तृतीयेन्हिना ३४
भिंभृंगारकेनपूजयेत् पलत्रयंपयःप्राशनं चतुर्थेन्हिबालबिल्वांकुरैःस्कंधौपूजयेत् पलत्रयंदधिप्राश्य पूर्णिमायांमालत्याहरेःशिरःसंपूज्यप

लमात्रंसर्पिःप्राशयेत् मूलमंत्रेणपंचगव्यमंत्रैर्वापंचगव्यप्राशनं अंतेव्रतपूर्तयेकपिलांगांदत्वापीठंचदत्वाब्राह्मणान्संतर्प्य स्वयंभुंजीत अथप्र-
कारांतरेणभविष्योक्तं पूर्वोक्तनियमान्वितः पूर्ववद्विष्णुंसंपूज्यतद्दक्षिणानस्तिलप्रस्थोपरिलौहींयमप्रतिमांसंपूज्यप्रार्थयेत् यदन्यजन्मनिकृतमिहज-
न्मनिवापुनः पापंमेप्रशमंयातुतवदेवप्रसादतइति पंचाहंपंचगव्याशीभीष्मायार्घ्यंपंचस्वप्यहःसुदद्यात् अनेनमंत्रेण वैय्याघ्रपादगोत्रा-
यसांकृतिप्रवरायच अपुत्रायददाम्येतज्जलंभीष्मायवर्मणे अथमार्गकृष्णैकादश्यांवैतरणीव्रतम् भविष्योत्तरे तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोय
मलोकादर्शनपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिकामनयापरमेश्वरप्रीत्यर्थंवैतरणीव्रतंकरिष्ये वर्षात्मकंव्रतं स्वयंनित्यकर्मनिर्वर्त्यरात्रौपूर्वाभिमुखींकृ-
ष्णांसुरभिंसंस्थाप्यअग्रपादादारभ्यपश्चात्पादद्वयावधि गोपुच्छंसमासाद्यपितृतर्पणंकृत्वाशास्त्रविधिनासुरभिंपूजयेत् गोःअग्रपादा-
भ्यांनमः आस्याय० शृंगाभ्यां०स्कंधाय० पुच्छाय० पश्चिमपादाभ्यां० सर्वांगेभ्यो० इतिसंपूज्य मार्गशीर्षादिमासचतुष्टयेओदनं पुनश्चै
त्रादिषु० यावकाशनं०पुनःश्रावणादिषुपायसं तदन्नस्यत्रयोभागागोर्गुरोःस्वार्थमेवच एवंप्रतिमासंकृत्वावर्षांतेउद्यापनंकुर्यात् सर्वोपस्क
रयुतसारदारुमयींशय्यांसौवर्णीसुरभिंआगावइतिमंत्रेणसंपूज्यसपत्नीकंब्राह्मणंवस्त्रादिनासंपूज्यतस्मैभारपरिमितलोहेनसहशय्यायु
तांगांदद्यात् तत्रमंत्रः मज्ञसाधनभूतायाविश्वस्याघौघनाशिनी विश्वरूपधरोदेवःप्रीयतामनयागवा ततोदक्षिणात्वेनहिरण्यंदत्वादीनाना
थांश्चतर्पयेदिति इतिवैतरणीव्रतं अथद्वादशमासस्थोभयैकादशीव्रतोद्यापनं भविष्योत्तरे तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनःअखिलपाप
क्षयपूर्वकविष्णुलोकप्राप्त्यर्थंएकादशीव्रतोद्यापनंकरिष्ये कृतनित्यक्रियोमध्यान्हेसूर्यायार्घ्यंदत्वामंडलेकलशोहैमंकेशवंसंपूज्यरात्रौजा

गरणं कृत्वा प्रातः पंचगव्यं प्राश्य ब्राह्मणान् संतर्प्य प्रतिमां दत्वा स्वयं भुंजीत एवमेव शुक्लै कादश्यां द्वादशमासेषु केशवादि द्वादशनामानि क्रमेण
तथा कृष्णैकादश्यां संकर्षणादि द्वादशनामानि पूजायां जपादौ ज्ञेयानि कार्तिकादिक्रमः मार्गशीर्षादिर्वा अंते चतुर्विंशतिर्द्वादशो कांवा गां दत्वा य
थाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् इत्यक्षयैकादशीव्रतम् इति श्रीमद्व्रतोद्यापनकौमुद्यां एकादशीव्रतानि अथ द्वादशीव्रतानि अथ भाद्रपद
शुक्लद्वादश्यां श्रवणद्वादशीव्रतम् भविष्ये तच्चैकादशीयुतद्वादश्यां श्रवणयोगे कार्यम् बुध॰ ॰रयोगे प्रशस्तं प्रातर्नद्यादौ वरां वरेण्यां वरदो
वराहो धरणीधरः अपवित्रं पवित्रं मां करोतु भगवान् हरिः इति सनेन तिलान्विलिप्य स्नात्वा नित्यकर्म निर्वर्त्य संकल्पयेत् तिथ्यादि संकीर्त्य आत्म
नः अखिल पापक्षय पूर्वक पिशाचादि दुर्योनिनिरसन द्वारा श्रीविष्णुलोकप्राप्त्यर्थं आचरित श्रवणद्वादशीव्रतोद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य वृ ता-
चार्यः चतुर्द्वारोपशोभित मंडपांतर्वेदिकायां पीठदेवताः पूजयेत् आधारशक्त्यै नमः विमलायै॰ उत्कर्षिण्यै॰ ज्ञानशक्त्यै॰ क्रियाशक्त्यै॰ प्रह्वा
यै सत्यायै॰ मायायै॰ मध्ये परमदेवतायै॰ परित इंद्रादिलोकपालेभ्य स्तदु परि तत्पूर्णपात्रयुते कलशे गणपतिं॰ दुर्गां॰ क्षेत्रपालं॰ वास्तोष्पतिं॰ परित
आदित्यादि नवग्रहदेवताभ्यः संपूज्य तदुपरि सर्वतोभद्रं प्रसार्य तत्र ब्रह्मादि देवताः संपूज्य तदुपरि कुशकृष्णाजिनं प्रसार्य तत्र द्रोणपरिमित तिलपर्व
तं कृत्वा तदलाभे गोधूमाः तत्र तिलपूरित पूर्णपात्रयुत कलशे द्वादशारयुत पद्मे हेमं वामनं त्रीणि पदेति मंत्रेण संपूज्यांग पूजां कुर्यात् मत्स्याय नमः
पादौ पू॰ कूर्माय॰ जानुनी॰ वराहाय॰ गुह्यं॰ नृसिंहाय॰ नाभिं॰ वामनाय॰ उदरं॰ परशुरामाय॰ दक्षिणभुजं॰ दाशरथिरामाय॰ वामभुजं॰ कृष्णाय॰ ३५
मुखं॰ बौद्धाय॰ कर्णौ॰ कल्किने॰ शिरः॰ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय सर्वांगं पूज॰ दधिभक्त नैवेद्यं प्रार्थयेत् नमस्ते दितिपुत्राय नमस्ते कश्यपात्म

ज त्रिविक्रमायदेवायवामनायनमोनमः ततोन्यग्रोधंकद्रुद्रायेतिमंत्रेणसंपूज्य शिक्यदध्यन्नेनयुतंजलपूरितंकरकंचसंपूजयेत् तत्रक्रमेणमंत्रोशि
क्योसिदधिभक्तोसिलंबितोसिमयोपरि सूत्रेणैवाश्रितोसिलंबामनः प्रीयतामिति करकंपूजयिष्यामिसरितांसंगमेजलैः पंचरत्नस
मायुक्तंतेनतुष्यतुवामनः ततःसर्वान्प्रार्थयेत् पर्जन्योवरुणःसूर्यःकेशवःसलिलंशिवः लक्ष्मीयमोवैश्रवणःसदापापंहरंतुमे कथाश्र
वणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् अत्रप्रधानं वामनंपायसघृतसमित्तिलैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिःपी
ठदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये होममंत्राश्च इरावतीतिमंत्रेणपायसंघृतंच इदंविष्णुरितिसमित् त्रीणिपदेत्याज्यंविष्णोः
कर्माणीतितिलाः ततोद्वादशसंख्याकान्विप्रान् वस्त्रादिनासंपूज्यदध्यन्नोपवीतगोपीचंदनयुतान्सुगंधजलपूरितान्द्वादशकरकांस्तेभ्योद
द्यात्तत्रमंत्रः सुगंधिजलसंपूर्णंदधिभक्तयुतंद्विज करकंतेप्रदास्यामिवामनःप्रीयतामिति ततःवामनःप्रतिगृण्हातिवामनोवैददातिचवा
मनस्तारकोभाभ्यांवामनायनमोनमइत्यनेनसोपस्करपीठमाचार्यायदद्यात् व्रतपूर्तयेगांचदत्वाविप्रान्भोजयेत् इतिश्रवणाद्वादशीव्रतम्
अथपौषकृष्णाद्वादश्यांसुरूपाद्वादशीव्रतम् भविष्ये अथवापौषेपुष्यर्क्षेयदातदावाकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोदौर्भाग्यदौर्वर्ण्यादिना
मनपूर्वकअतुलसौभाग्यपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंसुरूपाद्वादशीव्रतंकरिष्ये वृताचार्यः सर्वतोभद्रस्थतिलोपरिस्थकलशे
हैमंलक्ष्मीयुतंविष्णुंसहस्रशीर्षेतिसंपूज्यपरितःशंखचक्रगदापद्मांश्चसंपूज्यविष्णवेर्घ्यंदद्यात् नमःपरमशांतायविरूपाक्षनमोस्तुते स
र्वसंकष्टनाशायगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ततस्तिलमिश्रितपक्वान्ननैवेद्यंदत्वास्वयमुपोष्यरात्रौजागरेत् प्रातरग्निंप्रति०अन्वादध्यात् अत्रप्र-

धानं विष्णुंगोमयतिलद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये श्वेतायाएकवर्णायावागोः अंतरिक्षे
धृतंगोमयंग्राह्यं अंगुष्ठार्धमाहुतिप्रमाणं हवनमंत्राः सहस्रशीर्षेतिगोमयंव्याहृतिभिस्तिलान्होमांतेवैष्णवंश्राद्धंकृत्वापीठंगांचदत्वाब्राह्मणा
न्भोजयेदिति अथवारात्रौहोमादिकंकृत्वाप्रातःस्वयंपारणंकुर्यात् इतिस्वरूपद्वादशीव्रतम् अथविष्णुपंचकव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे तत्रग्र
हणविधिः अथभाद्रशुक्लद्वादश्यांयदाश्रवणर्क्षंतदारभ्य वर्षपर्यंतंकार्यम् मासेपंचोपोषणानि श्रवणेएकादशीद्वये अमायांपूर्णिमायां-
विष्णुंसंपूज्यउपवसेत् एवंसंवत्सरंकुर्यात् अंतेद्वादश्यामुद्यापनंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः पंचमहापातकसकलपातकोपपातक
क्षयपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वाराश्रीविष्णुप्रीत्यर्थंआचरितस्यवर्षपर्यंतंविष्णुपंचकव्रतस्यपूर्णतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यःसर्व
तोभद्रेपंचकलशान्प्रतिष्ठाप्य तदुपरिसौवर्णीविष्णोः प्रतिमांमंत्रपंचकेनप्रतिष्ठापयेत् क्रमेणमंत्राः त्रीणिपदा॰ श्रवणर्क्षकलशेतद्वि-
ष्णोरिति शुक्लैकादशीकलशेतद्विप्रासोविपन्यव इतिपूर्णिमाकलशे अतोदेवाइतिकृष्णैकादशीकलशे इदंविष्णुरित्यमाकलशे ततःक्रमेण
कलशपंचकेद्वादशतत्तद्देवताआवाहयेत् परितःगोवर्धनधरम् अनंतं॰पुंडरीकाक्षं॰नित्यं॰वेदगर्भं॰यक्षं॰पुरुषं॰ सुब्रह्मण्यं॰जयं॰ शौरिं॰
वैकुंठं॰गरुडध्वजं॰ श्रवणस्य केशवं॰नारायणं॰माधवं॰गोविंदं॰विष्णुं॰मधुसूदनं॰ त्रिविक्रमं॰वामनं॰ श्रीधरं॰ हृषीकेशं॰ पद्मनाभं॰दा
मोदरं॰ संकर्षणं॰ शुक्लैकादश्याः विधुं॰शशिनं॰ शशांकं॰ चंद्रं॰सोमं॰उडुपं॰ मनोरमं॰ अमृतं॰पावनं॰ हिमकृतं॰ निशाकरं॰ आप्यायनं॰ ५
पूर्णिमायाः संकर्षणं॰वासुदेवं॰प्रद्युम्नं॰अनिरुद्धं॰ पुरुषोत्तमं॰अधोक्षजनारसिंहं॰ अच्युतं॰जनार्दनं॰उपेंद्रं॰ हरिं॰ कृष्णं॰ कृष्णैकाद॰

इयाः महीधरं॰ जगन्नाथं॰ देवेंद्रं॰ देवकीसुतं॰ चतुर्भुजं॰ गदापाणिं॰ सुरेशं॰ सुलोचनं॰ चर्वांगं॰ चक्रपाणिं॰ सुमित्रं॰ असुरांतकं॰ ॰मायाः एवं षोडशोप-
चारैः पूर्वोक्तपंचमंत्रैः संपूज्य षष्टिनामभिः षष्टिनमस्कारान्कृत्वा रात्रिं निनयेत प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् विष्णुं घृताक्तापूपपायसघृतपंचामृतति
लद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः श्रवणदेवताः घृताक्तापूपैः शुक्लैकादशीदेवताः गुडपायसेन पूर्णिमादेवताः घृत पायसाभ्यां कृष्णैकादशी-
देवताः पंचामृततिलोदनैः अमादेवताश्चतिलमुद्गगुडोदनैः प्रत्येकमेकैकयाज्याहुत्या ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये ततः आचार्यं संपूज्य पीठंव्र
तपूर्तये गां च दत्वा विभवे सति सस्यवतीं भूमिं च दत्वा अन्यपंचब्राह्मणेभ्यो गोमेदं पुष्परागं वैडूर्यं नीलं माणिक्यं चेति पंचरत्नानि दक्षिणापुरःसरं सहिरण्या
नीति मंत्रेण दत्वा षष्टिब्राह्मणान् परमान्नेन संतर्प्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भुंजीत एवं कृते पंचमहापातकादिभ्यो मुक्तो भवति इति विष्णुपंचकव्रतं इति
श्रीमच्चित्तपावन॰ व्रतोद्यापनकौमुद्यां द्वादशीव्रतानि अथ त्रयोदशीव्रतानि आषाढशुक्लत्रयोदश्यां जयापार्वतीव्रतं भविष्ये विंशतिवर्षात्मकं षड्
दिनात्मकं त्रयोदशीमारभ्य तृतीयापर्यंतं प्रत्यहं देवं पूजयेत् तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनो वैधव्यनाशाखंडसौभाग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्तिद्वारा श्रीउमामहेश्व
रप्रीत्यर्थं जयापार्वतीव्रतं करिष्ये मंडले उक्तप्रकारेण कलशोपरि हैमसिंहोपरि सुवर्णराजतनिर्मितो उमामहेश्वरौ गौरीर्मिमायेति तत्पुरुषायेति मंत्रा-
भ्यां संपूजयेत् सुवासिनीं संपूज्य स्वयं नक्तं कुर्यात् ॥ स्वभक्षणनियमस्तु पंचाब्दं यावनालैः पंचाब्दं लवणवर्जितयवैः पंचाब्दं मिष्टं सर्ववर्जितं तंडु
लैः पंचाब्दं मुद्गैः यूथिकादंतकाष्ठं व्रतांते पायसतिलाभ्यां अष्टोत्तरसहस्रं हुत्वा विंशतिमिथुनानि वस्त्रादिना संपूज्य पक्वान्नसौभाग्यद्रव्ययुतवाय
नं सदक्षिणाकं दत्वा व्रतपूर्तये आचार्याय गां दत्वा सर्वरसयुतं स्वयं भुंजीत इति जयापार्वतीव्रतम् अथ भाद्रपदशुक्लत्रयोदश्यां गो

त्रिरात्रव्रतम् भविष्ये वर्षेत्रयात्मकं तिथ्यादिसंकीर्त्य सत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकसुखसौभाग्याद्यभिवृद्धिद्वारा श्रीलक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थं गोत्रिरात्रव्रतं
करिष्ये मंडले उक्तप्रकारेण सौवर्णीं लक्ष्मीनारायणप्रतिमां पंचामृतपुरःसरं संपूज्य गां च आगावइति मंत्रेण संपूज्य अहोरात्रं दिनत्रयं घृतदीपं
दद्यात् दिनत्रयमर्घ्यदाने विशेषः क्रमेण बीजपूरं० दाडिमं० नारिकेलं० प्रत्यहं हविष्यान्नपूरितं करकं दंपतीभ्यां दद्यात् पायसोपहारः स्वयं दि
नत्रयमुपोषणं कार्यं चतुर्थेऽह्नि पीठं धेनुत्रयं एकां गां तन्मौल्यं वा दत्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरं स्वयं भुंजीत एवं चरित्वा अंते उक्तविधिना वृताचार्यः
मंडले देवं संपूज्य होमं कुर्यात् तद्यथा अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् लक्ष्मीनारायणं अष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः पायसद्रव्येण इदं विष्णुरि
निमंत्रेण सुरभिं गां च आगावइति मंत्रेण पायसद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये ततो वेणुपात्रस्थ नारिकेल द्राक्षा सारखर्जूर दाडिमबीज
पुरसौभाग्यद्रव्ययुतं वायनं पूजनदक्षिणापुरःसरं दंपतीभ्यो दद्यात् ॥ सवत्सां गां सालंकारां आचार्याय दत्वा पीठं च यथाशक्त्या ब्राह्मणान्संत
र्प्य स्वयं भुंजीत इति गोत्रिरात्रिव्रतं अथाशोकत्रिरात्रिव्रतम् यस्मिंकस्मिन्मासे त्रयोदश्यां शुभतिथौ कार्यम् तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनः
शोकदुःखादिनाशपूर्वकाभीष्टफलप्राप्तिद्वारा श्रीसीतारामचंद्रप्रीत्यर्थं अशोकत्रिरात्रिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य मंडले राजताऽशोकवृक्षे सौ
वर्णीः शिवसीतारामलक्ष्मणप्रतिमास्तत्तन्मंत्रैः संपूज्य अर्घ्यं दद्यात् तत्र मंत्रः अशोकवाटिकामध्ये सीतया त्वं प्रसादितः ॥ अशोकसंप
न्नफलो गृहाणार्घ्यं कृतं मया ॥१॥ गौर्या लक्ष्म्या तथेंद्राण्या अरुंधत्या महेश्वर ॥ त्वं समाराधितः पूर्वमशोकफलदो भव ॥२॥ शिवस्य ॥ रावण
स्य वधार्थाय उत्पन्नस्त्वं महीतले ॥ विष्णोरंशोऽसि देवेश गृहाणार्घ्यं नमोऽस्तु ते ॥३॥ रामस्य ॥ तातभक्त्युन्मुख चीरं धृत्वा यो नवयौवनं ॥ सौमि

त्रेयमहाभागगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ॥४॥ लक्ष्मणस्य ॥ अवनीतलसंभूतेसीतेसर्वांगसुंदरि ॥ गृहाणार्घ्यंमयादत्तंपूज्येजनकनंदिनि ॥५॥ सीता
याः ततः प्रार्थयेत् अशोकशोकहर्ताचत्वंशोकंनाशयमेप्रभो ॥ मातृपितृपत्नीनांचश्वशुराणांतथैवच अशोकस्त्वंशोकहरोभवसर्वत्रनः कु
ले एवंत्रिरात्रंचरित्वांतेव्रतपूर्त्तयेगांचदद्यात् इतिअशोकत्रिरात्रिव्रतं अथकार्तिकादिमासेषुत्रयोदश्यांप्रदोषव्रतं वर्षात्मकंयावज्जीवंवा शनि-
योगेमहाफलं भौमयोगेऋणमोचनं तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अखिलपापक्षयशत्रुपराजयपूर्वकायुरारोग्यैश्वर्यपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वाराश्री
उमामहेश्वरप्रीत्यर्थंआचरितप्रदोषव्रतोद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यःउक्तप्रकारेणलिंगतोभद्रस्थताम्रकलशेरौप्यपूर्णपात्रयुतेसौवर्णंसांबसदा-
शिवंपुरतोराजतंवृषभंतत्तन्मंत्रैः प्रतिष्ठाप्य परितः असितांगभैरवाय०१ रुरुभैरवाय०२ चंडभैरवाय०३ क्रोधभैरवाय०४ उन्मत्तभैरवाय०५ भी-
षणभैरवाय०६ संहारभैरवाय०७ कपालभैरवाय०८ कालभैरवाय०९ ॥इतिप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् ॥ मूलमंत्रेणन्यासंकृत्वापंचब्रह्ममंत्रैः पूजये
त् सद्योजातादि०५ प्रकारांतरेणपूजनं विष्णुं० ब्रह्माणं० भास्करं० सोमं० पूर्वादिक्रमतः प्रथमावरणे जयं१ विजयं०२ गणपतिं०३ दुर्गां०४ द्विती
ये नंदीश्वरं०१ क्षेत्रपालं०२ वास्तोष्पतिं०३ वायुं०५ तृतीये सप्तर्षीन् चतुर्थे भूतनाथंपंचमे इंद्रादीन्षष्ठे० कपालिनंसप्तमे० गंधर्वान्अष्टमे स
द्योजातेत्यासनं वामदेवायेतिपाद्यं० अघोरायेत्यर्घ्यं तत्पुरुषायेत्याचमनीयं ईशानायेतिस्नानं त्र्यंबकमितिवस्त्रं यज्ञोपवीतंउत्तरीयंच
नमःसोमायेतिगंधं नमःशंभवेइत्यक्षतान् इमारुद्रायेतिपुष्पाणि एवापित्रेतिबिल्वदलानि मानस्तोकेतिधूपं० आतेपितरितिदीपं त्वा-
दत्तेतिनैवेद्यं कद्रुद्रायेतितांबूलं इमारुद्रायस्थिरधन्वनेइतिदक्षिणाम् सहस्रयेणासम्येतिमंत्रपुष्पम् यातेदिद्युदितिनमस्कारः पुनर्नाम

मंत्रेणअष्टौप्रदक्षिणानमस्कारांश्चकुर्यात् भवाय० महादेवाय०२ रुद्राय०३ नीलकंठाय०४ शशिमौलिने०५ उग्राय०६ भीमाय०७ ईशानाय०८ त
तोर्घ्यंरजतादिपात्रेक्षीरकुशघृतदधितंडुलसिद्धार्थगंधपुष्पादिक्षिप्त्वासजलंदद्यात् भयरोगादिदारिद्र्यपापक्षुदपमृत्यवः क्रूपाशोकमन-
स्तापानश्यंतुममसर्वदा इत्यनेनत्रिवारमर्घ्यंदद्यात् ततःप्रार्थयेत् प्रसीददेवदेवेशप्रसीदपरमेश्वर प्रसीदसोमसर्वज्ञप्रसीदकरुणाक
र ततोब्राह्मणान्संतर्प्यरात्रिंनिनयेत्॥ प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् प्रधानं उमामहेश्वरंपलाशसमिद्बिल्वपत्रपायसाज्यद्रव्यैः प्रत्ये
कमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः पीठदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततः पीठंगांचदत्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति इति
प्रदोषव्रतम् अथमार्गशीर्षशुक्लत्रयोदश्यांअनंगत्रयोदशीव्रतम् वर्षात्मकंमासिमासिपूजादिकंभिन्नम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोदु
र्भगत्ववंध्यात्वमृतवंध्यात्वादिदोषनिरसनपूर्वकंसौभाग्यपुत्रपौत्रसुखप्राप्तिद्वारार्धनारीश्वरप्रीत्यर्थंअनंगत्रयोदशीव्रतंकरिष्ये इ
तिसंकल्प्य उक्तविधिनापीठेअनंगरूपिणंमहेशंपूजयेत् विशेषोलिख्यते सर्वमासेषुत्रयोदश्यामुपोषणम् मार्गशीर्षे मल्लिकादं
तकाष्ठं नारिंगेणार्घ्यंअनंगोदेवः नैवेद्यंफेणिकाः श्वेतपुष्पं मधुप्राशनं रात्रौजागरणं प्रातर्ब्राह्मणाःसुवासिनीभोजनपुरःसरंस्वयंभु
ञ्जीत पौषे उदुंबरदंतकाष्ठंजातीपुष्पं दाडिमेनार्घ्यं नाट्येश्वरोदेवः वटकनैवेद्यं चंदनभक्षणं माघे विष्णुक्रांतदंतकाष्ठं कुंदपुष्पंबीजपू
रेणार्घ्यं शर्करानैवेद्यं योगेश्वरोदेवः मौक्तिकभक्षणम् फाल्गुने करंजकाष्ठं पद्मपुष्पं खर्जूरीफलं पयोनैवेद्यं वीरेश्वरोदेवः नारिकेल ३८
भक्षणम् चैत्रे मल्लिकाकाष्ठं दमनकपुष्पं दमनकेन अर्घ्यं खर्जूरीनैवेद्यं विश्वरूपोदेवः कर्पूरभक्षणं वैशाखे अपामार्गदंतकाष्ठा-

मल्लिकापुष्पं तेनैवार्घ्यं॰ नैवेद्यमपूपाः महारूपोदेवः जातीफलभक्षणं ज्येष्ठे सहदेवीकाष्ठं बकुलपुष्पं श्रीफलेनार्घ्यं मंडकनैवेद्यं लवंगभक्षणं
प्रद्युम्नोदेवः आषाढेनारिंगकाष्ठं कदंबपुष्पं॥ नारीकेलेणार्घ्यं उमापतिर्देवः तिलबीजभक्षणं श्रावणेजातीकाष्ठं पद्मपुष्पं जंबूफलेनार्घ्यं क्षीर
सारंनैवेद्यं शूलपाणिर्देवः गंधोदकभक्षणं भाद्रपदेकंकतीकाष्ठं चंपकपुष्पं दाडिमेनार्घ्यं पूगफलनैवेद्यं सद्योजातोदेवः आगरुभक्षणं आश्वि
नेकंकतीकाष्ठं करवीरपुष्पं कर्कटीफलेनार्घ्यं त्रिदशाधिपोदेवः शुभ्रमंडकनैवेद्यं कनकांबुप्राशनं कार्तिके कदंबकाष्ठं रक्तोत्पलपुष्पं कूष्मांडेना
र्घ्यं पूरिकानैवेद्यं जगदीश्वरोदेवः दमनकभक्षणं सर्वत्रप्रदोषेपूजनंभक्षणंच एवंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् वृताचार्यःलिंगतोभद्रस्थकलशेसौ
वर्णमर्धनारीश्वरंमहेशंपूजयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात्॥ महेशंपायसद्रव्येणअष्टोत्तराधिकसहस्रमष्टोत्तरशतंवातत्संख्याकाहुति
भिः ब्रह्मादिदेवताश्चेकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःछत्रोपानहकमंडलुभाजनवस्त्रपुरःसरआचार्यंसंपूज्यतद्वादशाष्टौचत्वारिवादंपतीन्संपू
ज्यपीठंगांचआचार्यायदत्वा ब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत इत्यनंगत्रयोदशीव्रतं इतिश्रीप्रायश्चित्तपावन॰ व्रतकौमुद्यांत्रयोदशीव्र
तानि अथचतुर्दशीव्रतानि अथनृसिंहजयंतीव्रतं वैशाखशुक्लचतुर्दश्यांप्रदोषव्यापिन्यांनृसिंहजयंतीव्रतम् स्वातीनक्षत्रशनिवा
रसिद्धयोगवणिजकरणयोगेमहापुण्यदं तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अखिलपापक्षयपूर्वकशत्रुजयसकलसाधनावाप्तिद्वाराश्रीनृसिंह
प्रीत्यर्थंआचरितस्यनृसिंहजयंतीव्रतोद्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंलक्ष्मीनृसिंहं ॐनमोनृसिंहायेति
मूलमंत्रेणगायत्र्यावाप्रतिष्ठाप्योक्तविधिनासंपूजयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् लक्ष्मीनृसिंहंविष्णोर्नुकमितिमंत्रेणअतोदेवेतिवा

अष्टोत्तरशततिलपायसाज्याहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताभ्यश्चैकैकयाज्याहुत्यायस्ये ततः पीठंव्रतपूर्तयेगांच आचार्यायदत्वा ब्राह्मणान्भोजयेदिति
श्रीसिंहजयंतीव्रतम् अथानंतव्रतं तच्च भाद्रपदशुक्लचतुर्दश्यांचतुर्दशवर्षात्मकंयावज्जीवंवा तच्चाभिमुहूर्तोदयव्यापिन्यांकार्यम् तिथ्यादिसंको
त्य आत्मनोनिखिलपापक्षयनिर्मुक्तीपूर्वकोत्तमासिद्धि पुत्रपौत्रपूरितविविधभोगधनधान्यपरमगतिप्राप्तिकामनयाचतुर्दशवर्षाचरितानंतव्रतो
द्यापनंकरिष्ये इतिसंकल्प्य नित्यवत्स्वयंदेवंसंपूजयेत् ततोवृताचार्यः सर्वतोभद्रे ब्रह्मादिदेवताआवाह्य तदुपरिकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रयमुना
मावाह्य श्रीसूक्तेननाममंत्रेणवासंपूज्य तदुपरि अक्षतपूरितपूर्णपात्रंनिधाय तत्राष्टदलंविरच्य तत्रस्वर्णनिर्मितं चतुर्दशग्रंथियुतंअनंतंसह
स्रशीर्षेतिमंत्रेणास्थापयेत् तदुत्तरतः सप्तधान्योपरिविस्तृतशय्यायांस्वर्णनिर्मितंलक्ष्मीसहितंहैमहलमुसलयुतंअनंतदेवंअतोदेवाइति इ
दंविष्णुरितिमंत्रेणस्थापयेत् स्वर्णदोरकप्रतिमयोः पुरुषसूक्तेनश्रीमदनंतायनमइतिनाममंत्रेणपूजावार्षिकवत्कार्या अथग्रंथिदेवताःपूज
येत् क्रमेण विष्णुः १ अग्निः २ आदित्याः ३ सहस्राक्षः ४ पितामहः ५ इंद्रः ६ पिनाकी ७ विघ्नेशः ८ स्कंदः ९ सोमः १० वरुणः ११ पवनः १२ पृथ्वी
१३ वसवः १४ ततः शय्यायांप्रतिमायाः परितः शंखं १ चक्रं २ गदां ३ पद्मं ४ तदुहिः नाममंत्रेण अनंतं १ कपिलं २ दक्षं ३ मनुं ४ प्रजापतिं ५
संकर्षणं ६ कालं ७ वनमालिनं ८ त्रिविक्रमं ९ अहोरात्रं १० अर्धमासं ११ मासं १२ ऋतून् १३ अयने १४ संवत्सरं १५ इदुवत्सरं १६ अनुवत्सरं १७
वत्सरं १८ प्रजाध्यक्षं १९ अजितं २० सर्वभूतं २१ प्रद्युम्नं २२ अनिरुद्धं २३ श्रीधरं २४ पुरुषोत्तमं २५ वामनं २६ पद्मनाभं २७ विश्वरूप ३९
म् २८ त्रिविक्रमम् २९ विष्णुम् ३० अच्युतम् ३१ तद्बहिः अष्टवसून् ८ तद्बहिः एकादशरुद्रान् ११ तद्बहिः द्वादशादित्यान् १२ तद्बहिः नवग्रहा

न् ९ तद्बहिः अष्टभैरवान् ८ तद्बहिः मेषादिद्वादशराशीन् १२ तद्बहिः अश्विन्यादिनक्षत्राणि २८ तद्बहिः ब्राह्म्यादिसप्तमातॄः ७ तद्बहिः चैत्रादिद्वा
शमासान् १२ तद्बहिर्दीस्यादिशक्तीः तद्बहिर्विष्कंभादियोगान् २७ आवाह्य पीठपरितः फलपक्वान्नपूरितान् चतुर्दशकुंभांश्च चतुर्दशनाम
भिः स्थापयेत्पूजयेच्च तेच मंत्राः अनंतायनमः १ संकर्षणायन० २ कमलायन० ३ शेषाय० ४ वासुदेवाय० ५ विश्वनाथाय० ६ विश्वरूपाय० ७
पद्मनाभाय० ८ दामोदराय० ९ जगन्नाथाय० १० चतुर्भुजाय० ११ श्रीकंठाय० १२ केशवाय० १३ सर्वात्मने० १४ ततः पुष्पपूजोत्तरं कलशस्थापनो
क्तचतुर्दशनामभिः अंगानिपूजयेत् अनंतायनमः पादौपूजयामि संकर्षणाय० गुल्फौ० कालाय० जंघे० शेषाय० जानुनी० वासुदेवा० ऊरू०
शिवाय० गुह्यं० विश्वरूपाय० कटिं० पद्मनाभाय० नाभिं० दामोदरा० उदरं० जगन्नाथाय० हस्तद्वयं० चतुर्भुजाय० बाहू० श्रीकंठाय० कंठं०
केशवाय० ललाटं० सर्वात्मने० शिरः० अनंताय० सर्वांगं० ततः नमस्तेदेवदेवेश नमस्तेधरणीधर नमस्तेसर्वनागेंद्र अनंतायनमोनमइति
नमस्कारः ततः प्रार्थयेत् अनंतकामान्मेदेहिसर्वकामफलप्रद अनंतायनमस्तुभ्यंपुत्रपौत्रान्प्रवर्धय व्रतेनानेनसंतुष्टोभवत्विहसदामम ततः पु
राणपठणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं श्रीमदनंतमश्वत्थसमित्तिलव्रीहियवघृतपायसद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तर-
शतसंख्याकाहुतिभिः पीठदेवताः आवरणदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यापायसाज्याहुत्यावा ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायस्ये स्थापनमंत्रैर्होमः
केचिद्दिवैवहोममिच्छंति प्रातर्ब्राह्मणभोजनपात्रं दिवैवसर्वं ततः पीठंसंपूज्यवस्त्रादिनाआचार्यंसंपूज्यपीठंदद्यात् तत्रमंत्रः प्रतिगृह्ण द्विज-
श्रेष्ठसमस्तफलदायक त्वत्प्रसादादहंविप्रविमुच्येभवबंधनात् अनंतः प्रतिगृह्णातिअनंतोवैददातिच अनंतस्तारकोभाभ्यांअनंतायनमोनमः

ततः पूर्वं धूर्तैर्निर्मितान् चतुर्दशब्राह्मणान्वस्त्रादीनां संपूज्य स्थापितचतुर्दशकलशान् पक्वान्नादिपूरितान् दक्षिणासहितान् तेभ्यः प्रतिगृण्हद्वि
जश्रेष्ठेतिमंत्राभ्यां दद्यात् व्रतपूर्तये गां च दद्यात् समापयेत् क्रियाहीनं भक्तिहीनं द्रव्यहीनं तथैव च मंत्रहीनं कृतं यच्च परिपूर्णं तदस्तु मे ततो ब्रा
ह्मणभोजनपुरःसरं स्वयं भुंजीत इत्यनंतचतुर्दशीव्रतम् अथ कदलीव्रतोद्यापनम् भविष्ये ज्येष्ठशुक्लचतुर्दश्यामुक्तम् तत्रैव पुनः कार्तिके
माघे वैशाखे वा कार्यम् अथवास्तादिरहिते पुण्यमासे पौर्णमास्यां वा कार्यम् ॥ स्कांदे तु ज्येष्ठशुक्लत्रयोदश्यामुक्तं तत्रैव त्रिदिनमुपोष्य पौर्ण
मास्यामधिवासनमुक्तं तत्रैव यस्मिन् देशे कदली न लभ्यते तदा स्वर्णकदलीं कृत्वा विधिना होमादिकं कृत्वा दद्यादित्युक्तम् अथ प्रयोगः तत्र
व्रती पूर्वेद्युरेकभुक्तो नक्ताशी वा द्वितीयेऽह्नि प्रातः स्नात्वा पंचगव्यं प्राश्य संकल्पं कुर्यात् तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मन इह जन्मनि जन्मांतरे वा सौभा
ग्यारोग्यपुत्रपौत्रान्नलक्ष्मीवृद्धिसर्वदुःखनाशनपूर्वकं उमामहेश्वरप्राप्तिकामः कदलीव्रतोद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य यदा ज्येष्ठादिद्वा
दशमासेषु उक्तपूजादि न कृतं तदोद्यापनदिने आदौ क्रमेण पूजादिकं कुर्यात् कदल्या आलवालं कृत्वा उपरि मंडपं चतुर्द्वारं कृत्वा पूजयेत् तत्र
ज्येष्ठे जातीदंतकाष्ठं गौरीति कदलीनाम पाटलपुष्पम् कदल्यै कामदायिन्यै मेधायै च नमो नमः रंभायै भूतसारायै सर्वसौख्यप्रदे नमः ॥
सर्वमासेषु पूजामंत्रः ॥ एवं षोडशोपचारैः संपूज्योत्तमोदकेन सिंचयेत् तत्र मंत्रः यथा रंभा विवृद्धिस्तु शारदादीनां सदा भवेत् तथा वर्ध
यमां देवी सेचनात्सार्वतःप्रिये ततः प्रार्थयेत् यथा यथा हि प्रसवो वर्धते कदली तव तथा मनोरथानां मे प्रभवो भवतु स्वयम् आषाढे क्र
मेण दंतकाष्ठं कदलीनाम पुष्पं च ज्ञेयम् करंजं ईश्वरी बिल्वपत्रं श्रावणे कुमुदं कुमुदा भाद्रे पुत्तलिका भगवती कदंबः आश्विने मालती

अतुलाजाती कार्तिकेशतपत्रं कीर्तिःशतपत्रं मार्गशीर्षेचंपकं मार्गदायिनी चंपकं पौषेकमलं पुष्टिकरी कमलं माघेदाडिंमं माहेश्वरी दाडिमंफाल्गु
नेमधुकं मदोत्कटामधुकंचैत्रेमल्लिका चैतन्यरूपामल्लिका वैशाखे अपामार्गेविमलाबहुविधपुष्पाणि द्वादशमासेषुक्रमेणधूपान्नैवेद्यांश्चचंदनंकर्पू
रंगुग्गुलंकाश्मीरं देवदारुधूपं दशांगंगुग्गुलं देवदारुं गोरोचनं मेषशृंगं वटकाः उदुंबराः अपूपाः मोदकाः मंडकं पायसं घृतोदनं सुद्धचूर्णं सोहालि
काखंडवेष्टिका फेनिका दध्योदनं एवंस्वयंसंपूजयेत् व्रतान्ते यः कदलीमूलेदेशेमृदावेदींविधाय तत्रलिंगतोभद्रेउक्तविधिनाब्रह्मादिदेवताआवा
ह्य तदुपरि कलशस्थपूर्णपात्रेहैमंशिवंगौरींच त्र्यंबकमिति कद्रुद्रायेतिवागौरीर्मिमायेतिगायत्र्यावा मंत्राभ्यांप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् पुरतोवृषभंरा
जतंच ततःकदलींपूजयेत् कदल्यैकामदायिन्यैइत्यनेन कदलीपरितोलोकपालानावाह्य ततस्तैलहरिद्रादिनामंगलस्नानंकृत्वास्त्रीभूषणैर्भू
षयित्वा आवाहनाद्युपचारैःसंपूजयेत् पुरतःआदर्शंचामरंछत्रंच उपरिपूरिकाबंधनं परितइक्षुदंडवेष्टनं कदल्याश्चतुर्दिक्षुगुडपिष्टान्नले
जीरकंलवणंशुभ्राक्षताः ततःपुराणपठणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् अत्रप्रधानं शिवंगौरीं कदलींच पलाश
समिन्मधुसर्पिस्तिलव्रीहिद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिर्वातत्संख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या-
क्रमेणहोममंत्राः कद्रुद्राय० गौरीर्मिमायेति० ॐ आंह्रींक्लींकामिन्यैविद्महे त्रैलोक्यक्षोभिण्यैधीमहि तन्नःकदलीप्रचोदयात् ततःउ
त्तरपूजांकृत्वाप्रार्थ्य उमेगौरिनमस्तुभ्यंनमस्तेविश्वधारिणि परमानंदरूपिण्येकदल्यैतेनमोनमः ततःचतुर्विंशतिःषोडशाष्टौवायथा
शक्त्यावामिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्यवंशपात्रस्थसौभाग्यद्रव्ययुतंफलदक्षिणादियुतंवायनंदद्यात् ततःआचार्यायसंपूज्यपीठंकद

ब्र·कौ लींचदद्यात् तत्रमंत्रः कदलींकामदांत्रिंचसर्वसौख्यप्रदायिनीम् गिरिजाहररूपांवैब्राह्मणायददाम्यहम् प्रतिगृण्हद्विजश्रेष्ठसमस्तफल
४१ दायक कदल्याश्चप्रदानेनपूर्णाःसंतुमनोरथाः कदलीप्रतिगृण्हातिकदलीवैददातिच कदलीतारकाचैवकदल्यैतेनमोनमः कदलीदानसं
गताप्तिस्थ्यर्थेहिरण्यदक्षिणात्वेनदद्यात् व्रतपूर्तयेगांचदत्वान्यान्ब्राह्मणान्दक्षिणादिभिः प्रतोष्यब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्यआशिषोगृही-
त्वास्वयंभुंजीत इतिकदलीव्रतं अथवैकुंठचतुर्दशीव्रतं कार्तिकशुक्लचतुर्दश्यांअरुणोदयव्यापिन्यांकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्यआ
त्मनःसर्वपापक्षयपूर्वकशिवपदप्राप्तिकामनयाऽचरितवैकुंठचतुर्दशीव्रतोद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यःलिंगतोभद्रस्थकलशेहेमंवि-
श्वेश्वरंपूजयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यघृताक्ततिलैःअष्टोत्तरशतंॐनमःशिवायेतिमंत्रेंहुत्वाव्रतपूर्तयेगांचदद्यात् इतिवैकुंठचतुर्दशी
व्रतम् अथशिवरात्रिव्रतं स्कंदपुराणे चतुर्दशवर्षात्मकंयावज्जीवंवा माघेकृष्णचतुर्दश्यांनिशीथव्यापिन्यांकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य
आत्मनःसर्वपापक्षयपूर्वकअक्षयभोगमोक्षप्राप्त्यर्थंआचरितशिवरात्रिव्रतोद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यःअन्यैर्द्वादशब्राह्मणैःसहपूजामा
रभेत् द्वादशलिंगोद्भवेपीठेउक्तविधिनाब्रह्मादिदेवताःसंपूज्यद्वादशलिंगेषुद्वादशकलशान्मध्येएकंतदपरिपूर्णपात्राणिनिधायतत्र
हैमीःप्रतिमाःपूजयेत् तत्रमध्यमकुंभेउमामहेश्वरंत्र्यंबकमितिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपुरतोराजतंवृषभंचप्रतिष्ठापयेत् द्वादशब्राह्मणान्द्वादश
लिंगस्थकलशेषुद्वादशप्रतिमाःपूजयेयुः तत्रप्राच्यांमहेशं अघोरं पशुपतिं दक्षिणस्यांपंचवक्त्रं उग्रंरुद्रं पश्चिमायां भवं शर्वं शंभुं उत्तरे ४१
शिवं भीमं भीमपराक्रमं प्रतिकलशंपरितोलोकपालान् इतिप्रतिष्ठाप्य रुद्राभिषेकपूर्वकंषोडशोपचारैःपूजयेत् प्रतियामंपूजाकार्या

एकैकवा पुराणपर्वदिनारात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् अत्रप्रधानं उमामहेश्वरं पायसबिल्वपत्रतिलदूर्वाघृतद्रव्यैः प्रत्ये
कंअष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः द्वादशकलशस्थदेवताः अष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिःतैरेवद्रव्यैः परिवार देवताः ब्रह्मादिदेवताः स्थ्येकैकयाज्या
हुत्यायक्ष्ये एवंहोमंसंपाद्यपीठदेवतांपूजयेत् अथांगपू० शर्वाय० पादौ० पशुपतये० ऊरू० रुद्राय० कटिं० शर्वाय० बाहू० सद्योजाताय०
कंठं० शंभवे० मुखं० वामदेवाय० चक्षुषी० भीमाय० भ्रुवौ० उमापतये० ललाटं० सर्वव्यापिने० मूर्धानं० ततः आचार्यं० द्वादशब्राह्मणा-
श्चवस्त्रादिनासंपूज्यतेभ्यः प्रतिमासहितकलशान्दद्यात् तत्रमंत्रः शंभोप्रसीददेवेशसर्वलोकेश्वरप्रभो तवरूपप्रदानेनममसंतुमनो
रथाः ततोव्रतपूर्तयेत्रयोदशगाः अथवाएकांगांआचार्यायान्येभ्योदक्षिणांदद्यात् ब्राह्मणान्संतर्प्यस्वयंभुंजीत लिंगपुराणेतुप्रका
रांतरेणउक्तं मंडलेउमामहेश्वरंसंपूज्यप्रातः पूर्वोक्तरीत्यातिलव्रीहियवैरष्टोत्तरशतंहोमंहुत्वाचतुर्दशब्राह्मणांश्चतुर्दशनामभिः संपू
ज्यजलपूरितचतुर्दशकलशान्वस्त्रदक्षिणासहितान्दद्यात् चतुर्दशनामानि अजैकपादहिर्बुध्न्योभवःशर्वउमापतिः रुद्रः पशुपतिः शंभुः
वरदःशिवईश्वरः महादेवोहरोभीमोनामान्येवंचतुर्दश एतैर्होमः प्रकर्तव्यः कुंभदानेपितान्स्मरेत् अष्टाहुतिसंख्याकोबिल्वपत्रैर्होमः
अन्यत्समानं इतिशिवरात्रिव्रतम् अथमासव्रतम् पाद्मे मलमासस्यकृष्णपक्षेचतुर्दश्यांत्रयोदश्यांअष्टम्यांवातृतीयायांनवम्यांवा
ऽन्यतमतिथौवाकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोदारिद्र्यपापदुःखनाशनसत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकातुलभोगसिद्ध्येसवितृरूपजनार्दनप्रीत्यर्थं
चमलमासव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य मध्याह्नेसर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंलक्ष्मीयुतंजनार्दनंसंपूज्यनानाविधपक्वान्नंनैवेद्यंदद्यात् फलपु

ग्र॰कौ॰ ध्योपेतं अर्घ्यं दद्यात् तत्र मंत्रः देवदेव जगन्नाथ प्रलयोत्पत्तिकारक गृहाणार्घ्यं मया दत्तं कृपां कुरु ममोपरि ततः सपत्नीकं ब्राह्मणं वस्त्रादि
४२ नासंपूज्य त्रयस्त्रिंशदपूपान् कांस्यपात्रे निधाय सघृतं हिरण्यं वायनं ब्राह्मणाय निवेदयेत् तत्र मंत्रः विप्राय वेदविदुषे श्रोत्रियाय कुटुंबिने
नरकोत्तारणार्थाय अच्युतः प्रीयतामिति दत्वा छत्रोपानद्भूषणाच्छादनादियुतां शय्यां च दत्वा पीठं व्रतं पूर्तये गां च दत्वा नानाविधपक्वान्नैर्ब्रा
ह्मणान् संतर्प्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं भुंजीत इति श्रीमाच्चित्तपावन॰ व्रतोद्यापनकौमुद्यां चतुर्दशीव्रतानि अथ पौर्णिमासीव्रतानि तत्र
ज्येष्ठशुद्धपूर्णिमायां पूर्वविद्धायां वटसावित्रीव्रतं तत्र त्रयोदशीमारभ्य पूर्णिमांतं कर्तव्यं तदुक्तं स्कंदभविष्ययोः पूर्णिमायां वा कार्यं तत्र
विधिः नद्यादौ तिलामलककरजनीविलेपनपूर्वकं स्नात्वा वार्षिकवत् पूजादिकं निर्वर्त्य उद्यापनसंकल्पं कुर्यात् तद्यथा तिथ्यादि संकीर्त्य मम
भर्तुः पुत्रादीनां च आयुरारोग्यैश्वर्यादिप्राप्तिपूर्वकम् इह जन्मनि जन्मांतरे च आत्मनः अवैधव्यप्राप्तये आचरितवटसावित्रीव्रतोद्यापनं
करिष्ये इति संकल्प्य वृतानाचार्यो वटमूले गृहे वा मृदा वेदीं विधाय तत्र सर्वतोभद्रं विरच्य तत्र ब्रह्मादि देवताः संपूज्य तत्र कलशद्वयं प्रतिष्ठाप्य
तत्रैकस्मिन् कलशे हैमं ब्रह्म जज्ञानमिति मंत्रेण ब्रह्माणं गायत्रीमंत्रेण हैमीं सावित्रीं च प्रतिष्ठाप्य तदुत्तरद्वितीयकुंभे पलादधिकरजतस्य रा
जतपर्यंके हैमीः सत्यवत्सावित्रीयमनारदप्रतिमाः नाममंत्रैरावाह्य पुरतः काष्ठभारं कुठारं च हैमं राजतं वा निधाय पूजयेत् अशक्तावेकस्मि
न्कलशे सर्वेषां पूजनं पुष्पोत्तरमंगपूजा सावित्र्यैन॰ पादौ॰ प्रसावित्र्यै॰ जानुनी॰ कमलपत्राक्ष्यै॰ कटिं॰ भूतधारिण्यै॰ उदरं॰ गायत्र्यै॰ कंठं॰ ४२
ब्रह्मप्रियायै॰ शिरः पू॰ अथ ब्रह्मसत्यवतोः धात्रे॰ पादौ॰ परमेष्ठिने॰ जानुनी॰ अग्निरूपाय॰ कटिं॰ वेधसेन॰ उदरं॰ हिरण्यगर्भा॰ कंठं॰

चतुराननाः सुरवं० ब्रह्मणे० शिरः पू० मंत्रपुष्पानंतरमर्घ्यं दद्यात् रजतादिपात्रेण द्वयोरपि ॐकारपूर्वके देवि वीणापुस्तकधारिणि वेदमा
तर्नमस्तुभ्यं अवैधव्यं प्रयच्छ मे पतिव्रते महाभागे भर्तुश्च प्रियवादिनी अवैधव्यं च सौभाग्यं देहि त्वं मम सुव्रते पुत्रान्पौत्रांश्च सौख्यं च
गृहाणार्घ्यं नमोस्तु ते अथ ब्रह्मसत्यव्रतोः त्वया दृष्टं जगत्सर्वं सदेवासुरमानुषं सत्यव्रतधरो देवब्रह्मरूप नमोस्तु ते अथ यमाय त्वं कर्म
साक्षी लोकानां शुभाशुभविवेककृत् वैवस्वत गृहाणार्घ्यं धर्मराज नमोस्तु ते नारदाय नारदाय नमस्तुभ्यं सुरेशाद्यभिवंदित गृहाणार्घ्यं
मया दत्तमवैधव्यं प्रयच्छ मे ततः प्रार्थयेत् सावित्री ब्रह्मगायत्री सर्वदा प्रियभाषिणि तेन सत्येन मां पाहि दुःखसंसारसागरात् मया कृतं
महाघोरं जन्मांतरशतैरपि भस्मीभवतु तत्सर्वं अवैधव्यं च देहि मे ब्रह्मसत्यव्रतोः अवियोगो यथा देव सावित्र्याः सवितुस्तव अवियोगस्त
थास्माकं भूयाज्जन्मनि जन्मनि सावित्र्याः सावित्री त्वं यथा देवी चतुर्वर्षशतायुषे पतिं प्राप्तासि सुगुणिनं मम देवि तथा कुरु यमस्य कर्मसा-
क्षी जगत्पूज्य सर्ववंद्य प्रसीद मे संवत्सरं व्रतं सर्वं परिपूर्णं तदस्तु मे ततः सुवासिनीः संपूज्य वायनानि दद्यात् कथाश्रवणादिना रात्रिं निनयेत्
प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् सावित्रीं गायत्रीं मंत्रेण पायसघृतदूर्वातिलव्रीहिद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्माणं ध
र्मराजं नारदं च व्याहृतिमंत्रेण तिलव्रीहियवद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताभ्य एकैकयाज्याहुत्या यस्ये स
त्यवत्सावित्र्योर्ब्रह्मसावित्र्योरैक्यात्पृथक् होमादिकं नास्ति पूजादौ न तन्मंत्राभ्यां एव तयोः पूजेत्युक्तत्वात् एवं होमं संपाद्य ततश्चतुर्वि
शतिर्द्वादशाष्टौ चत्वारि वा मिथुनानि वस्त्रादिना संपूज्य पूरिकामोदकामंडकादिकूष्मांडनारिकेलमातुलिंगदाडिमबीजपूरादिफलहरिद्रा

व्र.कौ. कुंकुमकेशरविचूर्णिकाकज्जलकंठसूत्रकंकणमौक्तिकपादभूषणवस्त्रकंचुकीआदर्शनपात्रादिदक्षिणातांबूलादियुतशूर्पविहितंवायनंद
४३ द्यात् तत्रमंत्रः सोपस्करंद्विजश्रेष्ठव्रतसंपूर्तिकारकं वायनंतेमयच्छामिसावित्रीप्रीयतामिति ततःपीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्वाब्राह्मणान्सं
तर्प्यआशिषोगृहीत्वाइष्टजनैःसहभुंजीतइयानत्रविशेषः रात्रावरूंधतींदृष्ट्वासंपूज्यार्घ्यंदद्यात् अरूंधतीनमस्तेस्तुवसिष्ठस्यप्रियेशुभे
पुत्रान्देहिश्रियंदेहिगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते इतिदत्वाभुंजीत इतिवटसावित्रीव्रतम् अथद्वात्रिंशत्पौर्णिमासीव्रतम् भाषयाबत्तीशी
पौर्णमासीत्युच्यते तदुक्तंभविष्ये पौर्णिमामार्गशीर्षस्यतस्यांप्रारभ्यतेव्रतम् उमयासहितोदेवःपूजनीयोमहेश्वरः एकैकंदीप
कंकृत्वामासिमासिचदापयेत् एवंसार्द्धद्वयंवर्षंद्विमासाधिकमाचरेत् नभसःपूर्णिमायांचकुर्यादुद्यापनंततः अथवाशुभमासस्य
पूर्णिमायांसमापयेत् चतुर्दश्यामुपवसेद्रात्रौपूजनमारभेत् तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः इहजन्मनिजन्मांतरेचवैधव्यनाशनपुत्र
पौत्रादिसौभाग्यप्राप्तिपूर्वकंभर्तुरायुर्वृद्धिद्वाराउमामहेश्वरप्रीत्यर्थंआचरितस्यद्वात्रिंशत्पौर्णमासीव्रतस्यपूर्णतासिद्ध्येतदुद्याप-
नाख्यंकर्मकरिष्ये वृताचार्यः लिंगतोभद्रस्थकलशोपरिहैमंउमामहेशं ॐनमःशिवायेतिमंत्रेणस्थापयेत् पूजयेच्चप्रातरग्निंप्रतिष्ठा
प्यअन्वादध्यात् उमामहेशंयवतिलाज्यद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिःब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततो
द्वात्रिंशद्बंधनयुतवंशपात्रेव्रीह्युपरिस्थे द्वात्रिंशन्महादीपान् द्वात्रिंशत्फलवस्त्रदक्षिणादियुतान्कृत्वादद्यात् तत्रमंत्रः महेशः ४३
प्रतिगृण्हातिमहेशोवैददातिच महेशस्तारकोभाभ्यांमहेशायनमोनमः द्वात्रिंशद्भिःफलैर्दीपैःसंयुतंवस्त्रवेष्टितम् वाणकंतवतु

ष्यर्थंददामिगिरिजापते ततोद्वात्रिंशद्ब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्यआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत इतिद्वात्रिंशत्सौर्णिमाव्रतम् अथको
किलाव्रतम् तदुक्तंभविष्ये यस्मिन्वर्षेआषाढद्वयंतदाशुक्लाषाढपूर्णिमायांव्रतंगृह्णणम् श्रावणपूर्णिमायांसमापनम् अशक्तेनदिना
ष्टकंत्रिदिनंवाकार्यं तत्रविधिः दिनाष्टकंहरिद्राकुंकुमलेपनपूर्वकंततस्तिलामलकैः ततःसर्वौषधिभिस्ततोवचापिष्टेनततःस्नान
मंत्रेण स्नास्येहंपरयाभक्त्यासमुद्विग्नाकुरूपतः सौभाग्यंसुंदरंरूपंकुरुजन्मनिजन्मनि ततःस्नात्वासूर्यायार्घ्यंदत्वागृहेपूजांकुर्यात
तद्यथाममेहजन्मनिजन्मांतरेचसर्वपापक्षयपूर्वकंपुत्रपौत्राविधव्यानिःसापत्न्यलक्ष्मीसौभाग्यरूपलावण्याद्यभिवृद्धिद्वारागौरीरूपा
कोकिलाप्रीत्यर्थंकोकिलाव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्यकोकिलांपूजयेत् तद्यथा सौवर्णींरौप्यपादांमौक्तिकनेत्रांप्रवालमुखींपंचरत्नपृ
ष्ठींराजतचूतवृक्षस्थांपक्षिरूपिणींकोकिलांकृत्वातिलपूरितताम्रपात्रेनिधायपूजयेत् अशक्तौतिलपिष्टमयींवाकुर्यात् तस्याःप्रत्य
हंविसर्जनं धातुमय्यांविकल्पः चूतचंपकवृक्षस्थांस्वर्णपक्षादिसंयुताम् चिंतयेत्पार्वतींदेवींकोकिलारूपधारिणीम् इतिध्यात्वा श्री
सूक्तेनगौरीर्मिमायेतिमंत्रेणनाममंत्रेणवापूजयेत् तिलस्नेहेतिलसुखेतिलसौरव्येतिलप्रिये सौभाग्यंधनपुत्रांश्चदेहिमेकोकिलेन
मः इत्यर्घ्यं पुष्पोत्तरमंगपूजा शिवायनमः शिरःपूजयामि वनवासिन्यै०ललाटं०सुरूपा०भ्रूमध्यं०पार्वत्यै० चंचुं०तिर्यग्रूपधारिण्यै
न०कंठं०कोकिलायै०हृदयं०पक्षिरूपिण्यै०गुह्यं०पशवस्यै०पादौ०कृष्णवर्णायै०सर्वांगं०कोकिलेकृष्णवर्णेत्वंसदावससिकानने भवान्यै
हरकांतायैकोकिलायैनमोनमः इतिनमस्कारःपुनरर्घ्यं अर्घ्यंगृहाणदेवेशिवांछितार्थप्रदायिनि आषाढस्याऽसितेपक्षेमेघवर्णेहरप्रिये

व्र-कौ-
४४

कोकिलेत्वंजगन्मातर्गृहाणार्घ्यंनमोस्तुते ततःप्रार्थयेत् रूपंदेहिजयंदेहिसौभाग्यंदेहिमेसदा पुत्रान्देहिधनंदेहिसर्वान्कामान्कुरुष्वमे का
कवंध्याविवत्साचमृतवंध्याचदुःखदा नाक्तवैफल्यतांयांतुकोकिलेत्वत्प्रसादतः त्वयालब्धःपतिर्लोकेशंकरोलोकशंकरः अतोहंत्वत्प्रसादे
नलभेयंपतिमुत्तमं ततोगुडमिश्रितानांतिलानांवायनंदद्यात् देव्यैतिलगुडमिश्रितपक्वान्ननैवेद्यंप्रदोषकालेपूजनं स्वयंतिलगुडभक्षणंहवि
ष्याशनंवा ततोविसर्जनम् देविचैत्ररथोत्सन्नेविंध्यपर्वतवासिनि अर्चितापूजितासित्वंकोकिलेहरवल्लभे कोकिलेकलकंठासिमाधवेमधु
रस्वरे वसंतेवससेदेविगच्छत्वंनंदनंवनं इतिमंत्रेणविसर्जनम् अथवायनंकुर्यात् अंतेकुर्यात् एवंमासपर्यंतंचरित्वांतेपूर्णिमायामुद्यापनं
कुर्यात् तद्यथापूर्वोक्तसंकल्पंकृत्वाआचरितकोकिलाव्रतसांगतासिद्धयेकोकिलारूपिणीगौरीप्रीत्यर्थंतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये वृताचार्यः
एकलिंगोद्भवेभद्रेब्रह्मादिदेवताःसंस्थाप्य तदुपरिप्रस्थपरिमितसप्तधान्योपरिताम्रंकृष्णवस्त्रवेष्टितकलशंप्रतिष्ठाप्यतदुपरिएकविंशति
वंधात्मकंतिलपूर्णवंशपात्रंनिधायतत्रपूर्वोक्तलक्षणांहैमीकोकिलांगौरीमिमायेतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्य पूर्वोक्तप्रकारेणपूजयेत् अशक्तस्तुमा
सपर्यंतंपूजितामेवाधिवासयेत् रात्रौजागरणंकृत्वा प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं कोकिलारूपिणीगौरीमिमायेतिमंत्रे
णतिलचंपकपुष्पतंडुलपायसाज्यद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः तथाव्याहृतिमंत्रेणबिल्वपत्रैःशतत्रयपरिमिताहुतिभिः
ब्रह्मादिदेवताभ्यएकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये एवंहोमंसंपाद्यपंचमिथुनानिसंपूजयेत् अशक्तोद्वयंतेभ्योगुडतिलमिश्रितपक्वान्नपूरितकरक ४४
युतंसौभाग्यद्रव्यदक्षिणान्वितंवंशपात्रस्थंकृष्णोर्णावर्णवेष्टितंवायनंदद्यात् तत्रमंत्रः सोपस्करंद्विजश्रेष्ठवायनंव्रतपूर्तये ददा

मितेगृहाणेदंकोकिलाप्रीयतामिति ततः प्रीत्यंव्रतपूर्तयेगांचदत्वाब्राह्मणान्वस्त्रादिभिः प्रतोष्यआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत इतिकोकिलाव्र
तम् अथभाद्रपदपूर्णिमायांउमामहेश्वरव्रतम् शिवरहस्ये तत्रपूर्वेद्युः सायंशिवंसंपूज्यहविष्याशी शिवध्यानपरोदेवसन्निधौनिद्रां
कुर्यात् प्रातर्नद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यभस्मोद्धूलितसर्वांगोदेवागारंप्रविश्यतिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोऽशेषपापक्षयदुःखदारिद्य-
नाशपूर्वकशिवपदप्राप्तिकामनयाउमामहेश्वरव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य चतुर्द्वारोपशोभितमंडपमध्येपीठेकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रपूर्णपात्रेप्र
तिसरग्रंथिकुशंगव्यात्कंकुंकुमांकितंपंचदशग्रंथियुतंदोरकंनिधायतत्रसौवर्णंराजतंवापलादधिकंप्रतिमाद्वयंउमामहेश्वरयोः त्र्यंबकं
गौरीर्मिमायेतिमंत्राभ्यांप्रतिष्ठाप्याविधुक्तप्रकारेणपूजयेत् अथध्यानं पंचाननमुमाकांतमनलेंदुरविप्रभम् चंद्रार्धशेखरंनित्यंज
टामुकुटमंडितम् भस्मोद्धूलितसर्वांगंरुद्राक्षाभरणान्वितम् ऋतंसत्यंवरंब्रह्मविष्णुब्रह्मादिवंदितम् विश्वंविश्वेश्वरंदेवंध्यायामिपरमेश्वर
म् ध्यायामिपरमांगौरीमादिविद्यांस्फुरेश्वरीम् लक्ष्मीसेवितपादाब्जांचंद्रार्धकृतशेखराम् ब्रह्मेंद्रोपेंद्रजननींमहेशार्धांगभागिनीं प्रसन्न
वदनांशांतांध्यायेद्देवीमुमांसतीम् एवंध्यात्वापंचब्रह्ममंत्रैः षोडशोपचारैः पूजयेत् पुष्पोत्तरंअंगपूजा कपर्दिनेन० कपर्दंपू० भाललोचना०
भालं० सोमसूर्याग्निलोचनाय० नेत्राणि० श्रुतिश्रोत्रा० श्रोत्राणि० घ्राणगंधाय० घ्राणानि० स्मृतिदंताय० दंतान्० श्रुतिजिह्वाय० जिह्वां० भी-
माय० कपोलौ० शर्वाय० ओष्ठौ० नीलकंठा० कंठं० भूरिवक्षसे० वक्षांसि० हिरण्यबाहवे० बाहून्० विश्वोदराय० उदरं० रुद्राय० कटिं० परऊप
नयेन० जानुनी० उग्राय० गुल्फौ० महते० पादौ० शिवाय० सर्वांगं० पृथक्वेण्ये० वेणीं० सीमंतराजितायै० सीमंतं० नीलकुंतलायै० कपोलौ० कुंज-

व्र॰ कौ॰ ४५

लदंताय॰ दंतान्॰ जिह्वाय॰ जिह्वां॰ बिंबोष्ठाय॰ ओष्ठौ॰ कंबुकंठायै॰ कंठं॰ पृथुलकुचाय॰ कुचौ॰ विश्वगर्भायै॰ उदरं॰ शुभकस्यैन॰ कटिं॰ दिव्यो
रुदेशायै॰ ऊरू॰ वृत्तजंघायै॰ जंघे॰ लक्ष्मीसेवितपादुकायै॰ पादौ॰ महेश्वरीप्रियायै॰ नखान्॰ शोभनविग्रहायै॰ सर्वांगंपूज॰ एवंपूजांसमाप्य
॥ प्रथमग्रंथिमारभ्यदोरकसर्वग्रंथिषुबिल्वदलादिभिः उमामहेश्वरौनिमंत्रयेत् ॥ पल्लवंक्रमेणसंपूज्यपंचदशग्रंथिषुगोधूमांस्तंडुलान्वानिधा
पयेत् ॥ ततोदोरकधारणम् ॥ ततोगोघृतपाचितगोधूमापूपानांवायनमंडकानांवा ॥ पात्रेपंचदशमंडकान्संस्थाप्यसदक्षिणंवायनंदद्यात् ॥
तत्रमंत्रः ॥ उमेशः प्रतिगृण्हातिउमेशोवैददातिच ॥ उमेशस्तारकोभाभ्यांउमेशायनमोनमः ॥ ततः पीठंदत्वासदन्नेनशैवान् ॥ ब्राह्मणान्संतर्प्यवा
ग्यतः स्वयंभुंजीत ॥ एवंपंचदशवर्षंप्रतिसंवत्सरंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् ॥ पूर्वोक्तफलप्राप्तयेआचरितोमामहेश्वरव्रतपूर्तयेतदुद्यापनंकरिष्ये ॥
ततः पंचदशशोवाद्विजान्निमंत्र्यदेवंस्थापयेत् ॥ वृताचार्यः लिंगतोभद्रेपंचदशपीठेषुपंचदशकुंभान् ॥ वस्त्रयुग्मवेष्टितान्कृत्वापुराणपठनादि-
नारात्रिंनिनयेत् ॥ प्रातः कृत्विक्सहितोमुख्याचार्यः अग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ॥ उमामहेशंघृताक्तपायसद्रव्येणपंचदशसहस्रंपंचदशशता
निवानत्तसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ॥ होममंत्रः उमामहेश्वरायनमः स्वाहेतिवेदोक्तोवा ॥ ततोद्विजान्वस्त्रादिनासं
पूज्यपीठेतेभ्योवायनानिचदत्वाव्रतपूर्तयेपंचदशगास्तन्मौल्यंवादत्वाअन्यान्द्विजान्सुवासिनीश्चसंपूज्यदेवंप्रार्थयेत् ॥ उद्यापनंकृतंशंभोमये
तदधुनाप्रभो ॥ इदंसंपूर्णतांयातुत्वत्प्रसादान्महेश्वर ॥ मंत्रहीनंभक्तिहीनंशक्तिहीनंचयत्कृतम् ॥ सांगंभवतुतत्सर्वंतवैवस्मरणात्प्रभो ॥ ततः ४५
आशिषांगृहीत्वावाग्यतइष्टजनैः सहभुंजीत इतिउमामहेश्वरव्रतम् अथाश्विनपूर्णिमायांकोजागरव्रतम् स्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यआ

त्मनः स्वकुलस्यचारवंडलक्ष्मीप्राप्तिपूर्वकसकलवादिप्राप्तयेलक्ष्मीप्रीत्यर्थंकोजागरव्रतंकरिष्ये ॥ रात्रौमंडलेसत्कुंभेवर्तिततउनेतिमंत्रेणलक्ष्मीः इदं
नरोनेतिमंत्रेणमन्त्रैरावतस्थपिंद्र माबाह्यपूजयेत् ॥ परितोदीपान् घृतेनतैलेनवालक्ष्यंतदर्धंतदर्धंवाथयथाशक्तिवादत्वादीपीचतुष्पथेवादत्वाना
रिकेलोदकंमात्रंप्राश्यपाक्षैर्दीव्यन्नुत्सवेनरात्रिंनिनयेत् ॥ प्रातर्घृतशर्करापायसादिनाब्राह्मणान्संतर्प्यदक्षिणांदत्वाः शिष्टोगृहीत्वाइष्टजनैः सहभुं
जीत इतिकोजागरव्रतम् अथकार्तिकेशुक्लचतुर्दश्यांपौर्णमास्यांवाकूष्मांडीव्रतमभिधास्ये अन्यस्मिन्शुभमासेवाकार्यं तत्रव्रतविधिः ॥
वैशाखसितचतुर्दश्यांशुभदेशेकूष्मांडीरोपणंषण्मासावधिषण्नाममंत्रैः प्रत्यहंक्रमात्पूजयेत् सौभाग्यदायिन्यै० १ सर्वकामदायै० पुत्रदायै०
३ धनदायै० ४ अभीष्टफलदायै० ५ मोक्षदायै० ६ एवंषण्मासंसंपूज्य फलादियुतानांसत्वांउद्यापनंकुर्यात् उद्यापनदिनेवाक्रमात् षण्मासिकपूजा
आदौकार्या तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः सत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकअतुललक्ष्मीसकलवाभिवृद्धिद्वाराब्रह्मसावित्रीप्रीत्यर्थंकूष्मांडीव्रतोद्यापनंकरिष्ये
ततोवृताचार्यः कूष्मांडीपरितोमंडपंविरच्यपताकादिभिः भूषयित्वातन्मूलेहैमींपुष्पफलादियुतांकूष्मांडीसंस्थाप्य अभ्यंगस्नानंकृत्वाभूष-
णैर्भूषयित्वापूजयेत् तत्पुरतः सर्वतोभद्रेब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकंकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रहैम प्रतिमेब्रह्मसावित्र्योर्ब्रह्मजज्ञानंप्राणोदेवी
तिमंत्राभ्यांप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् कूष्मांडीपूजनमंत्रः कूष्मांडेकामदायिन्यैब्रह्माण्येतेनमोनमः नमोस्तुसकलवरदाय्यैचसावित्र्यैतेनमोनमः रात्रौ
जागरणंकृत्वाप्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् ब्रह्माणंसावित्रींचघृततिलद्रव्येणप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चे
वं कृयाज्याहुत्यायस्ये स्थापनमंत्राभ्यांहोमः ततोष्टौचत्वारिवामिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्य फलसौभाग्यद्रव्ययुतवायनंतेभ्योदत्वासपत्नी

कंब्राह्मणंसंपूज्यतस्मैकूष्मांडींदद्यात् तत्रमंत्रः कूष्मांडींबहुबीजाढ्यांवस्त्रालंकारभूषितां दक्षिणाकलशोपेतांहेमकूष्मांडिसंयुताम्
सावित्रीब्रह्मसंप्रीत्यैगृह्णद्विजसत्तम ततःपीठंव्रतपूर्त्यैगांचदत्वाब्राह्मणान्संतर्पयेदिति इतिकूष्मांडीव्रतम् अथकार्तिकेपौर्णिमायांसौ
भाग्यव्रतम् विष्णुधर्मोत्तरे विधिवन्नद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्य ततःतिथ्यादिसंकीर्त्यममेहजन्मनिअखंडितस्फरवसौभाग्यधनधान्यल
क्ष्मीभर्तृपुत्रायुर्वृद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंसौभाग्यव्रतंकरिष्ये भूमौकेशरादिसुगंधद्रव्ययुतगंधेनषोडशपत्रात्मकंपद्मंविरच्यतत्रदेवताआ
वाहयेत् मध्येलक्ष्मीनारायणं केसरेसप्तविंशतिनक्षत्राणिपूर्वादिक्रमपत्रेषु अग्निं॰ब्रह्माणं॰अंबिकां॰गणपतिं॰नागं॰स्कंदं॰विरोचनं॰शिवं
॰दुर्गां॰यमं॰इंद्रं॰विष्णुं॰कामेशं॰शिवं॰इंदुं॰पितरंच॰१६सप्तऋषीन् एताःदेवताःसंस्थाप्यसंपूज्यमोदकं॰मंडकं॰पायसंदध्याअपूपैश्चादिनैवे
वेद्यंदत्वापूजांतेब्राह्मणायवस्त्रयुग्मंदद्यात् स्वयंउपवासीनंभोजनंवाकार्यं सौभाग्यदंरूपविवर्द्धनंबलावण्यदंस्त्रीरतिभोगदंच कार्यंप्रयत्नेनन
रेंद्रपुंसाकार्यंतथास्त्रीभिरदीनसत्व इतिसौभाग्यवृद्धिकरव्रतम् अथमहाफलव्रतम् कार्तिकशुक्लप्रतिपदामारभ्यपौर्णिमापर्यंतं अथवावैशाख
तृतीयायांआश्विनशुक्लेनवारभेत् दंतधावनपूर्वकंदशस्नानविधिपुरःसरंनद्यादौस्नात्वापंचगव्यंप्राश्य तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनःअखिलपाप
क्षयपूर्वकधर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिध्यर्थंश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंमहाफलव्रतंकरिष्ये विष्णुंविधिपुरःसरंसंपूज्यद्वादशाक्षरमंत्रंअष्टोत्तर
सहस्रंजप्त्वानिनयेत् प्रतिपदिक्षीराशनः सप्तम्यां॰अष्टम्यां॰नवम्यां॰पिष्ठाशी॰ दशम्यांहविष्याशि॰ एकादश्यांउपवासः द्वादश्यांघृताशीपयोहा ५६
रः त्रयोदश्यां॰पौर्णमास्यांकुशोदकप्राशनं एवंमाशनविधिः अनेनविधिनापक्षमेकंयोवर्तयति अश्वमेधफलंप्राप्नोति मासपर्यंतं॰मन्वंतरंयाव

न् स्वर्गेवसति चतुष्टयेतु० राजसूयानांशतगुणफलमाप्नोति संवत्सरमाचरेद्दिति सवितुर्लोके अनंतकालंप्रतिवसति यतीब्रह्मचारीगृहस्थोवानप्र
स्थोनारीसौभाग्यवतीविधवानरोवा शुचिः प्रयतमानसः पुष्पदंतविमुसान् कोऽयंव्रजातिपुष्पदंतविभूः सूर्याः इतिभविष्यपुराणोक्तंमहाफलव्रतम्
अशोकपूर्णिमाव्रतंविष्णुधर्मोक्तं फाल्गुनीशुक्लपूर्णिमामारभ्यतिथ्याद्युल्लिख्यनद्यादौविधिवत्स्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यममेहजन्मनिअखिल
शोकापच्छांतिपूर्वकसकलबाधानिवृत्तिकरैश्वर्याखंडितसौभाग्यपुत्रपौत्राद्यभिवृद्ध्यर्थंअशोकपूर्णिमाव्रतंकरिष्ये स्नात्वाशिरसिमृत् धृत्वापुनः
स्नात्वाभूमौमृत्स्थंडिलंविरच्यमध्येभूमिरूपांधरणींध्यात्वापूजयेत्प्रार्थयेच्च यथाविशोकंधरणीकृतवास्त्विजनार्दन तथामांसर्वलोकेभ्योमो
चयेच्छोकधारिणी यथासमस्तभूतानांआधारण्येव्यवस्थिता तथाविशोकंकुरुमांसकलेच्छाभिभूतिभिः ध्यानमात्रेयथाविष्णोःस्वास्थ्यंप्रा
प्नोतिमेदिनी तथामनःस्वस्थितंमेकुरुत्वंभूतधारिणी ततःचंद्रायार्घ्यंदद्यात् क्षीरोदार्णवेति० उपोषितंनक्तंवाहविष्याशी प्रातःपारणंद्वि
जदंपतीसदन्नेनसंतर्प्यवायनंचदक्षिणांदद्यात् एवंप्रकारेणफाल्गुनादिमासचतुष्टयंकारयेत् पुनःआषाढमासचतुष्टयंपूर्ववत् स्नानपूजां-
प्राशनंकुर्यात् रात्रौजागरणादिकंचपुनस्तथैवच कार्तिकादिमासचतुष्टयं प्रथमं धरणी द्वितीयंमेदिनी ततः तृतीयंवसुंधरा वत्सरांतेद्विजं स्व
त्सांगांसर्वालंकारयुतांदद्यात् व्रतेनानेकल्याणीत्वयाहंपरितोषितः तस्मात्प्रसादमतुलंकरोमितववसुव्रते यथैवकुरुतेभक्त्याप्रजामेवसुधेनमः
सर्वबाधाविनिर्मुक्तोदशजन्मांतराण्यसौ विशोकाःसर्वकल्याणंजनंस्याच्चुनसंशयः इतिअशोकपूर्णिमासव्रतं अथद्वादशपूर्णिमाव्रत
म् विष्णुधर्मे नियमपूर्वकंस्नात्वातिथ्यादिसंकीर्त्यममेहजन्मनिजन्मांतरेवाभर्त्रासहचतुर्विधपुरुषार्थधर्मार्थकाममोक्षप्राप्तिद्वाराश्रीविष्णु-

प्रीत्यर्थं द्वादशपूर्णिमाव्रतं करिष्ये कृतोपवासः मध्यान्हे अपराण्हे विष्णुं विभवानुसारेण संपूज्य चंद्रायार्घ्यं दत्वा द्वादशाक्षरमंत्रं जप्त्वा प्रार्थयेत् श्री
निशाबंधुरूपस्त्वं वासुदेव जगत्पते मनोभिलषितं देव पूरयस्व नमोनमः ततः ब्राह्मणाय उदकुंभं वस्त्रद्वयं उपानहछत्रं दक्षिणासहितं दद्यात् रात्रौ
जागरणादिभिर्निनयेत् प्रातः सदन्नेन ब्राह्मणैः सह भुंजीत एवं प्रकारांतरेण प्रतिमासं कृत्वा पृथक्पृथक् मासनामानि केशव॰ नारायण॰ माध
व॰ गोविंद॰ विष्णो॰ मधुसूदन॰ त्रिविक्रम॰ वामन॰ श्रीधर॰ हृषीकेश॰ पद्मनाभ॰ दामोदर॰ एवं द्वादशक्रमेण पूजयेत् संवत्सरस्यांते हिरण्मयं चं
द्रं कृत्वा पूजयेत् फलवस्त्रसहितं ब्राह्मणाय दत्वा व्रतपूर्तये शक्त्यां गां दक्षिणासहितं दद्यात् सदन्नेन विप्रदंपतीसह भुंजीत इति द्वादशपूर्णिमा
व्रतम् इति श्री॰ व्रतोद्यापनकौमुद्यां पूर्णिमाव्रतानि अथामावास्याव्रतानि अथ मार्गशीर्षामावास्यायां गौरीतपोव्रतम् कालिकापुराणे त
त्रविधिः इदं व्रतं षोडशवर्षात्मकं अशक्तौ षोडशमासात्मकं तत्र प्रथमेब्दे चतुर्दश्यां नक्तं अमायामुपोषणं पूजनं च प्रतिपदि पारणा अत्र वर्ध
वृद्धौ तिथिवृद्धिः पूर्वोत्पत्त्का द्वितीयामाचरेत् प्रदर्शनार्थं लिख्यते द्वितीयेब्दे अमावास्यायां नक्तं प्रतिपदि उपोषणं द्वितीयायां पारणं एवं
सर्वत्र ज्ञेयं तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनः पतिपुत्रसुखावाप्तिपूर्वकातुलसौभाग्यादिवृद्धिद्वारा गौरीप्रीत्यर्थं गौरीतपोव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य
सूर्यायार्घ्यं दत्वा पूजासामग्रीमादाय रात्रौ शिवालये गृहे वा पीठे नमो देव्या इति मंत्रेण गौरीमावाह्य दक्षिणोत्तरतः गणेशं स्कंदं चावाह्य पंचामृतपुरः
सरं षोडशोपचारैः पूजयेत् अंगपूजा॰ पार्वत्यै न॰ पादौ पू॰ हैमवत्यै॰ जानुनी॰ गिरिजायै॰ गुह्यं॰ गंभीरायै॰ नाभिं॰ अपर्णायै॰ उदरं॰ कामिन्यै॰ ४७
कंठं॰ स्कंदमात्रे॰ मुखं॰ लोकमोहिन्यै नमः ललाटं॰ गौर्यै॰ शिरः॰ ततः ताम्रपात्रे षट्दले तंतुमयीं वर्तीं निधाय गोघृतेन दीपमुज्वालयेत् सूर्योदया

वधि एवंकथाश्रवणादिनारात्रिंनीत्वा ब्राह्मेमुहूर्तेउत्थायस्नात्वागौरीसंपूज्यफलपूरिकातिलतंडुलसौभाग्याष्टकयुतधातुमयेपात्रेदीपंनिधाय
तिथिनामभिभ्रामयेत् ततःसूर्यायदर्शयेत् यावत्पक्ष्यादीनांशब्दादिकंनास्तितावत्पूर्वमेवदीपभ्रमणादिकंकर्तव्यम् ततःप्रातर्दंपतीसंभोज्य
गौरींविसृज्यस्वयमक्षारंभुंजीत वर्षवृद्धौदंपतीवृद्धिः एवंषोडशवर्षंकृत्वांतेउद्यापनंकुर्यात् मार्गशीर्षपौर्णमास्यांपूर्ववत्संकल्पंकृत्वानतोक्त-
ताचार्यः पीठेहैमींगौरीं गौरीर्मिमायेतिमंत्रेणईश्वरंच येषामीशेपशुपतिरितिमंत्रेणआवाह्यपूर्ववत्सर्वंकुर्यात् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्या
त् गौरीमीश्वरंचघृततिलद्रव्येणप्रत्येकमष्टोत्तरसहस्रसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैक याज्याहुत्यायक्ष्ये ततःषोडशदंपतीःवस्त्रा
दिनासंपूज्यशर्करापूपमोदकपूरितान्धातुमयान्मृन्मयांवाकरकान्सदक्षिणांस्तेभ्योदद्यात् तत्रमंत्रः मोदकाद्यैश्चसंपूर्णंव्रतसंपूर्तिकारकं
करकंतेप्रयच्छामिगौरीमेप्रीयतामिति ततःपीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्वाऽशिषोगृहीत्वाभुंजीत इतिगौरीतपोव्रतम् अथपौषमाघामावास्यापास्
अर्धोदयव्रतम् स्कांदे अर्धोदयस्वरूपंभारते अमार्कश्रवणेपातेयुक्ताचेत्पौषमाघयोः अर्धोदयःसविज्ञेयःकोटिसूर्यग्रहैःसमइति दिवैव
योगःशस्तोयंनतुरात्रौकदाचनेति तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनःअखिलपापक्षयपूर्वकधर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वाराब्रह्मविष्णुशिव
प्रीत्यर्थंअर्धोदयव्रतम्करिष्ये इतिसंकल्प्य दर्भास्तृतशुद्धभूमौशतत्रयद्रोणपरिमिततिलानांपर्वतंकृत्वायथाशक्तिवातत्रपलाधिकंसुवर्ण-
स्यब्रह्मविष्णुशिवानांप्रतिमात्रयंकृत्वाब्रह्मजज्ञानमिदंविष्णुत्र्यंबकमितिमंत्रैः प्रतिष्ठाप्यपूजयेत् परितोलोकेशांस्तत्तमंत्रैरावाहयेत् पूजये
च्च अथांगपूजाक्रमेण ब्रह्मणेन॰ पादौ॰ हिरण्यगर्भाय॰ ऊरू॰ परमेष्ठिने॰ जंघे॰ वेधसेन॰ गुह्यं॰ हंसवाहनाय॰ कटिं॰ शतानंदाय॰ वसंपू॰

सावित्रीपतये॰ बाहू॰ पूर्वादिचतुर्मुखेषु ऋग्वेदाय॰ यजुर्वेदाय॰ सामवेदाय॰ अथर्ववेदाय॰ चतुर्वक्त्राय॰ नेत्रे॰ कपिलायै॰ ललाटं॰ हंसायन॰
शिरःपू॰ अथविष्णोः अनंताय॰ पादौ॰ विश्वरूपाय॰ ऊरू॰ मुकुंदाय॰ जानुनी॰ गोविंदाय॰ जंघेपू॰ प्रद्युम्नाय॰ गुह्यंपू॰ पद्मनाभाय॰ नाभिं॰ कौ
स्तुभवक्षसेन॰ वक्षःपू॰ चतुर्भुजाय॰ बाहू॰ विश्वतोमुखाय॰ मुखं॰ सहस्रशिरसे॰ शिरःपू॰ अथशिवस्य ईशानाय॰ पादौ॰ चंद्रशेखराय॰
जंघेपू॰ पशुपतयेन॰ जानुनी॰ शंकराय॰ ऊरू॰ उमाकांताय॰ गुह्यं॰ नीललोहिताय॰ नाभिंपू॰ कृत्तिवाससेन॰ उदरं॰ नागोपवीतिने॰ बाहू॰ नी
लकंठाय॰ कंठं॰ पंचवक्त्राय॰ मुखं॰ कपर्दिने॰ शिरःपू॰ क्रमेणप्रार्थयेत् नमोविश्वसृजेतुभ्यंसत्यायपरमात्मने देवायदेवपतयेयज्ञानांपतये
नमः नारायणजगन्नाथनमस्तेगरुडध्वज पीतांबरनमस्तुभ्यंजनार्दननमोस्तुते महेश्वरमहेशाननमस्तेत्रिपुरांतक जीमूतकेशायनमो
नमस्तेवृषभध्वज ब्रह्मविष्णुमहेशानःकर्मणांफलहेतवः भक्त्यामयाकृतांपूजांगृण्हीध्वंजगदीश्वराः ततःसपत्नीकंवेदशास्त्रविदंब्राह्मणंव
स्त्रावस्त्रालंकारणादिभिःसंपूज्य पुनर्ब्रह्मविष्णुमहेशान्पंचामृतपुरःसरंकमलतुलसीबिल्वदलैःसंपूजयेत् ततोवृताचार्यः अग्निंप्रतिष्ठाप्यसन्वा
दध्यात् ब्रह्मविष्णुमहेशान्घृताक्ततिलद्रव्येणप्रतिदैवतंसहस्रसंख्याकाहुतिभिः लोकपालानेकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःतिलपर्वतंप्रतिमाय
युतंब्राह्मणायदद्यात् तत्रमंत्रः तिलपर्वतमध्यस्थाब्रह्मविष्णुमहेश्वराः दहंतुपातकंसर्वंयच्छंतुममसद्गतिं इतिउक्त्वादद्यात् ततःसांगता–
सिद्ध्यर्थंरक्तकृष्णाश्वेतवर्णस्फुरभित्रयंसोपस्करंदद्यात् भविष्येप्रकारांतरेणहोमद्रव्याण्युक्तानि पलाशसमिच्चरुतिलाज्यानि ब्रह्मणः अश्व ५८
त्थसमित्तिलपायसानिविष्णोः चर्वाज्यव्रीहयःशंभोः घृतेनपायसेनवापूरितंकांस्यपात्रंसदक्षिणंदद्यात् ततोभूयसींदत्वाआशिषोगृहीत्वाब्रा

ब्राह्मणैः सहभुंजीत इतिअर्धोदयव्रतम् अथसोमवत्यमावास्याव्रतम् भविष्योत्तरेशंखः अमावास्यातुसोमेनसप्तमीभानुनासह चतुर्थीभूमिपु
त्रेणसोमपुत्रेणचाष्टमी चतस्रस्तिथयस्त्वेताः सूर्यग्रहणसन्निभाइति तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनः अवैधव्यपुत्रपौत्रप्राप्तिपूर्वकं अतुलसौभाग्यसि
द्धिद्वारात्रयस्त्रयरूपीनारायणप्रीत्यर्थं आचरितस्यसोमवत्यमावास्यव्रतस्यसांगतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये इतिसंकल्प्य व्रताचार्यः सर्वतोभ
द्रस्थकलशेरौप्यमयपीठसौवर्णाश्वत्थाधोहैमंलक्ष्मीनारायणं इदंविष्णुरिति मंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् मूलतोब्रह्मरूपायेतिपुरुषसूक्तेनवापूजयेत्
कथाश्रवणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यात् लक्ष्मीनारायणमश्वत्थसमित्पायसतिलद्रव्येण प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुति
भिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततोद्वादशब्राह्मणान्वस्त्रादिनासंपूज्यलड्डुकपायसघृतमंडकादिपक्वान्नैः संतर्प्य आशिषोगृही-
त्वास्वयंभुंजीत इतिसोमवत्यमावास्याव्रतम् अथमलमासव्रतम् पाद्मे मलमासस्यकृष्णपक्षेचतुर्दश्यांत्रयोदश्यांवाअष्टम्यांनवम्यांतृती
यायांवान्यतमांतिथौकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोदारिद्र्यपापदुःखनाशसत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकं अतुलभोगसिद्धिद्वारासवितृरूपीपरमेश्वरप्री
त्यर्थंमलमासव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य मध्यान्हेसर्वतोभद्रस्यकलशेहैमंलक्ष्मीयुतंजनार्दनंसंपूज्यनानाविधपक्वान्ननैवेद्यंदत्वाफलपुष्पोपे
तमर्घ्यंदद्यात् तत्रमंत्रः देवदेवजगन्नाथमलयोसत्तिकारक गृहाणार्घ्यंमयारत्तंकृपांकुरुममोपरि ततः सपत्नीकंब्राह्मणंवस्त्रादिनासंपूज्य-
त्रयस्त्रिंशदपूपान्कांस्यपात्रेनिधायसघृतंसहिरण्यंवायनंब्राह्मणायनिवेदयेत् तत्रमंत्रः विप्रायवेदविदुषेश्रोत्रियायकुटुंबिने नरकोत्ता
रणार्थायअच्युतःप्रीयतामिति इतिदत्वाछत्रोपानद्भूषणाच्छादनादियुतांशय्यांचदत्वापीठव्रतपूर्त्यर्थेगांचदत्वानानाविधपक्वान्नैर्ब्राह्मणान्

संतर्प्य आशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत इतिमलमासव्रतम् अथश्रावणामायांपिठोराव्रतं स्कांदे प्रातःस्नानादिनिर्वर्त्यवार्षिकव्रतपूजा
मुद्यापनसंकल्पंकुर्यात् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनःस्वकुलस्यचसंततिविच्छेदाभावपूर्वकपुत्रपौत्रलक्ष्मीस्फरणाद्यभिवृद्धयेसप्तवर्षाव
ध्याचरितपिठोराव्रतस्यसंपूर्णतासिद्ध्यर्थंचतुःषष्टियोगिनीस्वरूपासप्तमातृकाप्रीत्यर्थंतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्ये वृताचार्यःउक्तप्र
कारेणसर्वतोभद्रे अष्टौकलशान् प्रतिष्ठाप्यसप्तकलशेषुक्रमेणहैमीःसप्तप्रतिमाःनाममंत्रेण ब्राह्मीं० माहेश्वरीं० कौमारीं० वैष्णवीं० वाराहीं०
इंद्राणीं० चामुंडां० आवाह्य जज्ञानंसप्तमातरोइत्यनेनपूजयेत् तदुत्तरेसुवर्णादिपूर्णपात्रयुतेकलशेचतुःषष्टियोगिनीःहैमप्रतिमासुअक्षतपुं
जेषुवाआवाहयेत् दिव्ययोगिनीं १ महायोगिनीं २ सिद्धयोगिनीं०३ गणेश्वरीं०४ प्रेताक्षीं० ५ डाकिनीं०६ कालीं०७ कालरात्रीं०८ निशाचरीं०९ॐ
कारीं०१० ऊर्ध्ववेतालीं०११ ह्रींकारीं०१२ भूतडांबरीं०१३ ऊर्ध्वकेशीं०१४ विरूपाक्षीं०१५ शुष्कांगीं १६ नरभोजनां १७ मराडीं १८ वीरभद्रां १९ धूम्राक्षीं २०
कलहप्रियां २१ राक्षसीं २२ घोररक्ताक्षीं २३ विरूपां २४ भयंकरीं २५ भास्करीं २६ रौद्रवेतालीं २७ श्रीपर्णीं २८ त्रिपुरांतकां २९ भैरवीं० ३० ध्वंसिनीं०
३१ क्रोधिनीं ३२ दुर्मुखीं ३३ प्रेतवाहिनीं ३४ कंटकीं ३५ त्राटकीं ३६ यमदूतीं ३७ करालीं ३८ खड्गांगीं ३९ दीर्घलंबोष्ठीं ५० मालिनीं० ४१ मंत्रयो-
गिनीं ४२ कालाग्निग्राहिणीं ४३ चक्रीं० ४४ कंकालीं ४५ भुवनेश्वरीं ४६ स्फाराक्षीं ४७ कार्मुकीं ४८ लौकिकीं ४९ काकदृष्टीं ५० मक्षणीं ५१ अधोमु
खीं ५२ प्रेरणीं ५३ व्याघ्रीं० ५४ कंकणीं ५५ प्रेतभक्षणीं ५६ वीरकौमारिकां ५७ चंडां ५८ वाराहीं ५९ मुंडधारिणीं ६० कामाक्षीं० ६१ उड्डाणीं ६२ जालंध ४९
रां ६३ महालक्ष्मीं ६४ ततःसुवर्णपात्रेण फलपुष्पयुतमर्घ्यंनाममंत्रेणप्रत्येकंदद्यात् रात्रिंनिनयेत् प्रातःपीठदेवताःसंपूज्यअग्निंप्रतिष्ठाप्या

न्वादध्यात् सप्तमातृः अष्टोत्तरशतमाज्याहुत्वा योगिनीश्चैकैकयाज्याहुत्वा ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायस्ये पूजामंत्रेणहोमः होमंकृत्वा
कृतः ततसप्तमिथुनानिवस्त्रादिनासंपूज्यवस्त्रदक्षिणामतिमायुतान्सप्तकलशान्तेभ्योदद्यात् तत्रमंत्रः सोपस्करंचकलशंगृहाणाद्विजसत्त
म प्रीयतांमातरोमह्यंलोकानांस्थितिहेतवे ततोयोगिनीपीठमाचार्यायदत्वाव्रतपूर्तयेअष्टौगास्तेभ्योदत्वासदन्नेनसंतर्प्यआशिषोगृहीत्वास्व
यंभुंजीत इतिपिठोराव्रतम् इतिश्रीमच्चिं॰ व्रतोद्यापनकौमुद्यांतिथिव्रतानिसमाप्तानि अथचातुर्मास्यव्रतारंभः ततःस्वस्तिकव्रतम् भविष्ये
तत्तुआषाढादिआश्विनांतं तत्रविधिः देवालयेगोष्ठेतुलस्याश्चयेगृहेवागोमयोपलिप्तशुद्धभूमौपंचरंगैर्वर्णैःप्रत्यहंसहस्रंस्वस्तिकानिलि
खित्वातत्रगोपालंसंपूजयेत् एवंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनःशत्रुजयपापक्षयवैधव्यादिनिरसनपूर्वकपुत्र
पौत्रसौभाग्यारोग्यावाप्तिद्वाराआचरितस्यस्वस्तिकव्रतस्यपूर्णतासिद्ध्यर्थेगोपालप्रीत्यर्थंतदुद्यापनंकरिष्ये ततोवृताचार्यःसर्वतोभद्रस्य
कलशेहैमंगोपालंइदंविष्णुरितिमंत्रेणसंस्थाप्यपूजयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् गोपालंस्वस्तिकदशांशेन शतांशेनवाघृताक्तपा
यसद्रव्येणब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायस्ये होममंत्रः स्वस्त्ययनंतार्क्ष्यमरिष्टनेमिमिति पौराणमंत्रस्तु स्वस्तिनापरमंदैवं
स्वस्तिकारणकारणात् स्वस्तयेपापसंयच्छसंयुक्तंममाग्नयेस्वाहेति होमदशांशेनतर्पणंहोममंत्रेण तद्दशांशेनब्राह्मणभोजनं ततोवि
शिष्टान्दशब्राह्मणान्वस्त्रादिनासंपूज्यतेभ्यः पंचरंगयुतान्पौर्णान्यभावेदर्भजान्यप्यासनानिदक्षिणापुरःसरंदत्वासोपस्करमाचार्यायद
त्वाव्रतपूर्तयेगोमिथुनंचदत्वाअधिकफलावाप्तयेयवानांद्रोणंतदभावेआढकीनांद्रोणंदत्वापक्वान्नैर्ब्राह्मणान्सदन्नेनसंतर्प्यआशिषोगृही-

त्वास्वयंभुंजीत इतिस्वस्तिकव्रतं अथश्रावणांत्यभृगुवासरेवरदलक्ष्मीव्रतंकरिष्ये तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनः अतुलसौभाग्यपुत्रपौत्रादिप्राप्ति
पूर्वकअधिकलक्ष्मीप्राप्तयेवरदलक्ष्मीव्रतंकरिष्ये शुद्धभूमौचतुर्द्वारोपशोभितमंडपेपंचवरंगेशोभितवेदिकायांप्रस्थतंडुलस्थकलशोपरिहैमील
क्ष्मींप्रतिमांसत्कुमिवतितेतिमंत्रेणआवाह्यश्रीसूक्तेनपूजयेत् तसुरतएकविंशतितंतुमितंहरिद्रारंजितंदोरकंपूजयेत् अथांगपूजा वरदल
क्ष्म्यैन० पादौ० कमलवासिन्यै० गुल्फौ० पद्मालयायै० जंघे० श्रियै० जानुनी० इंद्राण्यै० ऊरू० हरिप्रियायै० कटिं० लोकधात्र्यै० नाभिं० शंखनि
ध्यै० हस्तौ० त्रैलोक्यपावन्यै० कंठं० मायायै० मुखं० धात्र्यै० बाहू० पद्मनिध्यै० नयने० भार्गव्यै० कर्णौ० क्षीरसागरजायै० ललाटं० वरदलक्ष्म्यै०
शिरः पू० महालक्ष्म्यै० सर्वांगं० ततोश्वत्थबिल्वचूतदाडिममालतीनांप्रत्येकंएकविंशतिपत्रैर्वरदलक्ष्म्यैनमइत्यनेनपूजयेत् एकविंशत्यपूपपा
यसनैवेद्यंपुनरर्घ्यं क्षीरार्णवसुतेलक्ष्मीचंद्रस्यैवसहोदरी गृहाणार्घ्यंमहालक्ष्मीदेवीतुभ्यंनमोनमः ततःदोरकग्रहणं सर्वमंगलमांगल्ये
सर्वपापप्रणाशिनि दोरकंप्रतिगृण्हामिसुप्रीताभवमेशुभे ततः कंठेदोरकबंधनं करिष्यामिव्रतंदेविब्रह्मतत्स्वसरायणः श्रियंदेहियशो
देहिसौभाग्यंदेहिमेशुभे ततः प्रार्थयेत् प्रयच्छपुत्रपौत्रांश्चविष्णुवक्षस्थलेनघे श्रियंदेहियशोदेहिसर्वान्कामांश्चदेहिमे ततोवायनप्र
चकंदद्यात्क्रमेण विप्रायपत्नयेदेव्यैब्रह्मचारिणेसुवासिन्यैच तत्रमंत्रः एकविंशतिपक्वान्नशर्कराघृतसंयुतं वायनंतेप्रयच्छामिइंदिरा
प्रियतामिति ततःसमाप्य ब्राह्मणसुवासिनीःसदन्नेनसंतर्प्यशक्तौसत्सांगांचदत्वामौनेनभुंजीत इतिवरदलक्ष्मीव्रतम् अत्रव्रतेनाने ५०
देवीतुष्टानवातत्रपरीक्षा नागवल्लीदलंसेकंक्रमुकंचूर्णवर्जितं भक्षयित्वातुचैलांतेबध्वाप्रातर्निरीक्षयेत् आरक्तेसतिसुप्रीतादेवीज्ञेयावि

चक्षुर्णोः अन्यथा तद्व्रतं कुर्यात् सर्वथा प्रीतिमिच्छता अथाश्विनशुक्लपक्षात्य भानुवासरमारभ्य माघशुक्लसप्तम्यवधि दानफलव्रतम् स्कांदे तिथ्यादिसं
कीर्त्य आत्मनः सत्पुत्रप्राप्तिपूर्वकसकलारोग्यतासिद्धिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थं दानफलव्रतं करिष्ये तदंगं सवितृपूजनं करिष्ये इति संकल्प्य गोमयोपलिप्त
शुद्धभूमौ ताम्रपीठे सवितारमावाह्य पूजयेत् तत्र ध्यानं ध्येयः सदा सवितृमंडलमध्यवर्ती नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः केयूरवान् मकर
कुंडलवान् किरीटी हारी हिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः जगन्नाथाय नमः आवाहनं॰ पद्मासनाय॰ आसनं॰ ग्रहपतये॰ पाद्यं॰ तमोहर्त्रे॰ अर्घ्यं॰ मि
त्राय॰ आचमनीयं॰ विश्वतेजसे॰ स्नानं॰ जगत्पतये॰ वस्त्रं॰ त्रिमूर्तये॰ उपवीतं॰ हरये नमः गंधं॰ सूर्याय॰ अक्षतान्॰ भास्करा॰ पुष्पं॰ अहःपतये
न॰ धूपं॰ अज्ञाननाशिने॰ दीपं॰ लोकेशाय न॰ नैवेद्यं॰ विश्वतेजसे॰ तांबूलं॰ सूर्याय॰ दक्षिणां॰ विश्वतेजसे॰ नीराजनं॰ भास्कराय॰ मंत्रपुष्पं॰
पूष्णे नमः प्रदक्षिणां॰ सर्वात्मने॰ नमस्कारं॰ ततो द्वादशार्घ्याणि ताम्रादिपात्रे जलाक्षतपुष्पादि प्रक्षिप्य दद्यात् दिवाकर नमस्तुभ्यं पापं नाश
य भास्कर त्रयीमयार्क विश्वात्मन् गृहाणार्घ्यं नमोस्तु ते ततो ब्राह्मणं संपूज्य देवं विसर्जयेत् स्वयं तैलाम्ललवणबहुबीजफलादि वर्ज्यं भोजनं कुर्या
त् कंदमूलफलाहारेणाविशेषफलं एवं प्रतिभानुवासरं माघशुद्धसप्तम्यवधि कर्तव्यम् ततः उद्यापनं तत्र षष्ठ्यामुपोष्य प्रातः स्नात्वा पूर्ववत्संकल्पमु
क्त्वा संपूर्णतासिद्ध्यर्थं तदुद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य ततो वृताचार्यो मध्याह्ने सर्वतोभद्रस्थकलशोपरि रथस्थं सूर्यं आकृष्णेनेति मंत्रेण सं
स्थाप्य पूर्ववत्पूजयेत् ततोग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वाद्ध्यात् सवितारं घृताक्तपायसद्रव्येण प्रत्येकमष्टोत्तरशतं वा तत्संख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादि
देवताभ्य एकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये ततः पायसपूरितकांस्यपात्रपीठं व्रतपूर्तये गां च आचार्याय दत्वा परमान्नेन द्वादश ब्राह्मणान् संतर्पयेत् ए

वंकुर्यात्संचवर्षेपंचधान्यंनतोर्पयेत् पंचमस्यप्रमाणंचसफलंदक्षिणान्वितम् क्रमेणपंचवर्षेषु व्रीहयः १ गोधूमाः २ लवणं ३ तिलाः ४ माषाः ५
एवंकृतेसकलमनोरथावाप्तिर्भवति इतिदानफलव्रतम् अथधारणापारणव्रतम् भविष्येचातुर्मास्येकादशीमारभ्यमासचतुष्टयंमासंवाकार्यम्
तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोबंधुवधादिजनितपापक्षयपूर्वकउत्तमलोकप्राप्त्यर्थंधारणंपारणव्रतंकरिष्ये गणेशंसंपूज्य विष्णुपीठेअष्टाक्षरमंत्रेण
षोडशोपचारैःसंपूज्य एकादश्यामुपवसेत् ततःप्रातःस्नात्वादेवंसंपूज्यअष्टाक्षरमनुमष्टोत्तरशतंजप्त्वातेनैवाष्टोत्तरशतमर्घ्यंदत्वाब्राह्मणभोज
नपुरःसरंमौनीस्वयंभुंजीत एवंमासंचरित्वाएकादश्यामुद्यापनंकुर्यात् उक्तप्रकारेणव्रताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेहैमंलक्ष्मीनारायणंविष्णोर्नु
कमितिमंत्रेणसंस्थाप्यपंचामृतपुरःसरंसंपूज्यरात्रिंजागरणादिनानियेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् प्रधानंविष्णुंनिषसीदेतिमंत्रेणाति
लोदनेन अरायिकाणेइतिमंत्रेणघृतौदनेनअष्टाक्षरमंत्रेणपायसेनचाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्मादिदेवताभ्यश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततः
प्रतिमासंपंचदशब्राह्मणान्सदन्नेसंतर्प्यपीठव्रतपूर्तयेगांचदत्वाआचार्यायदत्वास्वयंभुंजीत इतिधारणापारणव्रतम् अथआश्विनशु
क्लैकादश्यांआरभ्यमासपर्यंतंमासोपवासव्रतम् विष्णुरहस्ये तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोऽशेषपापक्षयपूर्वकचतुर्विधपुरुषार्थसिद्ध्येमहा
विष्णुप्रीत्यर्थंमासोपवासव्रतंकरिष्ये प्रत्यहंत्रिकालस्नानम् विष्णुमंत्रजपोविष्णुपूजनंतुलसीदलानामर्पणंअसदालापवर्जनंपुराणपठणंश्रव
णंचब्राह्मणपूजनंयथाशक्तिदानंचएवमादिनियमान्कुर्यात् अंतेएकादश्येमुद्यापनंकुर्यात् उक्तप्रकारेणव्रताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेहै- ५१
ममलक्ष्मीनारायणंसहस्रशीर्षेतिऋचाद्वादशाक्षरमनुनावासंस्थाप्यपुरुषसूक्तेनपूजयेत् कथाश्रवणादिनारात्रिंनीत्वाप्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्या-

न्वादध्यात् लक्ष्मीनारायणंपायसद्रव्येणसहस्रसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्मादिदेवताभ्यश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंगांचआचार्यायदत्वा वेद
शास्त्रसंपन्नांस्त्रिंशद्ब्राह्मणान्वस्त्रपात्रभूषणादिभिःसंपूज्यत्रिंशद्वारत्नमौल्यंवादक्षिणात्वेनदत्वासोपस्करांशय्यांगुणवतेज्ञानवतेद्विजायद-
त्वासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्यआशिषोगृहीत्वाविष्णुलोकगमनार्थद्विजान्प्रार्थयेत् भोद्विजाअनुमोदध्वंविष्णुलोकंप्रयाम्यहं ततोद्विजाप्रति
वदेयुः व्रजंव्रजनरश्रेष्ठविष्णुलोकमनामयम् विमानंवैष्णवंदिव्यंशय्यायांपरिकल्पितम् तेनविष्णुपदंयाहिसच्चिदानंदरूपिणम् ततोदीना
नाथान्प्रतोष्यस्वयंमौनीभुंजीत अशक्तेनतुकंदमूलफलपयोभक्षणादिनाकर्तव्यम् सर्वपापमुक्तोभवति इतिमासव्रतम् अथचातुर्मा
स्येअवश्यंत्याज्यानिलिख्यंते श्रावणेवर्जयेच्छाकंदधिभाद्रपदेतथा दुग्धमाश्वयुजेमासिकार्तिकेद्विदलंत्यजेदिति स्कांदे भविष्ये
शाकव्रतंनित्यं द्विदलंबहुबीजंदंताकंजंबीरंराजमाषंरक्तमूलकंकूष्मांडइक्षुदंडबदरीनूतनफलंतिंतिणीधात्रीमंचककरवड्डादिशयनंअमृ-
तौभार्यां अन्यदिनेमासंमधुपलौदनं अभक्ष्यं सितसर्षपं आशुधान्यं अंबीजफलं विकारि सदेवंदशविधशाकं मूलं पत्रं करीरायं फलं
कांडादिरूढकाः त्वक्पुष्पंकवचंचेतिशाकंदशविधंस्मृतम् दग्धान्नंपर्युषितान्नेउष्ट्रादिदुग्धं द्विजक्रीतरसाः ताम्रपात्रस्थंगव्यंच पल्व
लंजलं आत्मार्थपाचितं गृंजनं लशुनं पलांडुं पटोलं मसूरं कुलित्थं कलिंगं बिल्वमुदुंबरभिःसदा प्राण्यंगंचूर्णं भूमिजवणं निष्पावा
न्संधितानि अन्यान्यपिनिषिद्धानित्याज्यानि सक्तुं यन्मासपर्यंतंनदंतेब्राह्मणायदत्वाव्रतपूर्तयेगांचदत्वास्वयंभुंजीत अन्यान्य
पिव्रतानितदुद्यापनानिचलिख्यंते भविष्ये कार्तिक्यांसर्वेषामुद्यापनानि नक्तव्रतेगौर्देयाएकांतरोपवासेगौः भूशयनेशय्या षष्ठका

लभोजनेगौः व्रीहिगोधूमादिधान्यत्यागेहैमव्रीह्यादि शाकान्नेगौः पयोमधुदधिघृतव्रतेषुवासोयुगंगोऽश्वब्रह्मचर्येहेमविष्णुमूर्तिः तांबूलेवासो
युगुलंमौनेघृतकुंभंवस्त्रयुगंघंटांच देवाग्नेरंगमालिकाकरणेधनुर्हेमपद्मंच देवालयेदीपकरणेदीपिकावासोयुगंच भूमिभोजनेपर्णभोज-
नेचकांस्यपात्रंगोऽश्व चतुष्पथदीपेगौः गोग्रासेवृषभः देवादीनांनमप्रदक्षिणाकरणेवस्त्रं एवमेवान्यवस्तुत्यागेगौर्देया अथवारव्रतानिसौ
रधर्मे तत्रमार्गशीर्षाद्यरविवासरेसूर्यव्रतम् तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनोरोगक्षयपुत्रलाभादिप्राप्तिपूर्वकाभीष्टकामनासिद्ध्यर्थंवर्षात्मकं
सूर्यव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य गोमयोपलिप्तभूमौपंचरंगैर्द्वादशारंपद्मंविलिख्यतत्रताम्रपात्रंनिधाय तन्मध्येरक्तचंदनादिनापद्मंविरच्य-
तत्रवक्ष्यमाणरीत्यासूर्यंसंपूज्य मार्गशीर्षादिद्वादशमासेषुक्रमेणदेवनामार्घ्यनैवेद्यंस्वभक्षणंदानंचज्ञेयम् तत्रमार्गशीर्षेमित्रं नारिके
लार्घ्यं साज्यगुडतंडुलनैवेद्यं तुलसीपत्रत्रयभक्षणं साज्यगुडभक्तदानं १ पौषेविष्णुं० बीजपूरं कृसरान्नं० फलत्रयं० घृतं० घृतंच० २ मा-
घेवरुणं पूगीफलं तिलगुडं मुष्टित्रयंतिलाः सगुडकुडवतिलाः ३ फाल्गुनेसूर्यं जंबीरं सघृतंदधि दधितंडुलाः ४ चैत्रे भानुं दाडिमं घृतपूरि
का पलत्रयं दुग्धं मिष्टान्नं ५ वैशाखे तपनं द्राक्षासघृतं माषान्नं अंगुष्ठार्धंगोमयं माषा ६ ज्येष्ठे इंद्रं सहकारं करंभं अंजलित्रयं ७ आषाढे र
विं जातीफलं पृथुकाः मरीचत्र पृथुका० ८ श्रावणे गभस्तिमंतं त्रपुषीफलं यवसक्तुमुष्टित्रयं यवसक्तुयथेष्टभोजनं ९ भाद्रपदे यमं कूष्मांडं
तंडुलाज्यं पलद्वयंगोमूत्रं भोजनं १० आश्विने हिरण्यरेतसं दाडिमं शर्करा शर्करापलत्रयं शर्कराभक्तं ११ कार्तिके दिवाकरं रंभाफलं
पायसं पायसं पायसं १२ एवंवर्षपर्यंतंचरित्वांते मार्गशीर्षादिरविवासरेउद्यापनंकुर्यात् उक्तप्रकारेणव्रताचार्योमध्यान्हेसर्वतोभद्रेकल

थं प्रतिष्ठाप्य तदुपरि रक्ताक्षतयुतं ताम्रमयं पूर्णपात्रं निधाय तत्र द्वादशारं कमलं विरच्य तन्मध्ये रौप्यमयं रथं प्रतिष्ठाप्य तदुपरि हैमं संज्ञासहितं सहस्र
किरणं आकृष्णेनेति मंत्रेण प्रतिष्ठाप्य परितो द्वादशदलेषु द्वादशमासाधिपान् क्रमेण पूजयेत् मित्रं १ विष्णुं २ वरुणं ३ सूर्यं ४ भानुं ५ तपनं ६ इंद्रं ७ रविं
८ गभस्तिं ९ यमं १० हिरण्यरेतसं ११ दिवाकरं १२ ततो रक्ताक्षतपुष्पवस्त्रादिभिः संपूज्य परमान्नेन नैवेद्यं दत्वा विशेषार्घ्यं नारीकेलयुतं दद्यात् तत्र मंत्रः
नमः सहस्रकिरण सर्वव्याधिविनाशन गृहाणार्घ्यं मया दत्तं संज्ञया सहितो रवे एवं पूजां समाप्य ततः सूर्यदैवतं स्त्राइं हुत्वा ततः आचार्यो ग्निं प्रति
ष्ठाप्यान्वादध्यात् संज्ञासहितं सहस्रकिरणं पायसद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः द्वादशपरिवारदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहु-
त्यायक्ष्ये ततो द्वादशब्राह्मणान् संतर्पयेत् इति सूर्यव्रतं अथाशादित्यव्रतम् भविष्ये आश्विनाद्यरविवारमारभ्य प्रतिरविवारं वर्षपर्यंतं
कुर्यात् तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनः सकलरोगनिरसनपूर्वकपुत्रपौत्रसकलाभीष्टसिद्धिद्वारा सवितृप्रीत्यर्थं आशादित्यव्रतं करिष्ये इति संक
ल्प्य गोमयोपलिप्तभूमौ रक्तचंदनादिना वर्तुलमंडलं विरच्य तत्र मासाधिपं देवमावाह्य षोडशोपचारैः संपूज्य रक्तपुष्पाक्षतादियुक्तं सजलं ता
म्रपात्रेणार्घ्यं भूमौ जानुनी निपात्य दद्यात् तत्र मंत्रः यथाशा विमलाः सर्वास्त्वत्प्रभास्कर भानुभिः तथाशा विमला मह्यं कुरु नित्यं ममार्घ्य-
तः ततो नमस्कारः नमोस्तु ते पापविनाशनाय विश्वात्मने सप्ततुरंगमाय सामर्ग्यजुर्धामनिधे विधात्रे भवाब्धिपोताय नमः सवित्रे अने
न मंत्रेण मासाधिपं नाममंत्रेण च पूजा कार्या मासाधिपनामानि सूर्यः १ धाता २ वरुणः माधवः ४ हरिः ५ रविः ६ रुद्रः ७ भर्गः ८ स्वर्णरे
ताः ९ अर्यमा १० भानुः ११ भास्करः १२ एवं प्रतिभानुवारं वर्षपर्यंतं चरित्वांते आश्विनाद्यरविवारे उद्यापनं कुर्यात् ततः व्रताचार्यः सर्वतोभद्रे र

व्र० कौ
५३

रक्तवस्त्रवेष्टितं ताम्रकलशं प्रतिष्ठाप्य ताम्रमयं पूर्णपात्रं निधाय तत्र रक्ताक्षतैर्द्वादशारं कमलं विरच्य तन्मध्ये रोप्य रथे हैमं सवितारं आकृष्णेनेति मं
त्रेण संस्थाप्य परितो द्वादशदलेषु पूर्वोक्तान् द्वादशमासाधिपान् प्रतिष्ठाप्य उक्तप्रकारेण पूजयेत् ततोऽग्निं प्रतिष्ठाप्य होमयेत् प्रधानं सवितारं पाय
सद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः मासाधिपद्वादशदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये ततः पूर्वोक्तद्वादशनामभिः द्वादशब्राह्म
णान् वस्त्रादिभिः संपूज्य तेभ्यः शालितंडुलसंभवैः पक्कान्नैस्तंडुलैर्वा पूरितान् रक्तकलशान् रक्तवस्त्रवेष्टितान् सदक्षिणान् दत्वाऽऽचार्याय पीठं व्रतं
पूर्तये गां च दत्वा सदन्नेन ब्राह्मणान् संतर्प्य आशिषो गृहीत्वा स्वयं नक्तं भुंजीत अन्नपायसपूरितताम्रपात्रदानमुक्तं स्कांदे होमकरणमपि कृतताह्
तं एवं कृते सर्वव्याध्यादिदुःखैर्मुक्तो भवति इति रविवारव्रतम् अथ सोमवारव्रतं स्कांदे तत्र ग्रहणविधिः श्रावणे चैत्रे वैशाखे ज्येष्ठे वे
मार्गशीर्षके एतेषामन्यतमे मासि शुक्लपक्षे इंदुवारयुताष्टम्यां ग्राह्यं अथवा प्रथमसोमवासरे च यावज्जीवं कर्तव्यं अथवाष्टवर्षपर्यंतं कर्त
व्यं अंते उद्यापनं कुर्यात् तद्यथा तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनः अशेषपापक्षयपूर्वकसत्पुत्रप्राप्तिधनधान्यैश्वर्यादिवृद्धिद्वारा ऽमुककामनया
वाचरितस्य सोमवारव्रतस्य सांगतासिद्ध्यर्थं तदुद्यापनं करिष्ये वृताचार्यः चतुर्द्वारोपशोभितमंडपांतः अष्टादशांगुलोत्सेधां वितस्तिद्वयवि
स्तृतां समचतुरस्रां मृदा वेदिं निधाय तत्र शुक्लतंडुलैः षोडशारं कमलं विरच्य अथवा पंचरंगशोभितं लिंगतोभद्रं विरच्य तत्र ब्रह्मादिदेवता
आवाह्य तदुपरि अक्षतपुंजे श्वेतवस्त्रयुगोपेतं कलशं प्रतिष्ठाप्य तदुपरि साक्षतं पूर्णपात्रं निधाय तत्र हैमं शिवं त्र्यंबकमिति मंत्रेण हैमीं गौरीं ५३
च गौरीर्मिमायेति मंत्रेण पुरतो राजतं वृषभं ऋषभं मा इति मंत्रेण प्रतिष्ठाप्य पुरतः पूर्वादिक्रमेण अनंतं १ सूक्ष्मं २ शिवं ३ उत्तमं ४ त्रिमूर्तिं

५ रुद्रं ६ श्रीकंठं ७ शिखंडिनं पुनराग्नेयादिविदिक्षु गणेशं १ मातॄः २ दुर्गां ३ क्षेत्रपालं ४ पुनः पूर्वादिक्षु लोकेशांस्तत्तन्मंत्रैः प्रतिष्ठाप्यपं
चाक्षयापूजयेत् पुष्पोत्तरमंगपूजा शिवायनमः पादौपूजयामि शंकराय॰ गुल्फौ॰ भवहारिणे॰ जानुनीपू॰ शूलपाणिने॰ कटिंपू॰
शंभवे॰ गुह्यंपू॰ महादेवाय॰ नाभिंपू॰ विश्वकर्त्रे॰ उदरं॰ सर्वतोमुखाय॰ पार्श्वौ॰ स्थाणवे॰ स्तनौपू॰ नीलकंठाय॰ कंठंपू॰ देवाय॰ मुखं
पू॰ त्रिनेत्राय॰ नेत्रेपू॰ शर्वाय॰ ललाटं॰ शशिभूषणाय॰ शिरः पू॰ देवाधिपाय॰ सर्वांगं॰ एवंसंपूज्यरात्रिंजागरणादिनानीत्वाप्रातरग्निं
प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् सोमं॰ शिवं॰ त्र्यंबकमितिमंत्रेण पलाशसमिद्भिः आप्यायस्वेति मंत्रेण पृषदाज्येनत्वंसोमासीतिमंत्रेणयवव्रीहि
पायसतिलाज्यद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः गौरींचत्रिमध्वाक्तदूर्वाभिस्तावतीभिः आहुतिभिः परिवारदेवता ब्रह्मादि
देवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये केचनगौरीहोमंपृथङ्नेच्छंति ततः षोडशत्रयोदशवाब्राह्मणान्वक्ष्यमाणनामभिः संपूज्य तावतः फ
लपक्वान्नैरभावे तंडुलैर्वापूरितान् घटान्दक्षिणायुतान्दद्यात् षोडशनामानि सोमेश्वराय॰ १ ईशाना॰ २ शंकरः ३ गिरिजाधवः ४ म
हेशः ५ सर्वभूतेशः ६ स्मरारिः ७ त्रिपुरांतकः ८ शिवः ९ पशुपतिः १० शंभुः ११ त्र्यंबकः १२ चंद्रशेखरः १३ गंगाधरः १४ महादेवः १५
वामदेवः १६ त्रयोदशपक्षे भवः १ शर्वः २ रुद्रः ३ पशुपतिः ४ उग्रः ५ महान् ६ भीमः ७ ईशानः ८ सद्योजातः॰ ९ वामदेवः १० अघो
रः ११ तत्पुरुषः १२ ईशानः १३ ततः पीठंव्रतपूर्तयेधवलांगांच आचार्यायदत्वाआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत भविष्येतुप्रकारांतरेणसो
मवारव्रतम् तत्रव्रतविधिः प्रातर्नद्यादौस्नात्वाऽमुककामनयासोमवारव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य प्रदोषेपीठेदेवंवक्ष्यमाणप्रकारेणपू

जयेत् इदंसोमवारव्रतमष्टैंदुवारात्मकंनवमेसोमवारेउद्यापनंकुर्यात् तत्रप्रथमेसोमवारेबीजपूरकाष्ठेनदंतधावनंकुर्यात् चूतपल्लवचंदना
दियुतेकुंभेसाक्षतपात्रेआधारशक्तिसहितंशिवंपंचाक्षर्याप्रतिष्ठाप्यश्वेतवस्त्रपुष्पैः संपूज्यविविधभक्ष्यभोज्यनैवेद्यंबीजपूरफलंचदत्वा
स्वयंचंदनंप्राश्यसोमेशंध्यायंन्दर्भशय्यायांस्वपेत भौमवासरेब्राह्मणभोजनपुरःसरंपारणंकुर्यात् एवंकृतेसर्वव्याधिविनाशनंभव
ति द्वितीयादौविशेषोलिख्यते अन्यत्पूर्ववत्समानं द्वितीयेकरंजदंतकाष्ठं ज्येष्ठाशक्तियुतंसूक्ष्मंदेवं शतपत्रपुष्पं नारिंगफलं घृतपा
चितशष्कुलिपूरिकानैवेद्यं आत्मनोमधुभक्षणं एवंकृतेगोलक्षफलंप्राप्नोति तृतीयेवरदंतकाष्ठं रौद्राशक्तियुतंशिवोत्तमंदेवं जातीपुष्पं
शष्कुलिभक्ष्यनैवेद्यं दाडिमफलं गोमूत्रप्राशनं कन्याकोटिदानफलं चतुर्थे अपामार्गदंतकाष्ठं एवंशक्तियुतंरुद्रंदेवं चंपकपुष्पं कदली-
फलं क्षीरशर्करानैवेद्यं दधिप्राशनं अयुतयज्ञफलं पंचमे अश्वत्थदंतकाष्ठम् उमाशक्तियुतंरूद्रंदेवं पद्मपुष्पम् दधिभक्तनैवेद्यं कू
ष्मांडफलम् घृतप्राशनं सप्तजन्मार्जितब्रह्महत्यानाशनरूपंफलं षष्ठे जंबूदंतकाष्ठं त्रिमूर्तिशक्तियुतंबलदेवं करवीरपुष्पं फलपायसमं
डकनैवेद्यं खर्जूरीफलम् कुशोदकप्राशनम् षडब्दफलंप्राप्नोति सप्तमे प्लक्षजंदंतकाष्ठं बलप्रमथिनीशक्तियुतंश्रीकंठंदेवं बकुलपुष्पं
पायसनैवेद्यम् नारीकेलफलम् क्षीरभक्षणम् सप्तसागरसहितभूमिदानफलम् अष्टमे खादिरदंतकाष्ठं सर्वभूतदमनाशक्ति
युतंशिखंडिनंदेवं सुगंधपुष्पम् नानाविधफलम् नानाविधभक्ष्यभोज्यनैवेद्यम् गोमयप्राशनम् सर्वदानोद्भवंफलम् सर्वरात्रौ ५
जागरणम् पुराणपठनादिअवश्यकम् नवमेसोमवारेउद्यापनंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यममाभीष्टकामनासिद्ध्यर्थंआच

रितंयत्सोमवारव्रतंतत्संपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनंकरिष्ये पूर्ववद्वृताचार्यः चतुर्द्वारोपशोभितमंडपांतः मृदाष्टांगुलोच्छ्रितांसमचतुर-
स्त्रांअष्टादशांगुलप्रमाणांवेदींकृत्वातत्रलिंगतोभद्रंविरच्य वेदीपरितोष्टदिक्षुपंचवर्णैःपद्मानिविरच्यवेद्यांब्रह्मादिदेवताआवाह्यतत्र
कलशंपूर्ववत्संस्थाप्यतत्ररुक्मशय्यायांहैमंशर्वशक्तियुतंसोमेशं ॐनमःशिवायेतिप्रतिष्ठाप्यवेदीपरितःस्थापनविधिनाअष्टौकलशान्प्रति
ष्ठाप्यतेषुक्रमेणदेवान्आवाहयेत् अनंतं १ सूक्ष्मं २ शिवं ३ उत्तमं ४ त्रिमूर्तिं ५ रुद्रं ६ श्रीकंठं ७ शिखंडिनं ८ इतिप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् देवायवस्त्रा
लंकारायनानाविधपुष्पकर्पूरधूपदीपविविधनैवेद्यफलतांबूलदक्षिणाछत्रचामरादर्शादिसमर्प्यस्वयंपंचगव्यंप्राश्यपुराणपठणादिनारात्रिंनिन
येत् प्रातर्देवंसंपूज्यअग्निंप्रतिष्ठाप्याद्ध्यात् अत्रप्रधानं सर्वशक्तियुतंसोमेशंपलाशसमिद्घृतपायसतिलव्रीहियवमधुदूर्वाद्रव्यैःप्रतिद्रव्य
मष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः तथाऽनंतादिशिखंड्यंताः अष्टौदेवतास्तैरेवद्रव्यैःप्रतिद्रव्यमष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिःब्रह्मादिदेवताश्चैकैकया
ज्याहुत्यायक्ष्ये क्रमेणद्रव्याष्टकस्यहोममंत्राः त्र्यंबकं०१ आप्यायस्व०२ ॐनमःशिवाय ३ तमीशानं०४ अभित्वादेव०५ कद्रुद्राय०६ तत्पुरुषा०
७ ऋतंसत्यंपरंब्रह्म०८ परिवारदेवतानांनाममंत्राः एवंहोमंसंपाद्यआचार्यंवस्त्रादिनासंपूज्यपीठव्रतपूर्तयेधवलांगांचदत्वाअन्यानष्टौ
ब्राह्मणान्वस्त्रादिनासंपूज्यशालितंडुलोद्भवपक्वान्नपूरितानष्टौकलशान्दक्षिणासहितान्दद्यात् तत्रमंत्रः पक्वान्नपूरितंकुंभंदक्षिणा-
दिसमन्वितं गृहाणत्वंद्विजश्रेष्ठव्रतसंपूर्णहेतवे इतिदत्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत इतिसोमवारव्रतम् अथश्रावणाद्यसो
मवारेशिवामुष्टिव्रतम् शिवधर्मोत्तरे दंतधावनपूर्वकंनद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यशिवसान्निध्यंगत्वातत्रसंकल्पयेत् तिथ्यादिसं

कीर्त्यम मेहजन्मनि अखिलपापक्षयपूर्वक दुःखदारिद्र्यनाशविपुलसुखसौभाग्यैश्वर्यपुत्रपौत्रादिप्राप्त्यर्थं श्रीशिवप्रीत्यर्थं पंचवर्षात्मकं पंच
धान्येनशिवमुष्टिव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य गणेशपूजनादिकृत्वाशिवंपंचामृतपुरःसरंसंपूज्य मंत्रपुष्पांते धान्यंसमर्प्य प्रथमंशालितंदुलं
द्वितीयंयवं तृतीयंगोधूमं चतुर्थंचणकं पंचमंमुद्गंच एकैकंपंचप्रस्थंप्रस्थंवा अशक्तौनिष्किंचनेतुन्यूनं प्रार्थयेत् प्रसीददेवदेवेशप्रसी
दपरमेश्वर प्रसीदसोमसर्वज्ञप्रसीदकरुणाकर शिवःशर्वोमहादेवोरुद्रभूतगणेश्वरः ममास्तुसहपार्वत्याशंकरःशंकरःसदा एवंपंचसंव
त्सरंत्रयंएकंवाचरेत् समाप्तेउद्यापनंकृत्वापूर्ववत्संकल्प्यानेहृताचार्यः एकलिंगोद्भवपीठेकलशंसंस्थाप्यराजतंपूर्णपात्रंनिधाय तत्रहैमीं
उमेशप्रतिमांराजतंवृषभंसंस्थाप्यलोकेशांवा पूर्ववत्पूजयेत् सुवर्णनिर्मितंधान्यंकृत्वापंचसंख्यापात्रीणिएकैकंवासमर्चयेत् धान्यं
समर्पयेत् सुवर्णबिल्वदलानि अथवारौप्यमयंकृत्वाधान्यसंख्ययासमर्पयेत् रात्रिंकथाश्रवणादिनानिनयेत् प्रातःपूर्ववत्पूजांकृत्वा
अग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानम् उमेशंसमित्तिलाज्यद्रव्यैःगायत्रीमंत्रेणअष्टोत्तरशतंजुहुयात् लोकपालान्ब्रह्मादिदेवताश्चै-
कैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःशिवंपंचरत्नंसमर्प्य आचार्यायपीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्वादक्षिणादिनाप्रतोष्यद्विजदंपतीपूजयेत् पायसान्नेनभो
जयेत्स्वयंभुंजीत अनंतपूर्णतास्थालीसर्वकामफलप्रदा द्रौपद्यादीयतेतेनकष्टोत्सन्निविनाशिनी व्रतेनाराधितंतस्यपंचवर्षेणएवच तेनव्रत
प्रभावेनपुनाराज्यंचप्राप्तवान् सर्वेवर्णाव्रतमाचरेयुः एवंयःकुरुतेदेविनवाप्येव्रतमुत्तमम् कामनापूरयेत्तस्यप्राप्तंराज्यमकंटकं तथापिसर्व ५५
वर्णानांपुत्रपौत्रप्रवर्धनम् राज्यार्थिलभतेराज्यंमोक्षार्थीमोक्षमेवच इतिशिवामुष्टिव्रतम् इतिसोमवारव्रतम् अथभौमवारव्रतम् त

अथश्रावणशुक्लप्रथमभौमवारेमंगलागौरीव्रतम् भविष्ये तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोऽवैधव्यपुत्रपौत्राद्यैहिकनानाविधभोगप्राप्तिपूर्वकगौरी
लोकप्राप्त्यर्थंआचरितंयत्पंचवर्षात्मकंमंगलागौरीव्रतसंपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनंकरिष्ये वृताचार्यःएकलिंगोद्रवेब्रह्मादिदेवतास्था
पनपूर्वकंदृढंदुपरिकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रहैमींगौरींगौरीर्मिमायेतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् परितःपिष्टजातान्ड्मर्वाकारान्षोडशतंतुवर्ति
युतान्दीपान्प्रज्वाल्यसमासाद्यान्षोडशपर्वयुतान् षोडशदूर्वांकुरान्समर्प्यसौभाग्यवस्तुजातंस्ववर्णवर्तियुतंराजतदीपंचसमर्प्यकथा
श्रवणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् गौरींघृततिलाक्षतान्बिल्वदलद्रव्यैः प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः
ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःषोडशाष्टौचतुरोवादंपतीनभावेएकंवासंपूज्यसौभाग्यद्रव्यवस्त्रदक्षिणाफलतांबूलादि
सहितंपक्वान्नपूरितवंशपात्रं उपायनमिदंदेवइतिमंत्रंपठंस्तेभ्योदत्वाततःआचार्यंसंपूज्यरौप्यपात्रेस्ववर्णवर्तिसंयुतंदीपंकृत्वाचार्यायद
त्वासोपस्करंपीठंव्रतपूर्तयेगांचदत्वाताम्रपात्रंपक्वान्नपूरितंवस्त्रादियुतंमात्रेदत्वापरमान्नेनभूतदेवान्संतर्प्यआशिषोगृहीत्वामौनीइष्ट
जनैःसहभुंजीत इतिमंगलागौरीव्रतम् अथभौमवारव्रतंभविष्ये तत्रादौयंत्रप्रकारमाह त्रिकोणपूर्वमुद्धृत्यपंचधाविभजेत्ततः
तृतीयरेखाचिन्हाभ्यांलांछयेत्समभागतः आद्यरेखाग्रयुगुलंतृतीयावन्हयोन्यसेत् तृतीयरेखामध्येतुचिन्हयेत्समभागतः तुर्या
चिन्हद्वयेनाद्यात्रिभिर्भिन्नैस्तुपंचमी तृतीयाग्रेप्रकुर्वीतपंचम्यामध्यचिन्हगम् तुर्याग्रेयोजयेत्सम्यक् पंचम्याचिन्हयोद्वयोः युक्त्या
ममद्वयेदद्यात्रिकोणोविंशतिर्भवेत् तृतीयतुर्ययोर्मध्येत्रिकोणेतुसमर्चयेत् एवंलब्धयंतोमंत्रान्त्रिकोणेदक्षिणाक्रमात् मंगलाद्यां

व्र॰कौ॰ ल्वारपूर्वान्नमोंतानेकविंशतिः एकविंशतिकोष्ठेषुनाममंत्रान्समालिखेत् ततः पूजाप्रकर्तव्यापुत्रसंपत्तिहेतवे इतियंत्रम् अथपूजाविधिः
५६ मार्गशीर्षेमाघेवैशाखेवामासेवाशुक्लपक्षेचंद्रानुकूल्येभौमवासरेअरुणोदयकालेअपामार्गकाष्ठेनदंतधावनंमौनेनकृत्वाआचम्यतिलामल
कचूर्णेनांगोद्वर्तनंकृत्वानद्यादौगृहेवास्नात्वाधौतरक्तवस्त्रमुत्तरीयंचधृत्वासंध्यादिविधायरक्तचंदनरक्ताक्षतैः रक्तपुष्पैश्चताम्रपात्रस्थजले
नांगारकगायत्र्याअग्निर्मूर्धेतिमंत्रेणवा एकविंशतिवारंअंगारकायार्घ्यंदत्वाततोगृहमागत्यभूमिपतितेनगोमूत्रेणसुरभिगोमयेनहस्तमा-
त्रांभूमिंविलिप्यतदुपरिसार्द्रंत्रिकोणंरक्तचंदनेनसंविलिख्यतत्रप्रस्थगोधूमराशिंकृत्वातत्रताम्रमयंरक्तंमृन्मयंवाकलशंसंस्थाप्यतदुपरिता
म्रमयंपूर्णपात्रंनिधायतत्ररक्तचंदनेनत्रिकोणंमंडलंविधायतत्रताम्रमयंभूर्जपत्रमयंवात्रिकोणमेकविंशतिकोष्ठात्मकमेकविंशतिनामयु
तंयंत्रंस्थाप्यपूजासामग्रींसंपाद्यसंकल्पंकुर्यात् तद्यथा शुद्धासनेउपविश्यप्राणानायम्यदेशकालौसंकीर्त्यनांतेआत्मनः ऋणाद्यपनुत्तिपू
र्वकधनधान्यपुत्रपौत्राद्यभीष्टमनोरथसिध्यर्थंमंगलव्रतंतत्पूजनंचकरिष्ये इतिसंकल्प्य गणेशपूजनपूर्वकंपुण्याहवाचनादिकृत्वापूजा
मारभेत् तत्रादौदेवंप्रार्थयेत् अथदेवेशतेभक्त्याकरिष्येव्रतमुत्तमम् ऋणदुःखादिनाशायपुत्रसंतानहेतवे अभीष्टान्ममदेवेश
कुरुपूर्णान्मनोरथान् ततोभूतशुद्ध्यादिकृत्वान्यासंकुर्यात् ॐ मंगलायनमः शिखायां भूमिपुत्राय॰ मूर्ध्नि॰ ऋणहर्त्रे॰ ललाटं॰ धन
प्रदाय॰ चक्षुषो॰ स्थिरासनाय॰ कर्णयोः॰ माहानाकाय॰ नासिकयोः सर्वकर्मावरोधकाय॰ मुखे॰ लोहिताय॰ हनौ॰ लोहिताक्षाय॰ कंठे॰
सामगानांकृपाकराय॰ स्कंधयोः॰ धरात्मजाय॰ बाह्वोः॰ कुजाय॰ करयोः॰ भौमाय॰ हृदये॰ भूतिदाय॰ उदरे॰ भूमिनंदनाय॰ नाभौ॰ ५६

य॰ हृदये॰ भूतिदाय॰ उदरे॰ भूमिनंदनाय॰ नाभौ॰ अंगारकाय॰ कट्यां॰ यमाय॰ ऊर्वोः॰ सर्वरोगापहारकाय॰ जान्वोः॰ दृष्टिकर्त्रे॰ जंघायां॰ दृष्टिहर्त्रे॰ गु
ल्फयोः॰ सर्वकामफलप्रदाय॰ पादयोः॰ ततोमांमींमूंमैंमौंमः इतिषडक्षरैः षडंगन्यासंकृत्वा स्ववामभागे कलशाराधनंकृत्वातत्पश्चिमतः स्ववा
मभागे षट्कोणं वृत्तंचतुरस्रात्मकंमंडलंसाधारमर्घ्यपात्रंनिधायजलेनापूर्यगंधाक्षतपुष्पादितत्रप्रक्षिप्यमंडलेनगायत्र्यावाऽष्टवारमभि
मंत्रयेत् तद्दक्षिणेत्रिकोणमंडलेसाधारणंसजलंप्रोक्षणीपात्रंसंस्थाप्यगंधपुष्पाक्षतादिप्रक्षिप्यमूलेनाष्टवारमभिमंत्र्यतज्जलंकिंचिदर्घ्यपा
त्रेनिक्षिप्यधेनुमुद्रांप्रदर्श्यप्रोक्षणीपात्रजलेनात्मानंदक्षिणस्थपूजाद्रव्याणिचप्रोक्ष्यपात्रांतरेस्थापितंयंत्ररूपंदेवंध्यायेत् पिंगाक्षंरक्तवर्णंसुर
तरुदलभंरक्तवस्त्रेणयुक्तंमेषारूढंग्रहेंद्रंत्वभिलषितजनैःपूजितंसुप्रसन्नं ध्यायेदेतान्दधानंवरदकरयुतंशूलशक्तिंगदांचभौमंचैश्वर्यसिद्धं
निखिलनिधिविभुंमंगलंचिंतयामि एह्येहिभगवान्भौमस्थानेचात्रस्थिरोभव त्वयिसर्वमिदंप्रोक्तंत्रैलोक्यंसचराचरम् उज्जयिन्यांसमु
द्भूतशूलशक्तिगदाधर भरद्वाजकुलोत्पन्नस्कंदप्रियतडित्प्रभ यावत्पूजांसमाप्येततावत्त्वंसन्निधोभव पूजांगृहाणवरदोभव ॐ ह्रीं
श्रीं लंमंगलायनमः अयंमूलमंत्रः अंगारकायविद्महेभूमिपुत्रायधीमहि तन्नोभौमःप्रचोदयात् इयंगायत्री अग्निर्मूर्धेतिवैदिकोमंत्रः
मंगलंसांगंसपरिवारंआवाहयामि प्रत्युपचारमंत्रान्यंपठेत् भूमिपुत्राय॰ आसनं॰ धनप्रदाय॰ पाद्यं॰ स्थिरासनाय॰ अर्घ्यं॰ मंगलाय॰ दधि
मधुसर्पिर्युतंमधुपर्कं॰ महाकायाय॰ आचमनीयं॰ ऋणहर्त्रे॰ पंचामृतस्नानं॰ ततोगंधादिभिःसंपूज्य पुरुषसूक्तेनाभिषेकंकुर्यात् सर्व
कर्मावरोधकाय॰ शुद्धोदकस्नानं॰ ततः पूर्वस्थापनविधिनास्थापितेकलशेग्रहावैप्रतिष्ठेतिप्रतिष्ठाप्यपरितःपूर्वादिक्रमेणपरिवारान्स्थाप

व्र॰कौ॰
५७

येत् पूर्वेशक्तिं आग्नेयेशूलं दक्षिणेधेनुः नैर्ऋत्येशरं पश्चिमेगदां वायव्यांवरदं उत्तरेषडाननं ऐशानेधरां आवाह्यसहैवपूजयेत् लोहिताय॰
वस्त्रं॰लोहिताक्षाय॰उपवीतं॰सामगानांकृपाकराय॰गंधं॰धरात्मजाय॰पुष्पं॰अथैकविंशतिकोष्ठेषु अंगानिएकविंशतिनामभिः पूजयेत् मं
गलाय॰पादौ॰भूमिपुत्राय॰गुल्फौ॰ऋणहर्त्रेन॰जंघे॰धनप्रदाय॰जानुनी॰स्थिरासनाय॰ऊरू॰महाकायाय॰कटिं॰सर्वकर्मावरोधकाय॰
नाभिं॰लोहिताय॰उदरं॰लोहिताक्षाय॰हृदयं॰सामगानांकृपाकराय॰करौ॰धरात्मजाय॰बाहू॰कुजाय॰स्कंधौ॰भौमाय॰कंठं॰भूतिप्रदा
य॰हनुं॰भूमिनंदनाय॰मुखं॰अंगारकाय॰नासिकां॰यमाय॰कर्णौ॰सर्वरोगापहारकाय॰चक्षुषी॰वृष्टिकर्त्रे॰ललाटं॰वृष्टिहर्त्रेन॰मूर्धानं॰
सर्वकामफलप्रदाय॰ शिरं॰ ततोनानापरिमलद्रव्यार्पणं॰कुजाय॰धूपं॰भौमाय॰दीपं॰भूतिदाय॰गुडमिश्रगोधूमान्नेनैवेद्यंसापस्क
रं वा॰भूमिनंदना॰फलं॰अंगारकाय॰तांबूलं॰यमाय॰दक्षिणां॰सर्वरोगापहारकाय॰नीराजनं॰नानावैदिकमंत्रपाठपुरःसरं वृष्टिकर्त्रे॰पुष्पांज
लिं॰वृष्टिहर्त्रे॰प्रदक्षिणां॰सर्वकामफलप्रदाय॰नमस्कारं॰भूमिपुत्रमहातेजःस्वेदोद्भवपिनाकिनः धनार्थीत्वांप्रपन्नोस्मिगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते अ
नेनमंत्रेणरक्तपुष्पाक्षतयुतेनताम्रपात्रस्थजलेनैकविंशतिअर्घ्याणिदद्यात् मंगलाय॰इदमर्घ्यं समर्प॰ एवमेकविंशतिनाम्नामूहः कार्यः ततोज
पः अस्यश्रीमंगलमं॰ब्रह्माऋषिः त्रिष्टुपूछंदः मंगलोदेवता मंबीजं माहेश्वरोभूमिपुत्रइतिशक्तिः ममऋणमोचनाद्यभीष्टसिद्ध्यर्थे एकशताधि
कद्विसहस्रपरिमितजपमहं करिष्ये मांमींमूंमैंमौंमः अनेनकरन्यासं हृदयादिन्यासंकृत्वाजपेत् २१०० एवंमूलमंत्रंजस्वांतेपूर्ववं
त्षडंगन्यासंकृत्वाकवचंजपेत् तद्यथा शिरवायांमंगलःपातुभूमिपुत्रस्तुमूर्द्धनि ललाटेऋणहर्ताचचक्षुषोश्चधनप्रदः स्थिरासनःश्रवणयोर्म ५७

हाकायस्तुनासिके आस्यजिह्वोष्ठदंतेषु सर्वकर्मावरोधकः हनौमांल्लोहितः पातु कंठं लोहितलोचनः स्कंधयोरुभयोरक्षेत्सामगानांकृपाकरः
धरात्मजो भुजौ पातु कुजोरक्षेत्करद्वयं भौमोमांहृदये पातु भूमिजस्तु तथोत्तरे भूनंदनो थनाभौ च कल्याम् अंगारको वतु सक्थिनी मंगलोरक्षेज्जान्वा
रोगापहारकः जंघयोर्दृष्टिकर्त्ता च दृष्टिहर्त्ता च गुल्फयोः पादांगुष्ठौ च पादौ च सर्वकर्मफलप्रदः शक्तिर्मे पूर्वतोरक्षेच्छूलं रक्षतु दक्षिणे पश्चिमं
मांधनूरक्षेदुत्तरे च शरस्तथा ऊर्ध्वंपिंडाननःपातु अधस्तात्पृथिवीतथा एवंहिकवचंजप्त्वा पश्चाद्धोमंसमाचरेत् अथहोमः तिथ्याद्युच्चार्यमं
गलंप्रतांगभूतं कृतजपदशांशेन हवनं करिष्य इति संकल्प्य देवाग्रे सन्मृदादित्रिकोणंस्थंडिलं कृत्वास्वगृह्यविधिना अग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वाद-
ध्यात् अत्र खादिर इध्मान्प्रधानं मंगलंगुडाज्यमिश्रिततिलद्रव्येण कृतजपदशांशेनयक्ष्ये मूलमंत्रेण जुहुयात् खर्जूरीफलेन पूर्णाहुतिं
हुत्वाहोमशेषंसमापयेत् ततोगायत्रींपठित्वा मंगलंतर्पयाº इतिगोदुग्धेन तर्पणं कुर्यात् एवमेकविंशतिनाम्नामूह्यःकार्यः तथैव अनृणोतिमंत्रंप
ठित्वामार्जनंकुर्यात् ततोवायनं मंगलरूपिणेद्विजायइदंपाद्यमित्यादिसंपूज्य तांबूलदक्षिणासहितानेकविंशतिसंख्याकान्गुडमिश्रितति
लचूर्णलड्डुकान्दद्यात् तत्रमंत्रः मंगलायनमस्तुभ्यंसर्वमंगलकारक वायनेनेनचसंतुष्टोममकामान्प्रपूरय अनेनवायनेनऋणमोचनभौमः
प्रीयतां ततःखादिरांगारके ऋणसंज्ञकरेखात्रयंकृत्वा वामपादतलेनमार्जयेत् तत्रमंत्रः दुःखदौर्भाग्यनाशाय धनसंतानहेतवे मार्जयाम्यसि
तारेखास्तिस्रोजन्मत्रयोद्भवाः ततोमंगलस्तोत्रंपठेत् मंगलोभूमिपुत्रश्चऋणहर्ताधनप्रदः स्थिरासनोमहाकायःसर्वकर्मावरोधकः लोहितो
लोहिताक्षश्चसामगानांकृपाकरः धरात्मजःकुजोभौमोभूतिदोभूमिनंदनः अंगारकोयमश्चैवसर्वरोगापहारकः दृष्टिकर्त्तापहर्त्ताचसर्वका

मफलप्रदः एतानिकुजनामानिनित्यंयःप्रयतःपठेत् ऋणंनजायतेतस्यधनंयच्छतिवांछितं उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतइतिउत्थाप्यविसर्जयेत् कृथांश्रुत्वा
ब्राह्मणभोजनपुरःसरंसगुडगोधूमान्नंमौनीभुंजीत एवंप्रकारेणप्रतिभौमवासरंएकविंशतिभौमवासरपर्यंतंकर्त्तव्यं ततोद्वाविंशतितमेभौमवा
सरेउद्यापनंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यअभीष्टकामनासिद्ध्यर्थंआचरितंयद्भौमवासरव्रतंतत्संपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनंकरिष्यइतिसंक
ल्प्यवृताचार्यउक्तविधिनासर्वतोभद्रेकलशप्रतिष्ठांतंकृत्वा तत्रहैमंमंगलमुक्तपूजाविधिनासंपूज्यसुवर्णपुष्पैर्विशेषपूजांकृत्वापुराणपठनादिना
रात्रिंनिनयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं मंगलंगुडाज्यमिश्रिततिलद्रव्येणाष्टोत्तरसहस्रसंख्याकाहुतिभिः मूलमंत्रेणगायत्र्यावा
वैदिकेनवाएकविंशतिपरिवारदेवताःतेनैवद्रव्येणाष्टाष्टसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये मंगलोभूमिपुत्रश्चेत्याद्याए
कविंशतिदेवतास्तासांनाममंत्रेणहोमः सर्वंहोमंसंपाद्यपूर्वोक्तएकविंशतिनामभिः एकविंशतिद्विजान्संपूज्यतेभ्योरक्तचंदनचर्चितान्गुडमिश्रि
ततिलचूर्णपूरितान्रक्तवस्त्रदक्षिणासहितान्कलशान्दद्यात् तत्रमंत्रः मंगलःप्रतिगृह्णातिमंगलोवैददातिच मंगलस्तारकोभाभ्यांमंगला
यनमोनमः इतिदत्वा आचार्यंरक्तवस्त्रादिनासंपूज्यतस्मैपीठंव्रतपूर्त्तयेरक्तांस्फुरभिंरक्तवृषभंचदत्वाविभवेसतिसोपस्करांशय्यांच द
त्वासदन्नेनब्राह्मणान्संपूज्यदक्षिणादिभिःप्रतोष्यआशिषोगृहीत्वाइष्टजनैःसहभुंजीत इतिभौमव्रतं अथशनैश्चरव्रतं स्कांदे श्रावणशु
क्लपक्षाद्यशनिवारे तत्रविधिः प्रातःशमीकाष्ठेनदंतान्विशोध्यनद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिवर्त्यपूजासामग्रीमादायशमीमूलंतदभावेश्वत्थ ५८
मूलंगत्वातत्रमृदावेदिकांविधाय तत्रधनुष्याकारंमंडलंविलिख्य तत्रकृष्णायसनिर्मितांमहिषासनांद्विभुजांदंडपाशधरांशनैश्चरमूर्तिं

विधायकृष्णवस्त्रवेष्टितांचकृत्वा एवंपीठपूर्विकांसंपाद्यसंकल्पंकुर्यात् तद्यथातिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनःअखिलदुःखदौर्भाग्यनिरसनपूर्वकंइ
हजन्मनिजन्मांतरेचअतुलसुखपुत्रपौत्रधनधान्याद्यभिवृद्ध्यर्थंशनैश्चरव्रतंकरिष्ये गणेशपूजनादिविधायपूजामारभेत् तत्रादौप्राण
प्रतिष्ठांकृत्वाध्यायेत् शनैश्चरंदीर्घदेहंदंडपाशधरंतथा पिंगाक्षंस्थूलदेहंचध्यायामिरविनंदनम् इतिध्यात्वा शमग्निरग्निभिरिति वैदि
केन शनैश्चरायनमइतिनाममंत्रेणवापूजयेत् तिलतैलेनपुरुषसूक्तेनतत्सूक्तेनचाभिषेकंकुर्यात् कृष्णवस्त्रेणसप्ततंतुभिश्चवे
ष्टयेत् एवंषोडशोपचारैःसंपूज्यसप्तप्रदक्षिणाःसप्तनमस्कारान्कृत्वास्तुवीत नमःकृष्णायनीलायश्वेतकंठनिभायच नमश्चर्षणगा
त्रायस्थूलरोम्णेनमोनमः तपसादग्धदेहायनित्यंयोगधरायच नमस्तेज्ञाननेत्रायकाश्यपायार्कसूनवे इतिस्तुत्वा ततोविप्रंसंपूज्य
प्रस्थतिलानांवायनंसदक्षिणंदत्वादेवंविसृज्यगृहमागत्यतिलपिष्टविमिश्रितान्ब्राह्मणायदत्वास्वयंतथैवभुंजीत एवंप्रकारेणत्रय
स्त्रिंशच्छनिवासरपर्यंतंप्रतिशनिवारंकर्त्तव्यम् असामर्थ्येतुश्रावणशनिवासरेषुकर्त्तव्यम् एवंचरित्वांतेउद्यापनंकुर्यात् पूर्वसं
कल्पमुक्त्वाशनैश्चरव्रतोद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यउद्यापनविधिनाकलशप्रतिष्ठांतंकृत्वा तत्रसुवर्णशमीपत्रेहैमंद्विभुजं
शनैश्चरंउक्तविधिनाप्रतिष्ठाप्यसप्ततंतुमितंकृष्णोत्तरीयंकृष्णवस्त्रसप्तकंचसमर्प्यपूजयेत् ततोग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्र
धानंशनैश्चरंशमीसमित्तिलाज्यद्रव्यैःप्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःसप्तद्विजान्संपू
ज्यतेभ्योदक्षिणायुतानिसप्ततिलपात्राणिदत्वाआचार्यायपीठंगांचदत्वातिलमिश्रपक्वान्नेनभूदेवान्संतर्प्यआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत

इतिशनैश्चरव्रतम् अथशनिरोहिणीव्रतम् भविष्ये तत्रज्येष्ठशुक्लप्रतिपदियदाशनिवासरोरोहिणीनक्षत्रंचतदाकर्त्तव्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्य
ममेहजन्मनिजन्मांतरेच व्याधिभयदारिद्र्यादिसर्वदुःखनाशनपूर्वकदीर्घायुर्विपुलपुत्रपौत्राद्यभिवृद्धिद्वारास्थिरलक्ष्मीकीर्तिलाभशत्रुपराज-
याद्यभीष्टसिद्ध्यर्थंशनैश्चरप्रीत्यर्थंशनिरोहिणीव्रतंकरिष्ये इतिसंकल्प्य गणेशपूजनादिविधायसुवर्णादिगुटिकायांरोहिणीसहितंशनैश्चरं
ॐहंशमग्निरितिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्यवक्ष्यमाणप्रकारेणपूजयेत् तत्रादौध्यानं नीलांजनसमाभासंरविपुत्रंयमाग्रजम् छायामार्तंडसंभूतं
नीलांबरधरंविभुम् चतुर्भुजंमंदगतिंशूलिनंगृध्रसंस्थितम् किरीटिनंधनुष्मंतंचिंतयामिशनैश्चरं इतिध्यात्वा शमग्निरितिमंत्रंप्रत्युपचारं
पठित्वापूजयेत् सूर्यपुत्राय॰आवाहनं॰शनैश्चराय॰आसनं॰ पंगुशरीराय॰पाद्यं॰अर्कनंदनाय॰अर्घ्यं॰ यमाग्रजाय॰ आचमनीयं॰ छाया
सुताय॰स्नानं॰क्रोधमुखाय॰वस्त्रं॰अंतकाय॰उपवीतं॰कृष्णाय॰गंधं॰रुद्राय॰पुष्पं॰बभ्रुमुखाय॰धूपं॰पिंगललोचनाय॰दीपं॰काश्य
पाय॰नैवेद्यं॰यमाग्रजाय॰तांबूलं॰नीलांजनसमप्रभाय॰दक्षिणां॰भास्करनंदनाय॰नमस्कारं॰ एवंसंपूज्य ततस्तिलानांवायन-
दत्वादेवंलोहंसदक्षिणंविप्रायदत्वासुवर्णगुटिकांरहसिधृत्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंतिलमिश्रितपक्वान्नंस्वयंभुंजीत एवंप्रति-
रोहिणीसप्तकपर्यंतंकर्त्तव्यं प्रतिरोहिण्यामेकोत्तरवारवृद्ध्यागुटिकावृद्धिः कर्त्तव्या एवंचरित्वाष्टम्यांरोहिण्यामुद्यापनंकुर्यात् पूर्वसंकल्प
मुक्त्वाउद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेएकोत्तरवारवृद्ध्या संपादितसुवर्णगुटिकासु हैमंरोहिणीसहितंशनै
श्चरंपूर्ववत्संस्थाप्यपूजयेत् अग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं रोहिणीसहितंशनैश्चरंशमीसमित्पायसाज्यतिलद्रव्यैः ५९

प्रत्येकंअष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये होममंत्रस्तु अनृणेतिमंत्रस्य विश्वेदेवाऋषयः कल्पोक्त
देवता त्रिष्टुप्छंदः हवनेविनियोगः ॐअनृणास्मिन्निति॰ एवंहोमंसंपाद्यसप्तद्विजान्संपूज्यतेभ्योदक्षिणासहितान्तिलपूरितकरका
न्दत्वाआचार्यायशनिप्रतिमांकृष्णांगांचदत्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत एकोत्तरवारहस्ताभ्यासंपादितगुटिकास्तुवर्णस्यअंगु
लीयकंकृत्वायावज्जीवंधारयेत् एवंकृतेसर्वपीडानिरसनपूर्वकसर्वमनोरथावाप्तिर्भवति इतिश्रीमच्छित्त॰ व्रतोद्यापनकौमुद्यांवार-
व्रतानिसमाप्तानि अथसंक्रांतिव्रतानि तत्रादौधान्यसंक्रांतिव्रतम् हेमाद्रौस्कांदे इदंव्रतमेकवर्षात्मकं तत्रग्रहणविधिः अयन
संक्रांतौविषुवसंक्रांतौवाव्रतग्रहणम् संक्रांतिदिनेप्रातःशुक्लतिलैर्नद्यांस्नात्वागोपयोपलिप्तशुद्धदेशेकुंकुमादिनाष्टदलंपद्मंविरच्य
पूजासामग्रींसंपाद्यसंकल्पंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यममाग्निष्टोमादिफलप्राप्तिपूर्वकसप्तजन्मधनधान्यपुत्रादिसमन्वि-
तनिर्व्याधिस्वरूपत्वादिसिद्धिद्वाराश्रीसवितृरूपीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंधान्यसंक्रांतिव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य गणेशंसंपूज्य पूर्वनिर्मितप
द्मकर्णिकायांविश्वात्मनेनमइतिनाममंत्रेणआवाह्य पूर्वाद्यष्टपत्रेषुक्रमेणदेवताःआवाहयेत् भास्करं१ रविं२ विवस्वंतं३ पूषणं४
आदित्यं५ तपनं६ मार्तंडं ७ भानुं८ एवमावाह्यपूजयेत् अर्घ्यमंत्रः कालात्मन्सर्वदेवात्मन्वेदात्मन्विश्वतोमुख व्याधिमृत्युजराशो-
कसंसारभयनाशन ततःप्रस्थपरिमितंधान्यंसदक्षिणाकंब्राह्मणायदत्वाआशिषोगृहीत्वामौनेनस्वयंभुंजीत एवंप्रतिसंक्रांतौसं
वत्सरांतेउद्यापनंकुर्यात् मंडलेपूर्वोक्तप्रकारेणदेवताआवाह्यस्वर्णनिर्मितार्घ्यपात्रेणार्घ्यंदत्वासंपूज्य द्रोणपरिमितंतदर्धंतद-

र्धवाधान्यमाचार्यायपीठसहितंदत्वाब्राह्मणान्संभोज्यस्वयंभुंजीत इतिधान्यसंक्रांतिव्रतम् अथलवणसंक्रांतिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादि-
संकीर्त्यअनेकविधस्करवप्राप्तिपूर्वकसूर्यलोकप्राप्तिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंलवणसंक्रांतिव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्य पूर्ववत्पद्मेभास्करंसं
पूज्यतदग्रेसगुडंलवणपात्रंनिधायदेवंप्रार्थयेत् पूजितस्त्वंयथाशक्त्याप्रसीदममभास्कर व्रतंसंपूर्णतांयातुत्वत्प्रसादाद्दिवाकर ततः
सगुडंलवणंदक्षिणायुतंब्राह्मणायदत्वास्वयंभुंजीत वत्सरांतेपूर्ववन्मंडलेसौवर्णभानुंसंपूज्यसुवर्णनिर्मितकमलयुतंद्रोणपरिमितंल
वणंदक्षिणायुतंदत्वागांचब्राह्मणान्भोजयेत् इतिलवणसंक्रांतिव्रतम् अथभोगसंक्रांतिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोनेक
विधभोगप्राप्तिपूर्वकश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंभोगसंक्रांतिव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य पूर्ववत्पद्मेभानुंसंपूज्यत्रिभ्योधिकानिमिथुनानिसंपू
ज्यतेभ्योवायनानिकुंकुमकज्जलसिंदूरस्रग्गंधिपुष्पतांबूलशालितंडुलदक्षिणायुतानिदत्वाभुंजीत संवत्सरांतेमंडलेसौवर्णभानुंसंपूज्य
द्वादशमिथुनेभ्यःपूर्वोक्तानिवस्त्रयुग्मसहितानिवायनानिदत्वागांचदत्वाब्राह्मणान्भोजयेत् इतिभोगसंक्रांतिव्रतम् अथरूपसंक्रांति
व्रतंस्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यममकमनीयरूपप्राप्तिपूर्वकश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंरूपसंक्रांतिव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य पद्मेपूर्ववद्भानुंसंपू
ज्यकांस्यपात्रस्थघृतेरूपंवीक्ष्यदद्यात् वत्सरांतेमंडलेसौवर्णभानुंसंपूज्यहोमपात्रस्थघृतंहिरण्यसहितंदत्वागांचफलभूयस्त्वकामोघृत
धेनुमपिदत्वाब्राह्मणान्भोजयेत् इतिसुरूपसंक्रांतिव्रतम् अथतेजःसंक्रांतिव्रतंस्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोतितेजस्त्वप्राप्तिकामनया ६०
श्रीसवितृप्रीत्यर्थंतेजःसंक्रांतिव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्यपूर्ववत्पद्मेसवितारंसंपूज्यतत्पुरतःशालितंडुलपूर्णकरकंसंस्थाप्यतन्मध्येमोदकंतदुपरि

दीपं ज्वलं तं कृत्वा ब्राह्मणं संपूज्य तस्मै दद्यात् संवत्सरांते मंडले सौवर्णं भानुं संपूज्य तदुत्तरतः शालितंडुलपूर्णे ताम्रकलशे सुवर्णनिर्मितं दीपं कृत्वा
ब्राह्मणाय दत्वा गां कपिलां च दत्वा द्विजान्भोजयेत् इति तेजःसंक्रांतिव्रतम् अथ सौभाग्यसंक्रांतिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनोनुपमसौ
भाग्यप्राप्तिपूर्वकं भानुप्रीत्यर्थं सौभाग्यसंक्रांतिव्रतं करिष्य इति संकल्प्य पूर्ववत्पद्मे भानुं संपूज्य सपत्निकाय द्विजाय सौभाग्याष्टकयुतं वस्त्रयु
ग्मसहितं वायनं च दत्वा ऽलवणं मौनी भुंजीत वत्सरांते मंडले भानुं संपूज्य तत्पुरतो यथाशक्ति लवणाचलं कृत्वा तदुपरि कांचनकमलं कृत्वा
तस्मिन्संपूज्य सुरभिसहितं विप्राय प्रतिपादयेत् सौभाग्याष्टकं तु ऐक्षवं राजिकास्तद्वन्निष्पावाश्च सुशोभनाः धान्यकं जीरकं चैव को
सुंभं कुसुमं तथा लवणं चाष्टमं तद्वत्सौभाग्याष्टकमुच्यते इति सौभाग्यसंक्रांतिव्रतम् अथ तांबूलसंक्रांतिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादि सं
कीर्त्य आत्मनो भर्त्रा सह अतुलसुखप्राप्तिपूर्वकं सवितृप्रीत्यर्थं तांबूलसंक्रांतिव्रतं करिष्ये इति संकल्प्य पूर्ववत्पद्मे भानुं संपूज्य ततो दंपती
चंदनादिना संपूज्य तयोः सोपस्करं तांबूलं दद्यात् एवं प्रतिदिनं संवत्सरपर्यंतं अंते मंडले पूर्ववत्पद्मे भानुं संपूज्य ताभ्यामेलालवंगजातीफ
लकंकोलजातीपत्रखादिरादि प्रत्येकं भांडे निधाय रौप्यमयं चूर्णपात्रं पूगप्रस्फोटनं च पूगीफलानि नागवल्लीदलानि च सति सामर्थ्ये सुवर्ण
निर्मितानि कानिचिन्नागवल्लीदलानि च रौप्यादिमये पात्रे निधाय संकल्पपूर्वकं दद्यात् तांबूलं श्रीकरं भद्रं ब्रह्मविष्णुशिवात्मकं अस्य प्रदा
नाद्देवेश पूर्णाः संतु मनोरथाः इति दत्वा गां च दत्वा ब्राह्मणान्भोजयेत् इति तांबूलसंक्रांतिव्रतम् अथ प्रकारांतरेण तांबूलव्रतम् भवि
ष्ये तत्र ग्रहणं यदा आषाढशुक्लप्रतिपदि शशिनक्षत्रं तदा ग्राह्यम् अथवा आषाढशुक्लदशम्यां चातुर्मास्यव्रतम् तिथ्यादि संकीर्त्य

ममतांबूलव्रतकल्पोक्तफलावाप्तये महाविष्णुप्रीत्यर्थं तांबूलव्रतं करिष्ये पीठे फणान्वितशेषनागकन्यायुतं हरिं पुरुषसूक्तेन संपूज्य तदग्रे सप
त्नीकं द्विजं संपूज्य सोपस्करं तांबूलं वीटीद्वयं देवाय द्विजाय च दत्त्वा नमेत् अंते कार्तिकशुक्लैकादश्यां पौर्णमास्यां वा उद्यापनं कुर्यात् तद्यथा तिथ्या
दि संकीर्त्य आत्मनोऽनेकदानफलप्राप्तिपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वारा श्रीशेषपर्यंकशायिनागकन्यायुतनारायणप्रीत्यर्थं आचरितं यत्तांबूलव्रतं
तत्संपूर्णफलावाप्तये तांबूलव्रतोद्यापनं करिष्ये इति संकल्प्य गणेशपूजनादि विधाय आचार्यं वृणुयात् वृताचार्यः पूर्ववन्मंडले ब्रह्मादिदेवता
संस्थाप्य तदुपरि कलशे रौप्यमयं शेषहाटकनिर्मितनारायणं नागकन्यायुतं सहस्रशीर्षेति मंत्रेण संस्थाप्य परितः पूर्वादिदिक्षु ब्रह्माणं ईशा
नं दुर्गां क्षेत्राधिपतिं च तत्तन्मंत्रैरावाह्य पुरुषसूक्तेन पंचामृताभिषेकपुरःसरं पूजयेत् नानाविधभक्ष्यभोज्ययुतपायसोपहारं निवेदयेत् देवा
ग्रे द्रोणसंख्यापूगानि यथाशक्ति वा नागपर्णीयुतं संस्थाप्य देवं स्तोत्रैः स्तुवीत ततो दशनववा ताम्रपात्राणि कुंभान्वा पूगयुतानि रौप्यमयानि
नावंति चूर्णपात्राणि तथा तीक्ष्णानि पूगप्रस्फोटनानि तथा स्वर्णनिर्मितानि कानिचिन्नागवल्लीपत्राणि तथा एलालवंगादिसुखवासद्रव्या
णां पात्राणि रौप्यमयानि तत्तद्द्रव्यपूरितानि च नवशूर्पनवके निधाय वस्त्रद्वयेन संवेष्ट्य सप्तधान्योपरि देवाग्रे निधाय तत्र नागरूपं ध्यायेत्पूज
येत् प्रार्थयेच्च नवनागमहाराजकल्याणवप्रपूजनात् ईप्सितं देहि मे शीघ्रं सर्वसौख्यं सदा प्रभो ततो गीतवादित्रपुराणपठणादिना रात्रिं निनये
त् प्रातर्देवं संपूज्य अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् अत्र प्रधानम् नारायणं अतो देवा इति मंत्रेण खंडमिश्रितपायसाज्यद्रव्येण अष्टोत्तरसह ६१
स्रसंख्याकाहुतिभिः तथा समस्तव्याहृतिमंत्रेण पलाशसमित्तिलव्रीहिद्रव्यैः प्रत्येकमष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिर्ब्रह्माद्यावरणदेवताः प्रा-

यससमित्तिलव्रीहिद्रव्यैः अष्टाविंशतिसंख्याकाहुतिभिः मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये एवंहोमंसंपाद्यदंपतीनवकंवस्त्रादिनापूज्यपूर्वस्था
पितशूर्पंनवकंतेभ्योदद्यात् तत्रमंत्रः तांबूलंश्रीकरंभद्रंब्रह्मविष्णुशिवात्मकम् अस्यप्रदानाद्देवेशसफलंमेभिकांक्षितं ततस्तेभ्योनवगोदानानि
तदभावेतन्मौल्यंवादक्षिणात्वेनदत्वादेवंप्रार्थयेत् तांबूलदानमाहात्म्यात्प्रीतोभवजनार्दन संपूर्णंकुरुमेदेवकांक्षितंपुरुषोत्तम ततःपी
ठमाचार्यायदत्वाकपिलांगांचदत्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत इतितांबूलव्रतम् अथविशोकसंक्रांतिव्रतम् स्कांदे तिथ्या
दिसंकीर्त्य आत्मनोविशोकसमन्वितपुत्रपौत्रादिवृद्धिद्वारासवितृप्रीत्यर्थंविशोकसंक्रांतिव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्य पद्मेपूर्ववद्भानुंताम्रपा
त्रेसंपूज्यरक्तवस्त्राभ्यांपरिधायपूर्ववदर्घ्यंदत्वाब्राह्मणायगुडपूर्णकुंभंसदक्षिणाकंदद्यात् वत्सरांतेमंडलेहेमंभास्करंसंपूज्यगुडप
र्वतेनेनसहपीठंकपिलासहितंदद्यात् इतिविशोकसंक्रांतिव्रतम् अथआयुःसंक्रांतिव्रतम् स्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनःदीर्घायुस्ते
जस्त्वपूर्वकामममृत्युराहित्यकामनयासवितृप्रीत्यर्थंआयुःसंक्रांतिव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य पाद्मे पूर्ववद्भानुंसंपूज्यब्राह्मणायकां
स्यपात्रस्थितंगोघृतंदद्यात् वत्सरांतेमंडलेहेमंभानुंपूर्ववत्संपूज्य द्वात्रिंशत्पलमितेकांस्यपात्रेगोघृतंनिधायसहिरण्यंब्राह्म-
णायदद्यात् तत्रमंत्रः कांस्यपात्रस्थितंगव्यमायुरारोग्यकारकं सहिरण्यंददाम्येवंव्रतसंपूर्णहेतवे ततःकपिलांगांदत्वाद्विजान्भोजये
त् इत्यायुःसंक्रांतिव्रतं अथधनसंक्रांतिव्रतम् हेमाद्रौस्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोविपुलधनप्राप्तिपूर्वकआयुरारोग्यपुत्रपौत्रा
दिप्राप्तिकामनयासवितृप्रीत्यर्थंधनसंक्रांतिव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य पद्मेवारिपूर्णकलशंनिधायतत्रसुवर्णपात्रेभास्करंसंपूज्यस

व्र॰ कौ॰ हिरण्यंकलशंद्विजायदद्यात् एवंप्रतिमासंवत्सरांते पूर्ववन्मंडलेयथाशक्तिघटितसुवर्णकलशेपद्महस्तंहैमंभानुंसंपूज्यसुवर्णधेनुसहितं
पीठंद्विजायदत्वासदन्नेनद्विजान्भोजयेत् सर्वसंक्रांतिव्रतेष्वितिकर्तव्यताधान्यसंक्रांतिवत् ज्ञातव्या इतिधान्यसंक्रांतिव्रतम् इतिश्री॰
व्रतोद्यापनकौमुद्यांसंक्रांतिव्रतानिसमाप्तानि अथव्यतीपातयोगव्रतम् वाराहे तत्रव्रतग्रहणविधिः मार्गशीर्षादिशुभमासेयदाव्य
तीपातयोगस्तद्दिनेनद्यादौप्रातःस्नात्वापावमानीर्जप्त्वासंकल्पंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोनिरतिशयैहिकसुखप्राप्ति
सकलपापक्षयपूर्वकदिव्यविमानारूढगीतनृत्यविलासाप्सरोगणैर्वीज्यमानसकलभोगयुतकल्पकोटिसूर्यलोकनिवासोत्तरपुत्रपौत्रा
दिसकलसंपत्सहितमहैश्वर्यादिगुणयुक्तराजराजत्वकामोऽमुककामोवाव्यतीपातयोगव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्य गणेशपूजनादिनिर्वर्त्यशुभ
भूमौपंचरंगोपेतकमलेकलशस्थापनप्रकारेणशर्करापूरितताम्रकलशंप्रतिष्ठाप्यतत्रताम्रमयेपूर्णपात्रेकांचनाब्जेअष्टादशभुजंकां
चनव्यतीपातविग्रहंनाममंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् ततःपंचरत्नान्वितपुष्पांजलिंदद्यात् तत्रमंत्रः नमस्तेस्तुव्यतीपातसोमसूर्यसुतप्रभो
यद्दानादिव्रतंकिंचित्तदनंतमिहास्तुमे इतिदत्वायथाशक्तिसुवर्णादिदत्वापुराणपठनादिनारात्रिंनिनयेत् तद्दिनेउपवासःप्रातर्देवंसंपूज्य
सपत्नीकंद्विजंचसंपूज्यतत्पीठंसुवर्णसहितंतस्मैदत्वाब्राह्मणभोजनपुरःसरंस्वयंभुंजीत कुर्यादेवंमासिमासिव्यतीपातांस्त्रयोदश चतु
र्दशेव्यतीपातेकुर्यादुद्यापनंशुभं पूर्वोक्तसंकल्पांतेआचरितस्यव्यतीपातव्रतस्यसांगतासिद्ध्यर्थंतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्यइतिसंकल्प्य ६२
वृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थशर्करापूरितकलशेताम्रमयंपूर्णपात्रंनिधायतत्रसुवर्णपद्मेअष्टादशभुजंव्यतीपातविग्रहंसौवर्णंसंपूज्यपूर्वव

तत्पुष्पांजलिं दत्वा साग्निं निनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्र प्रधानं देवं व्यतीपातं क्षीरवृक्षसमिदाज्यपयःफलद्रव्यचतुष्टयेन प्रत्येक-
मष्टोत्तरशतसंख्याकाहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततआचार्यंसंपूज्यतस्मैसोपस्करांशय्यांपीठंचदद्यात्तत्रमंत्रः वंदे व्यती
पातमहंमहांतंरवींदुसूनुंसकलेष्टसिद्ध्यै समस्तपापस्यममक्षयोऽस्तु पुण्यस्यवृद्धिर्ममसर्वदास्तु इतिस्मृत्वा शय्यादिसहितंपीठंव्रतपूर्तयेगां
चदत्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति इतिव्यतीपातव्रतम् अथप्रकारांतरेणनारदीयपुराणोक्तंव्यतीपातव्रतम् तिथ्यादिसंकीर्त्य ममसकलपाप
क्षयपूर्वकअभीष्टसिद्ध्यनंतरविष्णुसायुज्यकामः व्यतीपातव्रतंकरिष्यइतिसंकल्प्य व्यतीपातदिनेप्रातःपंचरंगोपेतपद्मेगोक्षीरपूरितंकां-
स्यभाजनंचतुर्भुजंचक्राद्यायुधोपेतंसौवर्णपद्महस्तंलक्ष्म्यान्वितंविष्णुंविष्णोरराटमसीतिमंत्रेणसंस्थाप्यजातीपुष्पादिनापुरुषसूक्तेन
संपूज्यशर्करोपेतपायसोपहारंनिवेद्यदेवंप्रार्थयेत् व्यतीपातदिनेदेवतवसर्वंसमर्पितं भवत्वनंतफलदंममजन्मनिजन्मनि ततोद्विजंसं
पूज्यतिलपूर्णंशरावंसगुडंससुवर्णंदत्वासोपस्करांशय्यांपीठंगांचदत्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति इतिव्रतोद्यापनकौस्तुभेव्यतीपातव्रतं
अथलक्षपूजाविधानम् तत्रादौशिवलक्षपूजाविधिः ब्रह्मांडपुराणे माघादिपुण्यमासेषुचातुर्मास्येवाश्रावणेविशेषेणचंद्रानुकूल्येशुभेऽह्नि
नेप्रातर्नद्यादौस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यदेवागारंप्रविश्यतिथ्यादिसंकीर्त्यअखिलपापक्षयपूर्वकऐहिकामुष्मिकनिरवधिसुखप्राप्ति
द्वाराऽमुककामनयावाउमासहितसदाशिवप्रीत्यर्थंअमुकलक्षपूजांकरिष्यइतिसंकल्प्यपीठेशिवंसंपूज्यसहस्रनामभिःमूलमंत्रेणवात
द्द्रव्येणपूजयेत् प्रत्यहंपंचामृताभिषेकःकर्पूरार्त्तिक्यंदध्योदनोपहारश्चप्रथमदिनेयावतींसंख्यांतावतींसमाप्तिपर्यंतं अयुतांतेसुवर्णपुष्पमभा

वल्लक्षांते समाप्तिदिने विशेषेण शिवं संपूज्य शतपलपरिमितेन पंचामृतेन स्नानं नारिकेलार्घ्यं शिवोपरि ध्वजपताकारोपणं श्वेतवस्त्रद्वयदानं
च ततः पुष्पांजलित्रयमष्टभिर्नामभिः भवाय० शर्वाय० रुद्राय० पशुपतये० उग्राय० महते० भीमाय० ईशानाय० इति दत्वा प्रार्थयेत् विरूपाक्ष महेशा
न विश्वरूप महेश्वर मया कृतां लक्षपूजां गृहीत्वा वरदो भव ततो नमेत् मृत्युंजयाय यज्ञाय देवदेवाय शंभवे आश्रितेशाय शर्वाय महादेवा
यते नमः नमः शिवाय शांताय सगणाय ससूनवे सर्वेश्वराय देवाय कारणत्रयहेतवे ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेदिति व्रतपूर्तये गांच
दद्यात् पूजाद्रव्याणि चंपकैर्मल्लिकापुष्पैर्जातीकिंशुकपाटलैः द्रोणपुष्पैः कदंबैश्च बिल्वशाखादलैस्तथा नागवल्लीदलैर्वापि रत्नैर्नानाविधै
रपि तत्तत्कालोद्भवैः पुष्पैः पल्लवैः कोमलैरपि धान्यैश्च किविधैः शुद्धै रखंडैर्व्रीहितंडुलैः लक्षपूजां प्रकुर्वीत नामभिर्मूलमंत्रतः इति लक्षपू
जा अथ प्रकारांतरेण शिवलक्षपूजाविधानम् अग्निपुराणे पूर्ववद्देवं संपूज्य सहस्रनामभिः ॐ नमः शिवायेति वा मंत्रेण पुष्पादिए
करूपतया समाप्तिपर्यंतं समर्प्य अंते शुभदिने उद्यापनं कुर्यात् तिथ्यादि संकीर्त्य मम अनेकजन्मार्जितदुरितादिनिवृत्तिपूर्वकं ऐहिक
पुत्रपौत्रादिविविधसुखप्राप्त्यनंतरशिवलोकनिवासकामनया कृतं यल्लक्षपूजाविधानं तत्संपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनाख्यं कर्म करिष्ये
यदर्पितं तदुल्लेखः संकल्पे कार्यः ततो वृताचार्यः वेदिकालिंगतोभद्रस्थकलशे धान्यपूरितपूर्णपात्रे मध्ये सौवर्णं महेशं नमः शंभवे च मयोभवे चे
ति मंत्रेण संस्थाप्य तद्वामभागे सौवर्णीं गौरीं च गौरीर्मिमायेति मंत्रेण संस्थाप्य पुरतो राजतं वृषभं वृषभं मेति मंत्रेण संस्थाप्य परिवारदेवताः
स्थापयेत् पूर्वादिदिक्षु अधर्मं० अवैराग्यं० अनैश्वर्यं० महेश्वरं० तद्बहिः ऐशान्यां ईशानवक्त्राय० पूर्वे तत्पुरुषाय० दक्षिणे अघोरवक्त्राय० प

श्चिमे सद्योजातवक्त्राय॰ उत्तरे वामदेववक्त्राय॰ पुनःपूर्वादिषु वामायै॰ ज्येष्ठायै॰ काल्यै॰ उन्मन्यै॰ पुनःपूर्वामारभ्यैशानीपर्यंतं अजैकपदे॰ अ
हिर्बुध्न्याय॰ भवाय॰ शर्वाय॰ उमापतये॰ रुद्राय॰ पशुपतये॰ शंभवे॰ वरदाय॰ शिवाय॰ ईश्वराय॰ पुनः पूर्वे नंदिकालौ॰ दक्षिणे भृंगिचंडौ॰
पश्चिमे वृषस्कंदौ॰ उत्तरे देशकालौ॰ ततइंद्रादिलोकेशान् एवं संस्थाप्य पूजयेत् ध्यानम् शुद्धस्फटिकसंकाशं त्रिनेत्रं चंद्रशेखरम् भ-
स्मोद्धूलितसर्वांगंत्वहंचिंत्यं भक्तवत्सलं स्थापनमंत्रेण पूजयेत् दशैकं वासःवर्णपुष्पंसमर्प्य नमःशिवायेति नमस्कारः पुराणपठनादिना रा
त्रिंनिनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् प्रधानम् देवं सोमं महेशं तिलद्रव्येणायुतसंख्याकाहुतिभिःसहस्रपरिमिताभिर्वापरिवार
देवतामंडलदेवताश्च एकैकयातिलाहुत्याज्याहुत्यायक्ष्ये स्थापनमंत्रेण होमः पुष्पाद्यर्पणमंत्रेण वा होमांते आचार्यं संपूज्य पीठं गोमिथुनं
च प्रतिपाद्य अधिकफलप्राप्तये सोपस्करां शय्यां च दत्वा षोडशद्विजान्वा विशेषात्कारेण संपूज्य दक्षिणां च दत्वा सदन्नेन द्विजान्संतर्प्य इति प्रका
रांतरेण शिवलक्षपूजाविधानम् अथ विष्णुलक्षपूजाविधानम् अग्निपुराणे चातुर्मास्ये तु संप्राप्ते लक्षपूजां समाचरेत् माघादिपुण्य
मासेषु लक्षपूजा हरेः स्मृता यद्यद्धृतो भवेत्पुष्पं विष्णवे तत्तदर्पयेत् अतसीतुलसीधात्रीपद्मं दूर्वांकुरस्तथा करवीरं कर्णिकारं शतपत्रं च के
तकम् चंपकं मोगरं चैव सौवीरं कनकं तथा जातीपुष्पं पाटलकं पुन्नागं च कदंबकं बादरं चामरं पूगं फलैरन्यैश्च पूजयेत् सुगंधैर्ऋतु
संभूतैः शस्तैः पादपपल्लवैरिति यद्यत्पूजयते पुष्पं तत्स्वरूपं हिरण्मयम् कारयेच्छतकं चैकं सहस्रं वापि कारयेत् लक्षे वा दापयेद्धीमा
न्यथावित्तानुसारतः विष्णोर्नामसहस्रेण गायत्र्या मूलमंत्रतः सहस्रं द्विसहस्रं वा त्रिसहस्रं यथाविधि उपक्रमदिने यावत्समाप्तं तावती भवे

द्विति तिथ्यादि संकीर्त्य अखिलनानाविधपातकशमनपूर्वकऐहिकामुष्मिकनिरतिशयानंदप्राप्तिद्वारा लक्ष्मीनारायणप्रीत्यर्थं तुलस्यादिल-
क्षपूजां करिष्ये इति संकल्प्य पीठे पुरुषसूक्तेन देवं संपूज्य नामभिस्तुलस्याद्यर्पयेत् समाप्तौ उद्यापनं कुर्यात् पूर्वसंकल्पांते अमुकफललक्षपूजोद्याप
नं करिष्य इति संकल्प्य सायं वृताचार्यो वेदिकायां सर्वतोभद्रे ब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकं कलशं प्रतिष्ठाप्य तत्र देवं पूजयेत् तत्रायं क्रमः सर्वतोभद्रे
ब्रह्मादिदेवताः संस्थाप्य तदुपरि प्रस्थतिलपुंजं तदुपरि प्रस्थगोधूमपुंजं तदुपरि प्रस्थपरिमितशुक्लतंडुलपुंजं कृत्वा तत्र कुंकुमेनाष्टदलपद्मं विरच्य
तन्मध्ये ताम्रमयं सपिधानसहितं ताम्रकलशं प्रतिष्ठाप्य तत्र सौवर्णं चतुर्भुजं लक्ष्म्यालिंगितवामांगं नारायणं सहस्रशीर्षेति मंत्रेण संस्थाप्य पुरतः सौव
र्णं राजतं वा गरुडं सामधामशरीरस्त्वं वाहनं परमेष्ठिनः विषपापहरो नित्यमतः शांतिं प्रयच्छ मे इति तत ईशान्यां विदिक्षु शंखं चक्रं गदां पद्मं च ततः
परितो लोकेशान्संस्थाप्य पूजयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्र प्रधानं लक्ष्मीनारायणं ॐ नमो नारायणायेति मंत्रेण मधुलाजामिश्रिततिलपाय
सघृतचरुद्रव्यचतुष्टयेन प्रतिद्रव्यमष्टोत्तरसहस्राहुतिभिरष्टोत्तरशताहुतिभिर्वा तथा चतुष्टयेन अयुताहुतिभिः सहस्राहुतिभिर्वा सहस्रनाममंत्रै
र्यक्ष्ये परिवारदेवता मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्या यक्ष्ये तत आचार्याय पीठमनेन मंत्रेण दद्यात् जलशायी ब्रह्मपिता यद्गर्भे सचराचरं अनंतभो
गशयनः प्रीयतां मे जनार्दनः इति दत्वा गां पयस्विनीं च दत्वाधिकफलप्राप्तये सोपस्करां शय्यां च दत्वा दशाधिकान्द्विजान्सदन्नेन भोजयेदिति एवमेव
विधानेन गणेशांबिकयोर्नृप तत्तन्मंत्रेण पूजा तु तत्तन्नामसहस्रकैः गणेशे लड्डुकैर्होमं पंचखाद्यैरथापि वा पायसेन तु देव्याश्च तिलैर्वा केवलैरपि एवं ६४
कृत्वा विधानेन स्वर्गलोके महीयते इति विष्णुलक्षपूजाविधानं अथ लक्षनमस्कारव्रतम् भविष्ये वसिष्ठ उवाच ब्रह्महत्यादिपापा-

नांप्रायश्चित्तंयदिच्छसि तदालक्षनमस्कारव्रतंकुरुमहीपते चातुर्मास्येतुसंप्राप्ते केशवेशयनंगते आषाढस्यासितेपक्षेएकादश्यांसमारभे
त् कार्त्तिकस्यसितेपक्षेपौर्णमास्यांसमापयेत् मार्गशीर्षेमाघेचैत्रेवैशाखेवापूर्णिमायांसमापयेदिति तिथ्यादिसंकीर्त्यममानेकजन
न्मोपार्जितनानाविधपातकशमनपूर्वकातुलभोगप्राप्तिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंविष्णोरमुकदेवस्येतिवालक्षनमस्कारव्रतमहंकरि
ष्येइतिसंकल्प्य तुलस्याग्रेअश्वत्थमूलेगंगातीरेगवांगोष्ठेवाअन्यत्रशुभस्थलेवायद्देवताप्रीतयेव्रतंतद्देवंपीठेपुरुषसूक्तेनसंपूज्य नमोस्त्व
नंतायेतिस्तुत्वातद्देवतानाममंत्रेणतत्तद्देवताप्रकाशकवैदिकमंत्रेणमूलमंत्रेणवानमस्कारान् अष्टांगानेकरूपेणसमाप्तिपर्यंतंकुर्यात् समाप्तौ
उद्यापनंकुर्यात् पूर्वसंकल्पांतेलक्षनमस्कारव्रतस्यसांगतासिद्ध्येतदुद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रेकलशोपरिहैमंदेवंतद्देवता
नाममंत्रेणसंस्थाप्यपूजयेत् विशेषार्घ्यत्रयंदद्यात् देवदेवजगन्नाथसर्वक्रतुफलप्रद व्रतेनानेनसंतुष्टोगृहाणार्घ्यंमयार्पितमिति ततोग्निंप्रतिष्ठा
प्यअन्वादध्यात् अत्रप्रधानं देवंविष्णुंअमुकंवासंस्थाप्यापौरुषेणचरुतिलव्रीहिपलाशसमित्सर्पिर्द्रव्यैःप्रतिद्रव्यंयक्ष्ये ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकया
ज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंगांचआचार्यायदत्वाष्टोत्तरशताधिकान्द्विजान्यथाशक्तिवाभोजयेदिति इतिलक्षनमस्कारव्रतं अथलक्षप्रदक्षिणाविधा
नम् विष्णुधर्मोत्तरे आषाढशुक्लपूर्णिमायांप्रारंभः कार्त्तिक्यांसमापनं अथवाशुभमासेवाप्रारंभसमापने सुरालयेश्वत्थमूलेतुलस्यागोव्रजे
थवा कुर्यात्प्रदक्षिणाःसर्वाःपूजयित्वायथाविधि तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोऽखिलपापरोगपीडाभिरसनपूर्वकाभीष्टसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्व
रप्रीत्यर्थंविष्णोरमुकदेवस्येतिवालक्षप्रदक्षिणाव्रतंकरिष्येइतिसंकल्प्य गणेशादिसंपूज्यपूजासामग्रींगृहीत्वाअश्वत्थादिसमीपं

गत्वापुरुषसूक्तेनसंपूज्यसहस्रनामादिपठन् करचालनादिरहितः एकाग्रचित्तः प्रदक्षिणाः एकरूपतयासमाप्तिपर्यंतंकुर्यात् अंतेउद्यापनंकु
र्यात् असुककामनयाकृताःप्रदक्षिणास्तत्सांगुण्यार्थंतदुद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रेकलशोपरिहैमंकृतंप्रदक्षिणंदेवं
तत्तन्मंत्रेणसंपूज्यसाष्टांगंप्रणमेत् ततोग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् प्रधानंदेवंविष्णुंविष्णुगायत्र्याष्टोत्तरशतसंख्ययाचवाज्याहुतिभिःब्रह्मादिदेवताः
एकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंकपिलांगांचदत्वायथाशक्तिब्राह्मणान्भोजयेत् अत्रयद्देवताकप्रदक्षिणास्तद्देवताप्रकाशकोमंत्रः पूजादौयाह्यः
इतिलक्षप्रदक्षिणाविधानं अथप्रकारांतरेणअश्वत्थप्रदक्षिणाविधिः भविष्ये संकल्पादिपूर्ववत् इयान्विशेषः आदावाराधयेद्विष्णुंध्यानावा
हनपूर्वकं तथैवपिप्पलतरुंनारायणस्वरूपिणम् अर्चयेत्पुरुषसूक्तेनउपचारैश्चषोडशैः ततःप्रदक्षिणांकुर्यात्तत्सर्वंसफलंभवेत् लक्षमेकं
द्विलक्षंवात्रिचतुःपंचलक्षकं कार्यस्यगौरवाज्ज्ञेयंद्वादशांतंसमाचरेत् ब्रह्मचारीहविष्याशीत्वधःशायीजितेंद्रियः मौनीध्यानपरोभूत्वापिप्प
लस्यस्तुतिंपठेत् विष्णोर्नामसहस्रंचपौरुषंवैष्णवंतथा ततोलक्षदशांशेनसघृतंपायसंहुनेत् तर्पणंतद्दशांशेनभोजनंतद्दशांशतः हो
मादौविष्णुगायत्रीनामसहस्रंवाग्राह्यम् होमांतेद्रोणपरिमितौतिलपुंजोपरिपलादधिकरौप्यपीठोपरिसुवर्णादधिकहैममश्वत्थतरुंसं
स्थाप्यश्वेतवस्त्रेणसंछाद्यसंपूज्यचद्विजायदद्यात् तत्रमंत्रः पिप्पलोवृक्षराजेंद्रोह्यग्निगर्भस्त्वमेवच प्रभुर्वनस्पतीनांचपूर्वजन्मनियत्कृतं
अघौघंनाशयक्षिप्रंतवरूपप्रदानतः ततोद्विजंप्रार्थयेत् अमुंतरुंगृहाणत्वंविष्णुरूपंद्विजोत्तम स्वीकृत्यदुष्कृतंघोरंक्षिप्रंशांतिंप्रयच्छमे व्र ६५
तपूर्तयेशक्त्यागांचदद्यादिति इत्यश्वत्थप्रदक्षिणाविधानम् इतिश्रीमच्चित्तपावन०व्रतोद्यापनकौमुद्यांलक्षपूजालक्षनमस्कारलक्षप्रदक्षि

णविधानंसमासम् अथलक्षवर्तीव्रतम् तत्रादावेकसूत्रवर्तिकाव्रतम् वायुपुराणे श्रावणशुद्धप्रतिपदादारभ्य कार्तिकपौर्णमासीपर्यंतंप्रत्यहंमे
कंसहस्रवर्तिकोद्दीपनंकुर्यात् अंतेउद्यापनं अथवामाघेवैशाखपूर्णिमायां एतेषामभावेशुभकाले कार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्यात्मनोरजःसंप
र्कादिविविधपातकक्षयागम्यागमनकोटिनाशविविधैहिकपुत्रपौत्रादिसुखप्राप्तिपूर्वकविष्णुलोकप्राप्तिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमाचरितंय
ल्लक्षवर्तीव्रतंतत्संपूर्णफलावाप्तयेतदुद्यापनाख्यंकर्मकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रेकलशंप्रतिष्ठाप्य तन्मध्यदेशे इदंविष्णुरितिमंत्रेणलक्ष्मी
श्रियासहितंविष्णुंतद्दक्षिणेसावित्र्यासहितंब्रह्माणंब्रह्मजज्ञानमितिमंत्रेणविष्णोरुत्तरे उमासहितंशंभुंनमः शंभवेचमयोभवेचेतिमंत्रेणइतिदे
वतात्रयंसंस्थाप्यपुरतोराजतंगरुडंप्रतिष्ठाप्यपूजयेत् चंदनानंतरमंगपूजा कालायनमःशिरःपूजयामि विष्णवे॰ललाटं॰वन्हये॰नेत्रे॰रवये॰
कर्णौ॰दीप्ताय॰नासां॰निशाकराय॰मुखं॰रुद्राय॰कंठं॰शेषाय॰स्कंधौ॰जगद्व्यापिने॰बाहू॰तेजोरूपाय॰स्तनौ॰महेश्वराय॰वक्षः॰निरंजनाय॰उदरं॰फ
लाध्यक्षाय॰नाभिं॰विश्वरूपिणे॰कटिं॰जगत्प्रभवे॰गुदं॰स्वप्रकाशाय॰ऊरू॰स्वयंज्योतिषे॰जानुनी॰चतुर्व्यूहाय॰गुल्फौ॰जनाधिपाय॰पादौ
॰परब्रह्मणे॰सर्वांगं॰ विशेषोपहारादिसमर्प्यरात्रिंनिनयेत् प्रातःसतिलैर्यवैः अग्नेनयसुपथेतिऋचाहुत्वादशांशतर्पणंकृत्वातर्पणदशां
शेनहोमंकुर्यात् तद्यथा अग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् प्रधानंदेवं लक्ष्मीसहितंविष्णुं घृतान्वितपायसपलाशसमिद्घृतद्रव्यैःसहस्रसंख्याका
हुतिभिः तथा ब्रह्मशंभूअष्टाविंशतितिलाहुतिभिः मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये अत्रक्रमः अग्नेनयऋचापायसं इदंविष्णुरितिमंत्रेण
पलाशसमिधः विष्णुगायत्र्याघृतंचहुनेत् ततःपीठस्थंदेवंसंपूज्य गोघृताप्लोडितसहस्रवर्तिभिःआरार्तिक्यंकृत्वा ततःआचार्यसंपूज्य

पीठंघृतपूरितत्रिंशत्पलपरिमितंकांस्यपात्रंयथाशक्तिवातथास्रुवर्णवर्त्तिसंयुक्तरौप्यप्रणीतांचदद्यात् तत्रमंत्रः रौप्यपात्रस्थितंदीपंहेमीवर्तिस
मन्वितं कांस्यपात्रेणसहितंददामिव्रतपूर्त्तये ततोगांचदत्वादशाधिकान्द्विजान्सदन्नेनसंतर्पयेदिति एवमेवमाणिक्यलक्षवर्तीव्रतं पूर्वोक्तेन
विधानेनकुर्यात्सर्वमतंद्रितइति इत्येकसूत्रवर्त्तिमाणिक्यलक्षवर्त्तीव्रतम् अथरुद्रलक्षवर्तीव्रतं स्कांदे तिथ्यादिसंकीर्त्यममाखिलदुरितना
शाभीष्टसिद्धिपूर्वकशिवलोकप्राप्तिद्वारासांबसदाशिवप्रीत्यर्थंआचरितरुद्रलक्षवर्तीव्रतस्योद्यापनंकरिष्येइतिसंकल्प्य वृताचार्यः
लिंगतोभद्रेताम्रकलशोपरिहैमंसांबरुद्रं कद्रुद्रायेतिमंत्रेणप्रतिष्ठाप्य पुरतोवृषभंचसंपूज्य पुराणपठणादिनारात्रिंनिनयेत् प्रातर-
ग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् प्रधानंदेवंसांबंरुद्रंरुद्रसूक्तेन ॐनमःशिवायेतिमंत्रेणवाघृतपायसबिल्वद्रव्यैःसहस्राहुतिभिःमंडलदेवताश्चै-
कैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंगांदीपंचदत्वा एकादशाधिकान्द्विजान्भोजयेदिति अत्रवर्त्तीदशांशतस्तर्पणंतद्दशांशतोहवनंतद्दशां-
शतोद्विजभोजनंप्रतिपदोक्तंनास्ति होमदशांशतःसाधारणंतर्पणंकांस्यपात्रसहितंदीपदानंचपूर्ववत्कर्त्तव्यं एवमेवस्कंद[illegible]विष्ययोर्बि
ल्वलक्षवर्त्तीव्रतोद्यापनमुक्तम् रुद्रलक्षवर्त्तिवत्सर्वमनुष्ठानंज्ञेयम् इतिरुद्रबिल्वलक्षवर्त्तीव्रतोद्यापनम् अथकर्पूरलक्षदीपदान
मुक्तम् शैवागमे तिथ्यादिसंकीर्त्यममाखिलपापक्षयपूर्वकशिवलोककामनयाचरितलक्षकर्पूरदीपसांगतासिद्ध्यैतदुद्यापनंक
रिष्य इतिसंकल्प्य वृताचार्यःसर्वतोभद्रस्थकलशेसांबंभवंनमोभवायचरुद्रायचेतिमंत्रेणसंस्थाप्यपूजयेत् प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्या ६६
त् अत्रप्रधानम् भवंसहस्रतिलाहुतिभिर्मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंगांचदत्वाद्विजान्भोजयेत् होममंत्रः स्थापन-

नोक्तः इतिकर्पूरलक्षदीपविधानम् अथलक्षदीपविधानम् विष्णुधर्मोत्तरे पंचायतनदेवतानामाराध्येस्यैववाग्रतः चातुर्मास्येतुसंप्राप्तेशक्तमेवामा
सिप्रभृमिप प्रत्येकंचैकदीपंचदीपितंगोघृतेनच तिलतैलेनवाकुर्यात् कर्पूरेणसमन्वितम् दीपंप्रज्वाल्यविधिवद्वर्त्याकार्पाससंभुवा एकसूत्र्या-
त्रिवर्त्यावाबिल्वाख्यामाणिकान्विता एवंप्रकारेणलक्षदीपदानं देवाग्रेकृत्वा कार्त्तिकपूर्णिमायामुद्यापनंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यात्म
नोविविधपापक्षयपूर्वकाभीष्टकामसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंसमाचरितलक्षदीपदानसांगतासिद्ध्येतदुद्यापनंकरिष्ये इताचार्यःस
र्वतोभद्रस्थकलशेहैमंदेवंतन्मंत्रेणसंस्थाप्यसंपूज्यरात्रौजागरणंकृत्वा प्रातरग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानम् पूज्यदेवंघृताक्ततिः
लद्रव्येणसहस्राहुतिभिर्मंडलदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये ततःपीठंसुवर्णवर्तिसंयुक्तरौप्यस्थदीपंघृतपूरितकांस्यपात्रसहितंब्राह्म
णायदत्वागाश्चप्रतिपाद्यद्विजान्भोजयेत् इतिश्रीमच्चित्तपावन०व्रतोद्यापनकौमुद्यांचतुर्विधलक्षवर्तिव्रतोद्यापनंकर्पूरलक्षदीपविधानं
पृथक्पृथक्लक्षदीपविधानंचसमासम् अथपार्थिवलिंगोद्यापनम् लैंगेरुद्रयामले भविष्येशैवागमेचोक्तम् तत्रविधिः सहस्रंवाथल
क्षंवाकोटिंवार्थविधानतः लिंगानांपूजयित्वातुसर्वान्कामानवाप्नुयात् मल्लिंगंपार्थिवंश्लक्ष्णंभुक्तिमुक्तिकरंपरम् त्रिसंध्यंयोर्चयेल्लिंगंकृ
त्वाबिल्वेनपार्थिवं एकादशशतंवापिसर्वाभीष्टमवाप्नुयात् शुद्धप्रदेशसंभूतांमृदमाहृत्ययत्नतः शुद्धेनवारिणाभ्युक्ष्यसम्यक्संघट्यतुतत्पुनः
लिंगानांसंख्ययाकुर्यात्पृथक्पिंडान्यथाक्रमं पलद्वयान्नकर्त्तव्यंन्यूनंलिंगंसदैवहि अखंडंतुचरंलिंगंद्विखंडंस्थावरंस्मृतम् लिंगमा
त्रौविधायाथपिंडिकांरचयेत्ततः पक्वजंबूफलाकारंलिंगंकुर्यान्मनोरमम् वर्तुलंचतुरस्रंवासमंपीठद्वयंशुभं दर्शनादेवलिंगस्य

ग्रं·कौ· देवगंधर्वदानवाः तत्क्षणंपूजयंत्याशु रचितंनैवसंशयः साक्षतंस्थापयेत्तस्मान्निर्माणक्षणएवतत् पूजास्थानंस्कांदे पाषाणदारुजे देशे द-
६७ शांतरितसंस्थले पुष्पप्रकारसंकीर्णेपाणौवावेदिकेभुवि सबिल्वताम्रपात्रेवास्थापिनंपार्थिवंशिवं मृल्लिंगहस्तएवाशु संक्षालितकरेथ
वा पंचाष्टषोडशप्रोक्ताद्वात्रिंशदुपचारकाः यस्तुपूजयतेभक्त्यालिंगंत्रिभुवनेश्वरम् सस्वर्गराज्यमोक्षाणांक्षिप्रंभवतिभाजनम् आदौ
कृत्वागणेशंचलिंगंकुर्यात्ततःपरम् पश्चाच्छक्तिंततःस्कंदंततोलिंगान्यथाविधि हरोमहेश्वरःशंभुःशूलपाणिःपिनाकधृक् शिवःपशु
पतिश्चैवमहादेवइतिक्रमात् मृदानयनसंघट्टप्रतिष्ठाह्वानमेवच स्नपनंपूजनंचैवक्षमस्वेतिविसर्जनं अथकामनापरत्वेनैकादशप्र
काराः तदुक्तंपार्थिवचिंतामणौ ऋणमोचकामःएकशतदिनपर्यंतंप्रत्यहमेकलिंगंकृत्वाष्टहतीपुष्पंघृतनैवेद्यं अनृणाअस्मिन्निति
ऋचंअष्टोत्तरशतंजपेत् ऋणान्मुक्तोभवति १ पुत्रकामस्तुद्विशतपर्यंतंप्रत्यहंलिंगद्वयंपंचामृताभिषेकः मल्लिकापुष्पंगुडोदनंनैवेद्यं
कांडात्कांडात्प्ररोहंतीतिअष्टोत्तरशतजपः याशतेनप्रतनोषीत्यनेनाष्टोत्तरशतदूर्वार्पणं पुत्रोभवति २ कन्याकामस्तु त्रिशतदिनंप्रत्य
हंलिंगत्रयं करवीरपुष्पं शर्करानैवेद्यं पावीरवी कन्येतिमंत्रेणाष्टोत्तरशतंजपेत् याशतेनेत्यष्टोत्तरशतदूर्वार्पणं कन्याभवति ३ द्रव्य
कामस्तु चतुःशतदिनपर्यंतंप्रत्यहंचरित्वालिंगानिकृत्वा किंशुकपुष्पं कदलीफलनैवेद्यं श्रीसूक्तंदशवारंप्रत्यहंपठेत् द्रव्यागमोभवति ४
विवाहकामः प्रत्यहंपंचलिंगानि पंचशतदिनपर्यंतंकृत्वा चंपकपुष्पं पायसनैवेद्यं गौरीर्मिमायेतिऋचंअष्टोत्तरशतंजपेत् ५ कलहनि ६७
वृत्तिकामः त्रिंशद्दिनपर्यंतंप्रत्यहंषड्लिंगानि बकुलपुष्पं मधुनैवेद्यं सुंचामित्वेतिसूक्तंदशधाजपेत् ६ तीर्थयात्राकामःपंचाशद्दिनपर्यंतंप्र

त्यहंसप्तलिंगानि शतपत्रपुष्पं दध्योदनंनैवेद्यं रुद्रैकादशनीजपः ७ विद्याकामःत्रिंशद्दिनपर्यंतंप्रत्यहमष्टौलिंगानि बिल्वपत्रम् लड्डुकनैवे
द्यं यज्ञ्श्चंदसामृषभोविश्वरूपइत्यनुवाकंदशधाजपेत् ८ अपमृत्युहरणकामः एकशतदिनपर्यंतंप्रत्यहंनवलिंगानि धत्तूरपुष्पम्
दध्योदनंनैवेद्यं त्र्यंबकमितिमंत्रं आद्यंतेप्रणवंअष्टोत्तरसहस्रंजपेत् ९ दूरगतसुहृदागमनकामः सर्वमेकंप्रत्यहंदशलिंगानि कांचनो
द्भवंपुष्पं अपूपनैवेद्यं योरुद्रोअग्नावितिअष्टोत्तरशतंजपेत् १० सर्वदारिद्र्यनिवृत्तिकामः षण्मासंप्रत्यहमेकादशलिंगानि रक्ताब्जं-
द्रोणपुष्पं सर्वान्ननैवेद्यं गोघृताक्तं नमोहिरण्यबाहवइतिमंत्रमष्टोत्तरशतंजपेत् ११ इत्येकादशप्रकाराः कारागृहमोचनेविशेषः
कारागृहमोक्षकामोएकविंशतिदिनपर्यंतंएकोत्तरवारवृद्ध्यालिंगानिकृत्वा द्वाविंशतिदिनमारभ्यपुनरेकैकह्रासेनलिंगानिकृत्वायावल्
ल्लिंगानिभवंति तावत्प्रत्यहंरुद्रैकादशिन्याभिषेकः पलाशपुष्पं दधिघृतमधुमिश्रान्नंनैवेद्यं अष्टसहस्रंत्वरितरुद्रंजपेत् निगडान्मुक्तोभ
वति लिंगसंख्ययाफलभेदमाह एकंपापहरंलिंगंद्विलिंगंश्रीकरंत्रिलिंगंसर्वकामदं विद्याकामेसहस्रंस्त्रीकामेपंचशतंपुत्रकामेपंचद
शायुतानि कन्याकामेऽयुतत्रयं भूकामेसहस्रं रूपकामेत्रिसहस्रं राज्यकामेलक्षं मारणेसप्तसहस्रं उच्चाटनेपंचसहस्रम् स्तंभ
नेत्रिसहस्रं जारणेद्विसहस्रं कारागृहमोचनेऽयुतं निगडमोचनेसार्धमयुतम् डाकिन्यादिभयेपंचशतम् राज्यभयेअयुतम् दारि-
द्र्यमोचनेपंचसहस्रं सर्वकामेसप्तायुतानि मोक्षकामेलक्षं परमसायुज्यकामेकोटिः सौवर्णलिंगंसौभाग्यकरं राजतंयशस्करं ताम्र
मयंपुष्टिकरं कांस्यमयंकीर्त्तिकरं लोहमयंशत्रुमारणकरं सीसमयमायुःकरं पाषाणमयंपुण्यकरं काश्मीरंश्रीकरं मारकतंशां

तिकरं स्फाटिकंबहुस्वामित्वकरं इंद्रनीलमयंपोषणकरं मुक्तामयंश्रेयस्करं पारदंसर्वसिद्धिकरं चंदनजंज्वरनाशकरं कर्पूरजंशां-
तिकरं गोमयजंसर्वरोगहरं भस्मोद्भवंमोक्षकरं हारिद्रंप्रीतिवर्धनं कस्तूरीभवंसुगंधकरं नवनीतजंकीर्तिकरं दधिजंलक्ष्मीक
रं दुग्धजंसुखकरं शर्करोत्थंपुत्रकरं लवणोत्थंसर्वजनवशकरं कृष्णतिलोद्भवंशिवलोकप्रदं उक्तेष्वेतेषुलिंगेषुपार्थिवंक्षि
प्रसिद्धिदम् कृतेमणिमयंलिंगंत्रेतायांहेमसंभवम् द्वापरेपारदंश्रेष्ठंपार्थिवंतुकलौयुगइति अथारंभकालः शैवागमे कार्तिके
मार्गशीर्षेवामाघेवैशाखसंज्ञिते श्रावणेबहुलेपक्षेव्रतस्याचरणंभवेत् स्थलविशेषमाह पुण्यारण्येनदीतीरेपर्वताग्रेशिवालये
श्रीवृक्षाश्वत्थतुलसीधात्रीछायायुतेवने गोष्ठेगृहेवादेवाग्निसूर्यगोविप्रसन्निधौ शिवपूजाविधातव्या पूर्वंपूर्वंमहाफलम् समाप
नकालमाह कार्तिकादिशुभेमासेलिंगानांचसमापनम् चतुर्दशीदर्शयुक्ताअष्टमीनवमीयुता समाप्तिस्तत्रकर्तव्या रौद्रयुक्तेपुन
र्वसौ अन्येष्वपिचकालेषुशुभेषुचसमापनम् अथोद्यापनम् तिथ्यादिसंकीर्त्याऽमुककामनामुद्दिश्यकृतानांपार्थिवलिंगानांसंपू
र्णफलावाप्तयेतदुद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य पुण्याहवाचनादिविधाय वृताचार्यःसर्षपादिनाभूतान्युत्सार्यद्वारपूजांकुर्यात् चतुर्द्वा
रोपशोभितमंडपस्येशानभागेस्थित्वा सदाशिवमंडपायनमः प्राग्द्वारपार्श्वयोः नंदिनेनमः महाकालायनमः चिच्छक्त्यै॰ मायाशक्त्यै॰
द्वारश्रियै॰ वास्तुपुरुषाय॰ दक्षिणपार्श्वयोः गणेशाय॰ वृषभाय॰ चिच्छक्त्यादिपूर्ववत् पश्चिमद्वारपार्श्वयोः भृंगिणे॰ स्कंदायन॰ शक्त्या
दिपूर्ववत् उत्तरद्वारपार्श्वयोः रतिने॰ चंडीश्वराय॰ शक्त्यादिपूर्ववत् ततःपश्चिमद्वारेणप्रविश्य वेदीपश्चिमतःउपविश्यलिंगतोभद्रेब्र

ह्यादिदेवतास्थापनपूर्वकं कलशं प्रतिष्ठाप्य तदुपरि देवं स्थापयेत् तत्रादौ न्यासं कुर्यात् ललाटे॰ शिवाय नमः कंठे रुद्राय॰ नाभौ ईशानाय॰ जा
न्वोः शंकराय॰ पादयोः सदाशिवाय॰ ततः अश्मन्नूर्जमित्यनुवाकेन पयाधारयालिंगस्याग्न्युत्तारणं कुर्यात् लिंगप्रमाणं तु प्रत्यहं यावन्मानं मृ
ल्लिंगं क्रियते तावन्मानं तदर्धं तदर्धं वा सौवर्णराजतं वा कुर्यात् ततः प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् पंचामृताभिषेकं च कृत्वा ततः कलशे नमः शंभवे च
मयोभवे च नमः शंकराय मयस्कराय चेति मंत्रेण पंचाक्षरेण वा लिंगं संस्थाप्य तद्वामभागे गौरीर्मिमायेति ॐ नमो भगवत्यै उमादेव्यै शिव
प्रियायै नम इत्यागममंत्रेण वा हैमीं गौरीं प्रतिष्ठाप्य दक्षिणभागे तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुंडाय धीमहि तन्नो दंतिः प्रचोदयादिति हैमं गणेशं त
द्दक्षिणे तत्पुरुषाय विद्महे महासेनाय धीमहि तन्नः षण्मुखः प्रचोदयात् इति हैमं स्कंदं पुरतो राजतं वृषभं वृषभं मेति मंत्रेण संस्थाप्य परितो
लोकेशान्प्रतिष्ठाप्य पूजयेत् ध्यानं मंगलायतनं देवं भवं कांतं मनोरमं ध्यायेत्कल्पतरोर्मूले समासीनं सहोमया सहस्राणि सहस्रश इति ध्या
त्वा ॐ नमो भगवते रुद्रायेति लिंगोपरि अक्षतान्क्षिपेत् नमस्तारायेत्यासनं नमः शंभव इति पाद्यं नमः शंकरायेत्यर्घ्यं नमः शिवायेत्याचम
नीयं नमस्तीर्थ्यायेति रुद्रसूक्तैश्च स्नानं भवं देवं तर्पयामि शर्वं॰ रुद्रं॰ पशुपतिं॰ उग्रं॰ महांतं॰ भीमं॰ ईशानं॰ मानस्तोके इति वस्त्रं॰ नमो हि
रण्यबाहव इत्युपवीतं॰ नमो वृद्धायेति भूषणं॰ नमः श्वभ्य इति गंधं॰ नमः सोमायेत्यक्षताः॰ नमः पार्यायचेति पुष्पं॰ नमः कपर्दिने चेति धू
पं॰ नम आशवे चेति दीपं॰ नमो बभ्लुशाय चेति नैवेद्यं॰ नमः पर्ण्याय चेति तांबूलं॰ नमो दुंदुभ्याय चेति दक्षिणां॰ नम इरिण्याय चेत्यार्तिक्यं॰
ततो लिंगोपरि नमः शर्वाय च पशुपतये चेत्यारभ्य नमो बृहते च वर्षीयसे चेत्यंतेन पुष्पांजलिः एष ते रुद्र इति प्रदक्षिणा॰ नमो रुद्रेभ्य इ

व्र. कौ. तिनमस्कारः ततस्तोत्रंपठेत् नमॐकाररूपायनमोक्षरवपुर्धृते नमोनादात्मनेतुभ्यंनमोबिंदुकलात्मने अलिंगलिंगरूपायरूपातीतायते
६९ नमः त्वंमातासर्वलोकानांत्वमेवजगतःपिता त्वंभ्रातात्वंसुहृन्मित्रंत्वंपितात्वंपितामहः नमस्तेभगवान्रुद्रभास्करामिततेजसे १ नमोभवायदे
वायउमयासहितायच सर्वायक्षितिरूपायसदासुरभिणेनमः पशूनांपतयेचैवकामिनेमिततेजसे भीमायव्योमरूपायशब्दरूपाय
तेनमः महादेवायसोमायअमृतायनमोनमः उग्राययजमानायनमस्तेकर्मयोगिने इतिस्तुत्वाक्षमापयेत् ॐअंगहीनंक्रियाहीनंविधि-
हीनंमहेश्वर पूजितोसिमयादेवतत्क्षमस्वजगत्पते इतिक्षमाप्यपुराणपठनादिनारात्रिंनिनयेत् रात्रौप्रारंभः तद्दिनेउपोषणं प्रातर-
ग्निंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं सोमं शिवं कृतलिंगद्वादशांशेनशतांशेनवापायसमधुशर्कराज्यतिलाक्षतबिल्वपत्रशतपत्रपत्र-
द्रव्याष्टकेनकेवलपायसेनवानमःशंभवेचेतिमंत्रेणपंचाक्षरेणवायक्ष्ये तथागौरींषण्मुखंगणेशंचउक्तद्रव्यैःप्रतिद्रव्यंदशदशाहुतिभिः
वृषभंलोकेशान् ब्रह्मादिदेवताश्चदशदशतिलाहुतिभिः द्वारदेवताश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये शेषेणस्विष्टकृतमित्यादिहोमशेषंसमाप्य
पूर्णाहुत्यादिकर्मशेषंसमापयेत् ततोहोमदशांशेनतर्पणं तद्दशांशेनमार्जनंकृत्वाविशेषात्कारेणपीठस्थंदेवंशिवंसंपूज्याचार्यायचसं
पूज्यपीठंदद्यात् तत्रमंत्रः पीठंगृहाणभूदेवशिवंशक्त्यादिसंयुतं वांछितार्थंप्रयच्छाशुदेहिमेव्रतजंफलमिति ततोव्रतपूर्तयेगांचदत्वामा
र्जनेनदशांशतोयथाशक्तिवासदन्नेनब्राह्मणान्संतर्प्यव्रतपूर्णतांवाचयित्वाशिषोगृहीत्वाइष्टजनैःसहभुंजीत अत्रत्रैवर्णिकानामे ६९
वाधिकारः स्त्रीशूद्राणांतुपूजयैवोद्यापनसिद्धिरितिलैंगात् इतिशैवागमोक्तपार्थिवलिंगोद्यापनं अथपार्थिवगणेशोद्यापनम् रुद्र

यामले महादेवउवाच यथापार्थिवलिंगंतुसर्वसिद्धिविधायकं तथाविघ्नेश्वरंदेवं पार्थिवंसर्वकामदम् निर्विघ्नंजायतेकार्यंसर्वांसिद्धिं
पुमान्नलभेत् षट्कर्माणितथाचक्षेम्शृणुष्वैकमनाभव रक्तोपचारैःसिंदूरै रक्तमाल्यांबरैस्तथा जपापुष्पैःकारवीरैः कुसुमैः क्षीरपाय
सैः संपूज्यवश्यतामेतियंयंचिंतयतेनरः शुक्लमाल्यैःशुक्लवस्त्रैरोदनैर्दधिमिश्रितैः मालतीकुसुमैर्धूपैर्दशांगैःशांतिलब्धये कविता
याःपटुत्वंचजायतेनात्रसंशयः मोहनेमधुभिःस्नाप्यमधुपायससमर्पयेत् असितैःकुसुमैःपूज्योदमनेनासितागुरुम् समारोप्यार्चये
त्तस्यात्रैलोक्यंमोहयेत्क्षणात् स्तंभनेनिशयुक्तैरुपचारैःसमर्पयेत् आढकीभक्तनैवेद्यैःश्वेतदूर्वाभिरेवच कारयेन्निंबजरसंधूपं
शत्रोस्स्तंभस्तद्भवेत् मारणेमाहिषेचर्मण्यास्थायासितकंबलम् धत्तूरैरर्चयेत्पुष्पैःसर्षपाक्षतमिश्रितैः नैवेद्यंगुडसंमिश्रंमाहिषक्षीरसं
युतं भक्तंशाल्युद्भवंदेयंछागमांससमन्वितम् अभिषेकस्त्तैलेनमहागणपतयेभवेत् धूपःश्मशानजतरोःपुष्पैःसद्यःसमर्पयेत् ए
वंगणाधिपंकृत्वापूजयेत्पार्थिवंनरः यंयंकाममभिध्यायेत्तंतंसद्यःसमाप्नुयात् पाद्मेविशेषः सहस्रंदशसाहस्रंलक्षंकोटिंतथैवच
यःकरोतिगणेशानांपार्थिवानांनरोत्तमः सर्वसिद्धिमवाप्नोतिनात्रकार्याविचारणा कारागृहेमोचनकामः एकविंशतिदिनपर्यंतमेको
त्तरवारवृद्ध्यापार्थिवगणेशान्कृत्वावक्ष्यमाणप्रकारेणसंपूज्यपुनःद्वाविंशतिदिनमारभ्यैकैकन्हासेनप्रथमदिनपर्यंतंगणेशान्कृ
त्वायावद्गणेशाभवंतितावद्ब्रह्मस्वहंगणेशाथर्वशिरसाभिषेकः मूलमंत्रस्थापितावत्सहस्रजपः अभीष्टसिद्धिर्भवति एकविंशतिपुष्पा
णि दाडिमीचजटामांसीबदरीनागचंपकः बृहतीचतथापाचीभृंगराजस्तथैवच मालतीकुसुमैश्चैवतुलसीमाधवीतथा करवीरंद

ग्रं॰ को॰ ७० मनकंकमलंकुमुदंतथा अतसींचतथाकुंदंदूर्वांश्वेतांशमींतथा पारिजातंजपापुष्पंबंधूकंचैकविंशतिः पुष्पाभावेपत्रंग्राह्यम् अपूपंशर्क
रामिश्रंनैवेद्यंकदलीफलं नारिकेलंचसिंदूरंदूर्वांगुग्गुलधूपकः इदंप्रत्यहंसाधारणं अथसर्वसाधारणपूजोच्यते अभीष्टसिध्यर्थंपा
र्थिवगणपतिपूजांकरिष्ये अश्वत्थमूलजांतुलसीमूलजांशक्रस्थलजांवामृदमानीय पृथ्वीत्वयाधृतालोकाइति धरांप्रार्थयित्वा ॐ गंगण
पतयेनमः मृदाहरणं ॐ गींगणपतयेनमः सेचनम् ॐ गूंहेरंबायन॰ संयोजनम् ॐ गैंधरणीधराय॰ ॐ गौंक्षिप्रप्रसादनाय॰ चतुर्भुजांए
कदंतांस्कंदरांमूर्तिंकृत्वा ॐ गः सर्वसिद्धिप्रदायकाय॰ मस्तकोपरिरक्ताक्षतान्दत्वाहृदिस्थंदेवंमानसोपचारैःसंपूज्य नासारंध्रेणांजलिस्थ
साक्षतपुष्पैःसंयोज्यदेवमस्तकेअक्षतपुष्पादिनिधायप्राणप्रतिष्ठांकुर्यात् ततःस्ववामभागेकलशंसंस्थाप्यदेवंध्यायेत् तत्रादौस्वशरीरे
देवेचन्यासंकुर्यात् ॐ गांगींगूंगैंगौंगः षडंगंकृत्वामूलमंत्रेणषडंगंकुर्यात् तद्यथा अस्यश्रीमहागणपतिमंत्रस्य गणकऋषिः निचृद्गाय
त्रीछंदः गणपतिर्देवता गंबीजं ओंशक्तिः स्वाहाकीलकं न्यासादौविनियोगः ॐ नमोहेरंबमदमोदितममसंकष्टान्निवारयनिवारयस्वाहा
एवंषडंगन्यासंकृत्वाध्यायेत् रक्तोरक्तांगरागांशुककुसुमयुतस्तुंदिलश्चंद्रमौलिर्नेत्रैर्युक्तस्त्रिभिर्वामनकरचरणोबीजपूरात्तनासः हस्ताग्रा
क्लृप्तपाशांकुशरदवरदोनागवक्त्रोहिभूषोदेवःपद्मासनोनोभवतुस्फुरनुतोभूतयेविघ्नराजः इतिध्यात्वामूलमंत्रेणनाममंत्रेणचपूजयेत् ॐ
गणंजयायनमः आवाहनं॰ गणपतये॰ आसनं॰ हेरंबाय॰ पाद्यं॰ धरणीधराय॰ अर्घ्यं॰ महागणपतये॰ मधुपर्कं॰ यक्षेश्वराय॰ आचमनीयं॰ ७०
क्षिप्रप्रसादाय॰ मलापकर्षस्नानं॰ अमोघसिद्धये॰ पंचामृतस्नानं॰ अमृताय॰ शुद्धोदकस्नानं॰ रुद्रेणगाणपत्येनसूक्तेनाथर्वशिरसावा

महाभिषेकः मंत्राय० वस्त्रं० चिंतामणये० उपवीतं० निधये० गंधं० स्कमंगलाय० रक्ताक्षतान्० बीजाय० पुष्पं० आकाशपूरकाय० स्कगंधिद्रव्यं० घर
दाय० दीपं० शिखाय० महानैवेद्यं० काश्यपाय० तांबूलं० नंदनाय० दक्षिणां० वाचासिद्धाय० फलं० ढौंढिविनायकाय० नीराजनं० सर्वसंकष्टना
शनाय० मंत्रपुष्पं० कुमारगुरवे० प्रदक्षिणां० अघनाशिने० नमस्कारं० एवंचतुर्विंशत्युपचारान्समर्प्य ततोगणंजयादारभ्यढौंढिविनाय
कांतैः एकविंशतिनामभिः एकविंशतिश्वेतदूर्वांकुरान् अभावेअन्यान्समर्प्य मूलमंत्रमष्टोत्तरशतंजप्त्वाविशेषार्घ्यंदत्वाक्षमापयेत् अंग
हीनंक्रियाहीनंभक्तिहीनंगणाधिप पूजितोसियथादेवतत्क्षमस्वजगत्पते इतिशैवागमोक्तपूजाविधिः एवंप्रकारेणसहस्रमयुतंलक्षंको
टिवापार्थिवान्कृत्वांतेमाघादिशुभकालेउद्यापनंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यऽमुककामनयाकृतानांपार्थिवगणेशानांसंपूर्णफलावा
प्तयेतदुद्यापनंकरिष्यइतिसंकल्प्य वृताचार्यश्चतुर्द्वारोपशोभितमंडपांतर्वेदिकायांसर्वतोभद्रेब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकंकलशंप्रतिष्ठा
प्यतत्रदेवंस्थापयेत् तत्रादौपूर्वोक्तान्न्यासान्कृत्वाअश्मन्नूर्जमित्यनुवाकेनपयोधारयाप्रतिमायाअग्न्युत्तारणंकुर्यात् प्रतिमाप्रमाणंतुमत्स्यहंया
वन्मानंमृद्गणेशंक्रियतेतावन्मानेनतदर्धेनवासौवर्णराजतंवादेवंकुर्यात् ततःप्रतिष्ठांकृत्वामूलमंत्रेणगणानांत्वेतिवाप्रतिष्ठाप्यऽवरणानि
पूजयेत् पूर्वादिक्रमेण वक्रतुंडाय० एकदंष्ट्राय० गजाननाय० महादेवाय० विकटाय० विघ्नराजाय० धूम्रवर्णाय० हेरंबाय० ततोबाह्येपू
र्वादि ब्राह्म्यै० माहेश्वर्यै० कौमार्यै० वैष्णव्यै० वाराह्यै० इंद्राण्यै० चामुंडायै० वैनायक्यै० ततोलोकेशानाबाह्यपूर्वोक्तपूजाप्रकारेणपूजये
त् पुष्पोत्तरमंगपूजा गणनाथाय० पादौपूजयामि गणेशाय० जानुनी० गणंजयाय० ऊरू० गणक्रीडाय० कटी० वक्रतुंडाय० ऽदव

यं॰ लंबोदराय॰ कंठं॰ गजाननाय॰ स्कंधौ॰ हेरंबाय॰ हस्तौ॰ विकटाय॰ आस्यं॰ विघ्नराजाय॰ नेत्रे॰ धूम्रवर्णाय॰ शिरः॰ सर्वसिद्धिप्रदायकाय॰ सर्वां
गं॰ एवं संपूज्य स्तोत्रैः स्तुत्वा पुराणपठनादिना रात्रिं निनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् प्रधानं देवं महागणपतिं पायसतिलाज्यमो
दकरक्ताक्षतपंचखाद्यशमीदूर्वाद्रव्याष्टकेन तिलपायसेन वा कृतगणेशदशांशेन वा यक्ष्ये आवरणदेवतामंडलदेवताश्च दशदशतिला
हुतिभिर्यक्ष्ये एवं होमं संपाद्य देवं संपूजयेत् होममंत्रास्तु आतूनइंद्र इति गणानां त्वेति मूलमंत्रो वा ततो होमदशांशेन तर्पणं तद्दशांशेन मार्जनं
कृत्वा ततः आचार्यं संपूज्य पीठं निवेद्य गां च दत्वा एकविंशति ब्राह्मणान् संपूज्य पक्वान्नपरिपूरितकलशं वस्त्रयुग्मसहितं सदक्षिणं तेभ्यः
प्रत्येकं पूर्वोक्तैः पुष्पांजलिस्थैकविंशतिनामभिर्दत्वा मार्जनदशांशतो ब्राह्मणभोजनसंकल्पं कृत्वा भूयसीं दत्वा सदन्नेन द्विजान्संतर्प्य व्रतपूर्ण
तां वाचयित्वाऽऽशिषो गृहीत्वा इष्टजनैः सह भुंजीत अयमुद्यापनप्रकारो रुद्रयामलोक्तः इति श्रीमच्चित्तपावन॰ व्रतोद्यापनकौमुद्यां पार्थि
वलिंगगणेशोद्यापनं समाप्तम् अथ तुलसीविवाहविधिः विष्णुयामले आदावेवाथ तुलसीं वने वा स्वगृहेऽपि वा मासमात्रेण संवर्ध्य तन्
तो यजनमारभेत् सौम्यायने प्रकर्तव्यं गुरुशुक्रोदये तथा अथवा कार्तिके मासि भीष्मपंचदिनेऽथवा वैवाहिकेषु नक्षत्रेषु पूर्णिमायां विशेष
तः मंडपं कारयेत्तत्र कुंडवेदी विवाहवत् ब्राह्मणं देशिकं चैव चतुरश्च तथर्त्विजः ग्रहयज्ञं पुरस्कृत्य मातॄणां यजनं तथा कृत्वा नांदीमुखं
श्राद्धं सौवर्णं स्थापयेद्धरिम् कृत्वा तु रोप्य तुलसीं लग्ने त्वस्तमिते रवौ गोधूलिकलग्ने इत्यर्थः संपूज्यालंकृतां तां च प्रदद्याद्विधितो हरेः हरये
इत्यर्थः समभ्रुतेन मंत्रेण वस्त्रयुग्मेन वेष्टयेत् यदाबध्नेति मंत्रेण कंकणं पाणिपल्लवे आजददातिमंत्रेण करग्रहो विधीयते कर्तव्यश्च ततो होमो विशे

षाद्विधिपूर्वकं आचार्योवेदिकाकुंडे जुहुयाच्च नवाहुतीः ॐनमोभगवते वासुदेवायस्वाहा ॐनमोनारायणास्वाहेति वा यजमानःसपत्नीकः सुहृ
न्मात्यैश्च गोत्रजैः प्रदक्षिणाःप्रकुर्वीत चतस्रोविष्णुनासह विष्णुसहितंतुलस्याइत्यर्थः पठेयुःशांतिकाध्यायनतथावैष्णवसंस्तवान् गायंतुमं
गलंनार्योभेरीतूर्यादिनिःस्वनैः गांपीठंचतथाशय्यामाचार्यायनिवेदयेत् ऋत्विग्भ्योदक्षिणांदद्यात्सदन्नैर्भोजयेद्द्विजान् एवंप्रतिष्ठितांदेवींवि
ष्णवेयःसमर्पयेत् आजन्मापार्जितात्पापान्मुच्यतेनात्रसंशयः अथप्रयोगः तिथ्यादिसंकीर्त्यममाखिलविविधपातकशमनपूर्वकाभी
ष्टसिद्धिद्वाराश्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थंतुलसीविवाहंकरिष्येइतिसंकल्य तदंगस्वस्तिवाचनादिग्रहयज्ञंचकृत्वाएवमाचार्यमृत्विजोवृत्वातुलस्या
आलबालंपरितोमंडपंच कृत्वाविवाहवत्तत्रतुलसीपुरतोवेदींकृत्वातुलस्याहरिद्रारोपणादिकृत्वावेद्यांसर्वतोभद्रेहैमंविष्णुंइदंविष्णुरितिमंत्रेण
रौप्यमयींतुलसींच तुलसीश्रीसखिशुभेपापहारिणिपुण्यदे नमस्तेनारदनुतेनारायणमनःप्रिये इतिसंस्थाप्यसंपूज्यवस्त्रभूषणादिनाभू
षयित्वागोधूललग्नेमध्येअंतःपटंधृत्वा विवाहवत्सर्वमंगलाष्टकानिपठित्वांतःपटंनिःसार्यः ॐपुण्येत्युक्त्वासंकल्पपूर्वकांसालंकारांवस्त्र
युग्मवेष्टितांतुलसींहरयेप्रतिपाद्य पदावभेतिमंत्रेणोभयोःकंकणंबध्वा आज्यंददादितिमंत्रेणकरग्रहंकृत्वाआचार्योवेदिकायांपाकयज्ञविधाने
नअग्निंप्रतिष्ठाप्य तुलसीविवाहहोमेदेवतापरिग्रहार्थमन्वाधानंकरिष्येइतिसंकल्य अत्रप्रधानम् विष्णुंत्रयोदशाक्षरमंत्रेणाष्टादशाक्षरेणवाना
वाज्याहुतीर्यक्ष्ये शेषेणस्विष्टकृदादि ततोयजमानश्चतस्रःप्रदक्षिणाःकृत्वाशांतिपाठादिपठित्वातूर्यादिघोषपूर्वकंयथाविभवंविष्णुंतुलसींच
संपूज्यपीठंगांचाचार्यायऋत्विग्भ्योदक्षिणांचदत्वाब्राह्मणान्भोजयेदिति अथतुलसीपूजनंविष्णुधर्मोक्तंविलिख्यते तुलसीमंगणेवे-

ग्र॰ कौ॰ दिकायांरोपयित्वा पूजयेत् अभीष्टसिद्ध्यर्थंतुलसीपूजांकरिष्ये ततः कलशंसंपूज्य ध्यायेत् ध्यायामितुलसींदेवींश्यामांकमललोचनाम् प्र
७२ सन्नांपद्मकल्हारवराभयचतुर्भुजाम् किरीटहारकेयूरकुंडलादिविभूषिताम् धवलांशुकसंयुक्तांपद्मासननिषेदुषीं ध्यानं भगवत्यैतुलस्यै
न॰ आवाहनं॰ विष्णुवल्लभायै॰ आसनं॰ सर्वदेवमयायैपाद्यं॰ सर्वतीर्थमयायै॰ अर्घ्यं॰ दैत्यांतकप्रियायै॰ आचमनीं॰ सर्वलोकहितायै॰ स्नानं॰
लक्ष्मीसहोदरायै॰ वस्त्रं॰ महादेव्यै॰ गंधं॰ रमावासायै॰ पुष्पं॰ अभीष्टदायै॰ धूपं॰ पापहारिण्यै॰ दीपं॰ भगवत्यै॰ नैवेद्यं॰ अमृतसंभूतायै॰ तांबूलं॰
अमृतरूपिण्यै॰ दक्षिणां॰ जगद्धात्र्यै॰ नीराजनं॰ दक्षिणायै॰ प्रदक्षिणां॰ परमेश्वर्यै॰ नमस्कारं॰ अभीष्टदायै॰ प्रार्थनां॰ ततः तुलसीमंत्रमष्टोत्त
रशतंयथाशक्तिवाजपेत् तुलसीश्रीसखिशुभेपापहारिणिपुण्यदे नमस्तेनारदनुतेनारायणमनःप्रिये ततः स्कंदोक्तंतुलसीकवचंप
ठेत् अस्यश्रीतुलसीकवचस्य॰ विष्णुर्ऋषिः अनुष्टुप्छंदः तुलसीदेवता अभीष्टसिध्यर्थेजपेविनियोगः तुलसीमेशिरः पातु भालंपं
कजधारिणी दृशौमेपद्मनयनाश्रीसखिश्रवणेमम घ्राणंपातुसुगंधामेपातुमुखंचसुमुखीमम जिह्वांमेपातुशुभदाकंठंविद्यामयीम
म स्कंधौकल्हारिणीपातुभुजौमेपापहारिणी करौपद्मकरापातुहृदयंविष्णुवल्लभा पुण्यदामध्यंपातुनाभिंसौभाग्यदायिनी कटिंकुंड
लिनीपातुऊरूनारदवंदिता जननीजानुनीपातुजंघेसकलवंदिता नारायणप्रियापातुसर्वांगंसर्वरक्षका संकटेविषमेदुर्गेभयेवादेमहा
हवे निश्यन्हिसंध्ययोःपातुतुलसीसर्वतःसदा इतीदंपरमंगुह्यंतुलस्याःकवचंमुदा तुलसीकाननेतिष्ठन्नासीनोवाजपेदिदं सर्वान्कामानवाप्नो ७२
तिविष्णुसायुज्यमृच्छति इतितुलसीकवचम् अथधात्रीव्रतम् विष्णुधर्मोत्तरे तत्रविधिः आश्विनपौर्णमासीमारभ्यकार्तिकपौर्ण

मापर्यंतंकर्तव्यम् अशक्तावंतिमंदिनत्रयंपौर्णिमायांवाकार्यम् तिथ्यादिसंकीर्त्यममाखिलपापक्षयपूर्वकचतुर्विधपुरुषार्थसिद्धिद्वारावाश्रीपरमेश्व
रप्रीत्यर्थंधात्रिमूलेविष्णुपूजांधात्रीपूजांचकरिष्येइतिसंकल्प्य धात्र्याःआलवालंकृत्वातन्मूलेपंचरंगोपेतांवेदिकांकृत्वातत्रविष्णुंसंस्थाप्यपू
जयेत् शांताकारंभुजगशयनमितिध्यात्वा पुरुषसूक्तेनपूजयेत् धूपात्प्रागंगपूजा दामोदराय॰पादौपू॰ केशवाय॰कटिं॰नारायणाय॰उदरं॰
वामनाय॰कंठं॰श्रीधराय॰बाहू॰गोविंदाय॰मुखं॰सहस्राक्षाय॰नेत्रे॰सर्वेश्वराय॰ललाटं॰विष्णवे॰शिरः॰त्रिविक्रमाय॰सर्वांगं॰नमस्कारा
नंतरंविशेषार्घ्यंपुष्पश्रीफलसंयुक्तंदद्यात् तत्रमंत्रः नमःसहस्रशीर्षायसहस्राक्षायतेनमः नमस्तेसहस्रपदेपुरुषायनमोस्तुते सह
स्रनाम्नेदेवेशप्रसीदत्वंममाच्युत अर्घ्यंगृहाणभगवन्सर्वकामप्रदोभव ततःप्रार्थयेत् भगवन्देवदेवेशलोकनाथजगत्पते अक्षयासंत
तिर्मेस्तुदामोदरनमोस्तुते ततोधात्र्येनमइतिनाममंत्रेणषोडशोपचारैःधात्रींसंपूज्य अथवाषोडशनामभिःषोडशोपचारान्कल्पयेत् शां
त्यै॰कांत्यै॰मेधायै॰प्रकृत्यै॰विष्णुपत्न्यै॰महालक्ष्म्यै॰रमायै॰कमलायै॰इंदिरायै॰कल्याण्यै॰कमनीयायै॰सावित्र्यै॰जगद्धात्र्यै॰गायत्र्यै॰धृ
त्यै॰अव्यक्तायै॰गंधोत्तरमंगपूजा विश्वरूपायैनं॰पादौपू॰सुरूपायै॰कटिं॰अब्धिसंभवायै॰हृदयं॰लोकमात्रे॰मुखं॰धात्र्यै॰शिरः॰एवंसं
पूज्य ततोष्टदिक्षुदीपान्बलिंधात्र्यैनमइतिदत्वातथैवाष्टकृत्वःसूत्रेणवेष्टयित्वाष्टकृत्वःप्रदक्षिणाःनमस्कारांश्चकृत्वाप्रार्थयेत् धात्रि
देविनमस्तुभ्यंसर्वपापक्षयंकरि वर्चस्वंकुरुमांदेविधनवंतंतथाकुरु पुत्रान्पौत्रान्बलंप्रज्ञांदेहिमेजगदीश्वरि संवत्सरकृतंपापंदूरीकुरु
ममाक्षये ततोधात्रीमूलेसव्येनैवतर्पयेत् पितापितामहश्चान्येअपुत्रायेचगोत्रिणः दृक्षयोनिगतायेच येचकीटत्वमागताः तिर्यग्यो

व्र॰कौ॰
७२ निर्गतायेचयेचब्रह्मांडमध्यगाः पिशाचत्वंगतायेचयेचमेतत्समागताः तेपिबंतुमयादत्तंधात्रीमूलेक्षयंपयः तेसर्वेतृप्तिमायांतुधात्रीमूलेनिषे
चनात् एवंप्रत्यहंमासपर्यंतंकृत्वाअंतेउद्यापनविधिनामंडलेसौवर्णींधात्रींमूलेहेमंविष्णुंपूर्ववत्संपूज्यघृताक्ततिलैरष्टोत्तरशतंपृथक्
पृथक्कृत्वातन्मंत्राभ्यांहुत्वाचार्यायपीठंप्रतृपूर्तयेगांचदत्वासर्वसंपूर्णतासिद्ध्यैसुवर्णयुक्तघृतपूरितकांस्यपात्रंदद्यात् त मंत्रः कांस्यंब्र
ह्मसमंप्रोक्तमाज्यंभोज्यंदिवौकसाम् सुवर्णमग्निदैवत्यमतःशांतिंप्रयच्छमे ततोद्विजान्संभोज्यआशिषोगृहीत्वास्वयंभुंजीत इतिश्रीमद्वि॰
व्रतोद्यापनकौमुद्यांतुलसीविवाहविधानंधात्रीविधानंचसमाप्तम् अथध्वजारोपणम् बृहन्नारदीये यःकुर्याद्विष्णुभवनेध्व
जारोपणमुत्तमम् संपूज्यतेविरिंच्याद्यैःकिमन्यैर्बहुभाषितम् सर्वपापहरंकर्मध्वजारोपणसंज्ञितम् महापातकयुक्तोपियुक्तोवास
र्वपातकैः ध्वजंविष्णुगृहेकृत्वासर्वपापैःप्रमुच्यते यावद्दिनानिवसतिध्वजोविष्णुगृहेद्विजाः तावद्युगसहस्राणिहरिसारूप्यमश्नु
ते स्वारोपितोध्वजोविष्णुगृहेधुन्वन्पटंस्वकं कर्तुःसर्वाणिधुन्वंतिपापानिनिमिषार्धतःइति तत्रविधिः कार्तिकासितदशम्यांनियमा
न्वितः एकादश्यामुपोषितःविष्णुःस्मरणतत्परः द्वादश्यांप्रातर्यथाविधिस्नात्वानित्यकर्मनिर्वर्त्यसंकल्पंकुर्यात् तिथ्यादिसंकीर्त्यअशे
षपापौघक्षयसकलाभीष्टसिद्धिपूर्वकविष्णुसारूप्यकामोविष्णुद्वारेध्वजारोपणंकरिष्ये पुण्याहवाचनादिकृत्वाआचार्यंचतुरःऋत्विज
श्चवृत्वातैःसहदेवालयेविष्णुंपुरुषसूक्तेनसंपूज्यततोत्युच्चध्वजस्तंभोगायत्र्याप्रोक्ष्यध्वजयुतोकृत्वा तत्रसूर्यंवैनतेयंहिमांशुंधातारंविधा ७२
तारंचनाममंत्रैरावाह्यसंपूज्यचध्वजोहरिद्राक्षतगंधपुष्पादिभिर्भूषयित्वाशुद्धभूमौस्थंडिलेअग्निंप्रतिष्ठाप्यअन्वादध्यात् अत्रप्रधानम्

विष्णुं अष्टोत्तरशतं पायसाहुतिभिः सूर्यं वैनतेयं हिमांशुं धातारं विधातारं च अष्टाष्टसंख्यया पायसाज्याहुतिभिः शेषेण स्विष्टकृतमित्यादि विष्णुहोममंत्राः षोडशर्चं पुरुषसूक्तं इरावती इति मतिद्रव्यमष्टादशभिर्मंत्रैः षोडशाहुत्या होमयेत् उदुत्यं जातवेदसमिति सूर्यस्य सामध्वनि शरीरस्त्वमिति गरुडस्य सोमो धेनुमिति हिमांशोः धातुः धाता ददातु नो रयिमीशानो जगतस्पतिः स नः पूर्णेन वावनत् विधातुः यो नः पिता जनिता यो विधाता यो नः सतो अभ्यासज्जजान इति ततः सौरमंत्रान् शांतिसूक्तानि च पठित्वा जागरणादिना रात्रिं निनयेत् प्रातर्देवं संपूज्य ततः सूक्तपाठे स्तोत्रपठने नृत्यमंगलवाद्यघोषैः सह देवं प्रदक्षिणीकृत्य देवालयं ध्वजावानीय देवस्य द्वारदेशे शिखरे वा स्थिरीकृत्वा ध्रुवसूक्तं पठित्वा तं संपूज्य पुनर्देवालये देवं विशेषात्कारेण संपूज्य इदं स्तोत्रं पठेत् सूत उवाच नमस्ते पुंडरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन नमस्तेस्तु हृषीकेश महापुरुष पूर्वज येनेदमखिलं जातं यत्र सर्वं प्रतिष्ठितम् लयमेष्यति यत्रैतत्तं प्रपन्नोस्मि केशवम् न जानंति परं भावं यत्र ब्रह्मादयः सुराः योगिनो यं न पश्यंति तं वंदे ईशरूपिणम् अंतरिक्षं तु यन्नाभिर्द्यौर्मूर्धा यस्य चैव हि पृथिवी यस्य पादौ च तं वंदे विष्णुरूपिणम् यस्य श्रोत्रे दिशः सर्वा यच्चक्षुर्दिनकृच्छशी ऋक्सामयजुषो येनेति तं वंदे ब्रह्मरूपिणम् यन्मुखाद्ब्राह्मणा जाता यद्बाहोरभवन्नृपाः वैश्या यस्योरुतो जाताः पद्भ्यां शूद्रो अजायत मायासंगस्य मात्रेण वदंति पुरुषं तिये स्वभावविमलं शुद्धं निर्विकारं निरंजनं एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुंक्ते विश्वभुगव्ययः यो देवः सर्वभूतानामंतरात्मा जगन्मयः निर्गुणः परमानंदः स मे विष्णुः प्रसीदतु चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च द्वाभ्यां पंचभिरेव च हूयते च पुनर्द्वाभ्यां स मे विष्णुः प्रसीदतु परेशः परमानं

दः परात्परतरः प्रभुः चिद्रूपश्च स विज्ञेयः स मे विष्णुः प्रसीदतु ज्ञानिनां कर्मिणां चैव तथा भक्तिमतां नृणां गतिदाता विश्वगम्यः स मे विष्णुः प्र
य इदं कीर्तयेन्नित्यं स्तोत्राणामुत्तमोत्तमम् सर्वपापविनिर्मुक्तः परं सायुज्यमाप्नुयादिति ततो द्वादश ब्राह्मणान् संभोज्य दक्षिणादिना प्रतोष्य आ
शिषो गृहीत्वा भुंजीत एवमेव शिवादीनां तत्र गरुडस्थाने वृषभः अन्यत्समानं होमे पौरुषं त्र्यंबकं कद्रुद्रायेति इति ध्वजारोपणं अथ कार्तिका
दिमासव्रतोद्यापनम् पाद्मे आदौ मध्ये अंते वा पूर्णिमायां कार्यम् तिथ्यादि संकीर्त्य आत्मनः सकलपापनाशपूर्वकऐहिकामुष्मिकविविधसु
खप्राप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं कृतं यत्कार्तिकादिमासस्नानं तत्संपूर्णफलावाप्तये तदुद्यापनं करिष्य इति संकल्प्य वृताचार्यस्त्रिंशद्दंडप्रमा
णे यथाशक्ति वा कृते मंडपे पंचरंगोपेतं मंडले ब्रह्मादिदेवतास्थापनपूर्वकं कलशं हेमरौप्यं ताम्रं वा षोडशपलमितं प्रतिष्ठाप्य तत्र पूर्णपात्रेऽष्टद
ले कर्षमात्रं तदर्धं तदर्धं वा हैमं लक्ष्म्यायुतं दामोदरं इदं विष्णुरिति मंत्रेण प्रतिष्ठाप्य पुरतो गरुडं परितो लोकेशानावाह्य पुरुषसूक्तेन संपूज्य स्तोत्रैः
स्तुत्वा जागरादिना रात्रिं निनयेत् प्रातरग्निं प्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्र प्रधानं लक्ष्म्यायुतं दामोदरं साज्ययवमिश्रिततिलाश्वत्थसमिद्घृतपंचखाद्य
द्रव्यचतुष्टेनाष्टोत्तरसहस्राहुतिभिः परिवारदेवताः ब्रह्मादिदेवताश्च दशदशतिलाहुतिभिर्यक्ष्ये ततआचार्याय पीठं दद्यात् तत्र मंत्रः दामोदर सलक्ष्मी
कः सप्रतीक जनार्दन त्वं मां मोचय पापाद्वै तव मूर्तिप्रदानतः अधिकफलावाप्तये सोपस्करां शय्यां गां च दत्वा ततस्त्रिंशदेकं वा पक्वान्नपूरितं कांस्यपा
त्रं सदक्षिणं दद्यात् तत्र मंत्रः कांस्यं विष्णुमयं प्रोक्तं पक्वान्नैः परिपूरितं ब्राह्मणाय प्रदास्यामि केशवः प्रीयतामिति ततो ब्राह्मणान्सदन्नेन संभोज्य
दक्षिणां दत्वाऽशिषो गृहीत्वा बंधुजनैः सह भुंजीत एवमेव माघवैशाखयोः माघे तु माधवो देवो वैशाखे मधुसूदनः इति कार्तिकादिमासोद्याप ७४

अथत्रिपुरविधिः पाद्मे कार्तिकमासपर्यंतंप्रत्यहंदीपदानंकृत्वाअंतेपूर्णिमायांत्रिपुरंज्वालयेत् तत्रविधिः पौर्णमास्यांसायंकालेदेवद्वारस्थत्रिपुर-
स्यतदभावेतुलस्याग्रयच्चान्येमृदावेदिकांनिर्मायतत्रकंदर्पंपूजयेत् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्याभीष्टसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंत्रिपुरप्रज्वलनंक
रिष्यइतिसंकल्प्य अक्षतपुंजेगणेशंशंभुंचसंपूज्यवेदिकायांअष्टदलेताम्रपात्रेकलशेद्विभुजंहैमंकंदर्पनाममंत्रेणप्रतिष्ठाप्यपट्टकूलेनसंछाद्यपंचा
मृतस्नपनपूर्वकंविष्णुमंत्रेणषोडशोपचारैःपूजयेत् ततआज्येनतिलतैलेनवात्रिपुरपूजापुरःसरंप्रज्वालयेत् तत्रमंत्रः कीटाःपतंगामशकाश्च
वृक्षाजलेस्थलेयेविचरंतिजीवाः दृष्ट्वाप्रदीपंनचजन्मभागिनोभवंतिनित्यंश्वपचाहिविप्राः दीपमंत्रः आज्येनवर्तिसंयुक्तंत्रिपुरंवन्हियोजितम्
गृह्यकंदर्पदेवेशप्रीतोभवसमाहितः तदानींतूर्यादिघोषकर्तव्यः ततोदह्यमानेत्रिपुरेप्रदक्षिणात्रयंकुर्यात् ततआचार्यंसंपूज्यकंदर्पमूर्तिंदत्वा
गांचदत्वाद्विजेभ्योदक्षिणांदत्वाबंहिजनान्तोषयेत् इतित्रिपुरविधिः अथव्यासपूजनम् पाद्मे आषाढ्यांकार्तिक्यांवाकार्यम् तिथ्यादिसंकी
र्त्यममेहजन्मनिजन्मांतरेवाचतुर्दशविद्याधिगमनसिद्धिद्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थंव्यासपूजांकरिष्यइतिसंकल्प्य गणेशपूजादिविधायदेवालये
मठेवापीठेमध्यभागेनारायणस्वरूपिणंव्यासं पूर्वादिषु पैलंवैशंपायनंजैमिनिंसुमंतुंपुरतःशुकंपरितःसप्तऋषीन् गुरुंपरमंगुरुंपरमेष्ठिगुरुंपरा
त्परगुरुंचसंपूज्यानंतंकूर्मंपृथिवींपंचोपचारैःसंपूज्यततोयतीन्कौपीनाच्छादनादिनाप्रपूज्यद्विजेभ्योदक्षिणांदत्वाआशिषोगृहीत्वानमेत् इति
श्रीमच्चिन्त॰ व्रतोद्यापनेकौमुद्यांकार्तिकादिमासस्नानोद्यापनध्वजारोपणत्रिपुरदीपनव्यासपूजनविधानानिसमाप्तानि अथअश्वत्थोद्यापनं
तदुक्तंशौनकीये स्थापनादष्टमेवर्षेद्वादशेकादशेपिवा उत्तरायणेगुरुशुक्रोदयेमाघफाल्गुनचैत्रवैशाखेषुशुक्लपक्षेशुभेर्क्षेर्कवारलति

थिलग्नके स्कंधपर्णांकुरान्वितेविकृतादावाग्निनावानभिहितेऽश्वत्थोद्यापनंकुर्यात् तत्रादौकनककुंडलेकनकसूत्रेकनकमार्जोहोमद्रव्याणिसर्वा
संभारानुपधासंभवंभृत्यअश्वत्थस्यचतुरस्रांवेदिकांविधायाश्वत्थमूलेवर्तुलंचतुरस्रंवाऽलवालंकृत्वातत्रतुलसींप्लक्षशाखांशमींचरोपयि
त्वाश्वत्थवेदिकायांचतुरस्रंसमंताच्चतुर्द्वारंचतुर्हस्तंअधिकंवामंडपंअश्वत्थात्पूर्वपश्चिमेउत्तरेवोक्तलक्षणमंडपंअन्यंवाकृत्वास्वगृहेज्योतिर्वि
दादिष्टमुहूर्तेप्रधानसंकल्पंकुर्यात् तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्यआत्मनोऽखिलपापक्षयाभीष्टसिद्धिपूर्वकंआत्मनासहैकविंशतिपुरुषानुद्धर्तुका
मःश्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमश्वत्थोद्यापनंतथाऽश्वत्थस्याभीष्टसिद्धिदातृत्वार्थंतदुस्थापनंकरिष्ये तदंगविहितंगणेशपूजनंपुण्याहवाचनंमातृ
कापूजनंनांदीश्राद्धमाचार्यादिवरणंचकरिष्ये इतिसंकल्प्य स्वगृह्यविधिनातानिकृत्वाआचार्यादीन्वृणुयात् अस्मिन्कर्मणिआचार्य-
त्वामहंवृणे वृतोस्मिइतिवदेत् एवंब्रह्माणंसदस्यंउपद्रष्टारंवृत्वासर्वान्मधुपर्कादिनासंपूज्यप्रार्थयेत् अस्ययागस्यनिष्पत्तौभवंतोभ्य
र्थितामयासुप्रसन्नैश्चकर्तव्यंकर्मेदंविधिपूर्वकं ततःस्वगृहेएवग्रहमखादिविधाय ततःसर्त्विक्सपत्नीकोयजमानःसंपूर्णकल-
शहस्तःभद्रंकर्णेभिरितिमंत्रेणमंगलतूर्यघोषेणसहाश्वत्थप्रादक्षिण्येनमंडपपश्चिमद्वारमागत्यतत्रधरांसंपूज्यमंडपंप्रविश्यक
लशमश्वत्थसमीपेनिधायनिर्ऋतिवरुणयोर्मध्येउपविशेत् ततःआचार्यःआचार्यकर्मकरिष्ये इतिसंकल्प्य शरीरशुद्ध्यर्थंभूतशुद्ध्यादिपो
रुषजपंचकृत्वायदत्रसंस्थितमितिसर्षपलाजान्विकीर्यसाधितपंचगव्येनकुशैःसर्वत्रप्रोक्षणं शुचीवोहव्येति आपोहिष्ठेतिउत्तरनाराय ७५
णेनचकार्यं ततोदेवाआयांतु यातुधानाअपयांतु विष्णोदेवयजनंरक्षस्वेतिस्वस्त्ययनंतार्क्ष्यमितिपठेत् ततोयथोक्तमंडपकरणेमत्कृतरुद्रा

नुष्ठानकौमुदीस्थप्रकारेणमंडपंपूजयेत् साधारणमंडपेतु प्राग्द्वारेअमंत्रकंचूतपल्लवतोरणंदक्षिणेप्लक्षपल्लवतोरणंपश्चिमेवटपल्लवतोरणंमु
त्तरेअशोकपल्लवतोरणंबध्वाश्वेतकृष्णहरितरक्तपताकाःअश्वत्थशिरसिचित्रध्वजंचबध्वातथैवप्रागादिद्वारचतुष्टयेवेदादिक्रमेणद्वौद्वौवेदकर्मज्ञ
वाजपार्थंब्राह्मणंवृणुयात् ततआचार्योऽश्वत्थस्यहरिद्रातैलरोपणादिलौकिकंविधायअश्वत्थवेदिकायांईशान्यप्रदेशेसर्वतोभद्रंविरच्यब्रह्मादिदेव
तास्थापनंकरिष्येइतिसंकल्प्यउक्तप्रकारेणसंस्थाप्यसंपूज्यतदुपरिअक्षतपुंजेमध्यप्रदेशेकृताऽग्न्युत्तारणसौवर्णप्रतिमायांइदंविष्णुरितिमंत्रे
णवासुदेवंतद्वामतःअधस्यायोषणेतिमंत्रेणरुक्मिणींतद्दक्षिणतःसत्यासत्येतिमंत्रेणसत्यभामां ततःप्रक्षोदसाधायसेतिमंत्रेणसरस्वतींअ
तूनइंद्रेतिगणपतिंचावाह्यपौरुषेणसंपूज्यततोऽश्वत्थपरितःपीठंसमंततोवाअष्टौकलशान्स्थापनप्रकारेणसंस्थाप्यतत्रपूर्वकलशेशुद्धोदकमापो
हिष्ठेतिनवर्चेनसूक्तेन द्वितीयेगंधोदकंआनोभद्राइतिदशर्चेन तृतीयेक्षीरोदकंस्वस्तिनोमिमीतेतिपंचर्चेन चतुर्थेपंचगव्यं शन्नइंद्राग्नीइतिपंचदशा
र्चेन पंचमेहरिद्रोदकं एतोन्विंद्रेतितृचेन षष्ठकलशेसर्वौषध्युदकं समुद्रज्येष्ठाइतिचतसृभिः सप्तमेकुशोदकं यादिव्याइति अष्टमेकुशोद
कंभस्कृवआपइतिनवर्चेन उक्तप्रकारेणपूर्णपात्रांतंकृत्वा तत्रपूर्वादिक्रमेणइंद्रादीन् तत्तन्मंत्रैरावाह्यसंपूजयेत् ततोऽश्वत्थंपुरुषसूक्ते
नाथर्वसिरसाचसंशोध्यपंचामृताभिषेकंचकृत्वाकाषायवस्त्रयुग्मेनचसंवेष्ट्य ततःपूर्वादिदिक्षुचत्वारिस्थंडिलानिविधाय तेषु-
होमार्थंचतुरआचार्यान्वृत्वातेस्वगृह्यविधिनाग्नीन्स्थापयेयुः अत्रकेचनईशानपूर्वयोर्मध्येग्रहहोमादिकर्तुंपंचसमिच्छंति बहवः
पूर्वकुंडेएवग्रहप्रधानहोमादिकंकुर्वंति पूर्वमकृतग्रहयज्ञेईशान्यांवेदिकायांमत्कृतरुद्रानुष्ठानकौमुदीस्थप्रकारेणग्रहानावाह्यसंपूज्य

ग्र·कौ· अन्वादध्यात् तत्रपूर्वकुंडे पूर्वकृतग्रहयज्ञे आदित्यादिनवग्रहानमुकसंख्ययार्कादिसमिच्चर्वाज्यद्रव्यैः अधिदेवताप्रत्यधिदेवताश्चामु
७६ कसंख्ययातैरेवद्रव्यैः तथा आनोभद्रेतिमंत्रेणविश्वान्देवान्चरुद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्ययातथावसुदेवादिपीठदेवताःअश्वत्थसमिच्चर्वा-
ज्यद्रव्यैःअष्टोत्तरसंख्ययाब्रह्मादिदेवताःइंद्रादिलोकपालांश्चैकैकयाज्याहुत्यायक्ष्ये पंचमकुंडपक्षेआदौतत्राग्निप्रणयनंतस्माच्चतुर्ष्वग्निप्रण
यनंतत्रग्रहहोमः वास्तुदेवादीनांहोमोब्रह्मादीनांच पूर्वकुंडेविश्वेदेवानांलोकपालानांचहोमः अथदक्षिणकुंडेगणपतिंतिलाज्यद्रव्येण-
अष्टोत्तरशतसंख्यायायक्ष्ये पश्चिमेअष्टौलोकेशान् वास्तुंचशमीसमिद्भिः अष्टोत्तरशताष्टाविंशतिसंख्ययावायक्ष्ये उत्तरेनारायणंपौरुषे
णयाजुःप्रत्यृचंआज्यद्रव्येणाष्टोत्तरशतसंख्ययायक्ष्ये एवंतत्तन्मंत्रैर्होमंसंपाद्यस्विष्टकृदादिबल्यंतंकृत्वाधिवसेत् पुराणादिनारात्रिंनि
नयेत् केचनकाषायवस्त्रदानांतंकृत्वापरेद्युरेवहोमादिकमिच्छंति प्रातःपीठदेवताःसंपूज्य अष्टकलशदेवताविसृज्य अष्टभिर्ब्राह्मणै
स्तान्ग्राहयित्वा आचार्यःपवमानःसुवर्जनइत्यनुवाकेनाश्वत्थंत्रिःपरिषिच्यकिंचिदवशिष्टोदकान्कलशान्पूर्वस्थानेषुस्थापयेत्
ततोयजमानआचार्योवाऽश्वत्थपश्चिमेस्थंडिलेसंस्कारहोमंकुर्यात् तद्यथा अश्वत्थस्यपुंसवनादिसमावर्तनांतान्संस्कारान्व्याहृ
तिद्वाराकरिष्येइतिसंकल्प्य अग्निंपवमानंप्रतिष्ठाप्यान्वादध्यात् अत्रप्रधानं अग्निंवायुंसूर्यंप्रजापतिंआज्यद्रव्येणप्रतिसंस्कारंचतुः
चतुःसंख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये प्रतिसंस्कारहोमांतेवनस्पतेशतवल्शोइतिमंत्रेणअश्वत्थंस्पृशेत् एवमुपनयनपर्यंतंकृत्वायजमा ७६
नाश्वत्थांतरालेपटंधृत्वासुमुहूर्तेमंगलाष्टकपाठपुरःसरंतदेवलग्नमितिपठितेअंतःपटंनिःसार्यध्रुवसूक्तंपठित्वायेयज्ञेनेतिवर्गपं-

चकंशारवांतरस्थमंत्रांश्च पठित्वा कौपीनं यज्ञोपवीतं कनकमयीं दर्भमयीं वा मेखलां दंडं च तत्तन्मंत्रैर्धृत्वा समणवां सव्याहृतिकां सशिरस्कां गाय
त्रींउपदेशवत्पठेत् इत्युपनयनं ततो महानाम्न्यादि समावर्तनांतं कृत्वा कनककुंडलेरंकारांश्च दत्वा आयुष्यं वर्चस्यमिति पठित्वा मौंजीं विसर्ज
नांतं कृत्वा ममाग्ने इति सूक्तं पठेत् ततः स्विष्टकृदादि होमशेषं समापयेत् अथ विवाहः तत्रादौ श्वत्थालवाले शतकुंभाभितं जलं क्षिप्त्वा
दुग्धमधुघृतकुंभैश्च सिक्त्वा वस्त्रयुग्मेन अश्वत्थतुलस्यादि शारवा वेष्टयित्वा तुलस्याः कंचुकीं वस्त्रं कंठभूषणं मौक्तिकं कर्णपादभूष
णानि च दत्वा अश्वत्थस्य विवाहविधिं करिष्य इति संकल्प्य पूर्वसंस्कार होमस्थंडिलोत्तरप्रदेशे स्थंडिलं निर्माय योजकनामानमग्निं प्रतिष्ठा
प्यान्वादध्यात् अत्र प्रधानं ब्रह्माणं हास्कृपर्णोतिमंत्रेणाष्टोत्तरशतसंख्ययाति लाज्यद्रव्येण तथा महाव्याहृतिभिः तिलाज्यद्रव्येणाष्टोत्तरशत
संख्यया यक्ष्ये महाव्याहृतयस्तु भूरग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा भुवो वायवे चांतरिक्षाय महते च स्वाहा सुवरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा
भूर्भुवः स्वश्चंद्रमसे॰ हतेचस्वाहा एवं होमं कृत्वा तुलस्यश्वत्थयोः चतुरः शारवामयान् हस्तान् गृभ्णामीति मंत्रेण योजयेत् ततः स्विष्टकृदादि होमशेषं
समाप्य ततोऽश्वत्थं पुरुषसूक्तेन षोडशोपचारैः संपूज्य अश्वत्थं तुलसीं च प्रार्थयेत् अश्वत्थत्वं जगन्नाथः पुरा देवैर्विनिर्मितः पापात्त्वं त्राहि नो देव पु
ण्यं देहि महाफलं क्षीरोदधिसमुद्भूते तुलसी हरिवल्लभे अश्वत्थोद्यापनं पुण्यं मह्यं देहि श्रियै नमः ततः आचार्यः क्षेत्रपालबलिं दत्वा सर्वे आचार्याः
स्वस्वकुंडे पूर्णाहुतिं हुत्वा कर्मशेषं समापयेयुः ततो यज [illegible] पीन पूजां विधाय कृतस्याश्वत्थोद्यापनस्य सांगतासिद्ध्ये आचार्यादिभ्यो दक्षिणाप्र
दानमहं करिष्ये पूजापूर्वकं दक्षिणां दत्वा ततः आचार्य [illegible] स्थापिताष्टकलशोदकेन दूर्वापल्लवैः सपत्नीकं यजमानमभिषिंचेयुः तत्र मंत्राः

श्रीः आनोभद्रेतिदशर्चंसूक्तं अस्यवामस्येतिद्विपंचाशदृच [...] मत्वेतिपंचर्चंसूक्तं समुद्रज्येष्ठाइत्यादयः सुरास्त्वामभिषिंचंतु इत्याद्याः एवमभि-
७ षिक्तोयजमानःतिलकादिधृत्वाअग्निंपीठदेवतांचस [...] उत्तिष्ठब्रह्मणस्पतउत्थाप्यसोपस्करंपीठमाचार्यायदत्वा संपूर्णतासिद्धयेगांचद
त्वामंडपंसदस्यायआचार्यायवादत्वाभूयसींचदत्वाकर्मेश्वरार्पणंकृत्वाशताधिकान्ब्राह्मणान्संभोज्यआशिषोगृहीत्वाश्वत्थोद्यापसंपूर्णतां
वाचयित्वाइष्टजनैःसहभुंजीत एवंयःकुरुतेतस्यवर्धतेश्रियमायुषम् कुलकोटिःससुधृत्यविष्णुलोकेमहीयते इतिशौनकीयेअश्वत्थोद्यापनं
अथवटोद्यापनंभविष्यस्कंधयोः उदगयनेसुमुहूर्तेस्थिरलग्नेचंद्रताराानुकूल्येरम्यप्रदेशेनाभिमात्रगर्तेगृहीत्वेप्रतिष्ठेतिमंत्रेणवटपा
दपरोपणंकार्यम् तद्वदेवसर्वपादपरोपणे रोपणादुत्तमेवर्षेद्वादशेवाशारवापत्रांतरितेउदगयनादिशुभेकालेउद्यापनंकुर्यात् वटस्य
परितश्चतुर्हस्तांदृढांवेदिकांकृत्वावटमूलेरम्यंचतुरस्रंवर्तुलंवाऽलवालंकृत्वातत्रकांडात्कांडादितिदूर्वारोपयेत् वटपरितश्चतुर्हस्तंपंचह
स्तंवाकृद्दंचतुर्द्वारंमंडपंकुर्यात् सामर्थ्येसतिवटात्पूर्वेपश्चिमेउत्तरेवायथोक्तप्रकारेणहवनार्थंनवपंचचतुःकुंडाद्युपेतंमंडपंकुर्यात् असा
मर्थ्येतुवटवेदिकायामेवतत्रप्रागादिद्वारचतुष्टयेआम्रोदुंबरप्लक्षाशोकपल्लवकृतानिचत्वारितोरणानि तथाद्वारचतुष्टयेश्वेतकृष्णहरितपीत
वर्णाःचत्वारोध्वजाःपताकाश्च वटशिरसिसर्ववर्णोध्वजःकार्यः एवंसंभृतसर्वसंभारोयजमानोज्योतिर्विदादिष्टेशुभेमुहूर्तेप्रधानसंकल्पंकुर्यात्
तद्यथा तिथ्यादिसंकीर्त्य आत्मनःसकलपापक्षयकुलकोटिसमुद्धरणऐहिकामुष्मिकनिरवधिसुखप्राप्तिपूर्वकब्रह्मपदप्राप्तिकामोवटोद्यापनंत ७
थाभीष्टदातृत्वसिद्ध्यर्थंसर्वप्राणिसुखनिवासार्थंचवटसंस्कारंचकरिष्येइतिसंकल्प्य तदंगविहितंगणपतिपूजनंपुण्याहवाचनंमातृकापूजनंनांदीश्रा

हमाचार्यादिवरणंकरिष्ये स्वगृह्यविधिनातानिकृत्वाचार्यादीन्वृणुयात् अस्मिन्कर्मणिआचार्यत्वामहंवृणे वृतोस्मीतिवदेत् एवंब्रह्माणंसदस्यं
उपद्रष्टारंचवृत्वामधुपर्कादिनासंपूज्यप्रार्थयेत् अस्ययागस्यनिष्पत्तौभवंतोभ्यर्थितामया सुप्रसन्नैश्चकर्तव्यंकर्मेदंविधिपूर्वकमिति ततः
सऋत्विग्यजमानः पूर्णकलशहस्तः मंगलवाद्यतूर्यघोषेणसहशाकुनसूक्तंपठन् वटमंडपप्रादक्षिण्येनपश्चिमद्वारसागस्ततत्रभूमिर्भूम्ना
द्यौरितिमंत्रेणधरांसंपूज्यअर्घ्यंदत्वाप्रविश्यवटसमीपेकलशंनिधायवरुणनिर्ऋतिमध्येउपविशेत् ततःआचार्यःआचार्यकर्मकरिष्ये भूतशु
ध्यादिविधायमंडपांतःगौरसर्षपलाजान्यदत्रसंस्थितमितिविकीर्यसाधितपंचगव्येनकुशैःआपोहिष्ठाइत्यादिमंत्रैःसर्वत्रप्रोक्षणंकृत्वा दे
वाआयांतु यातुधानाअपयांतु विष्णोदेवयजनरक्षस्व ततःस्वस्त्ययनंतार्क्ष्यमितिपठेत् यथोक्तमंडपेउक्ततोरणपताकाध्वजान्बध्वाशांतिसू
क्तजपार्थंवेदादिक्रमेणद्वावेकंवाब्राह्मणं प्रागादिक्रमेणप्रतिद्वारंवृणुयात् ततआचार्योवटपश्चिमेचतुरस्रांवेदिकांनिर्मायतत्रसर्वतोभद्रे
उक्तप्रकारेणब्रह्मादिदेवताआवाह्यतद्बहिःपरिअक्षतपुंजेकलशत्रयंप्रतिष्ठाप्यएकंवातत्रमध्यमकुंभेब्रह्मजज्ञानमितिब्रह्माणं तद्दक्षिणेवष
ट्तेविष्णुरितिविष्णुं उत्तरेत्र्यंबकमितिरुद्रं आग्नेयादिकोणेषुगणानांत्वेतिगणपतिंजातवेदसमितिदुर्गां जज्ञानमितिसप्ततृः क्षेत्रस्यपतेइति
क्षेत्रपालं ततःपरितोलोकेशान् तत्तन्मंत्रैरावाह्यसंपूज्यवेदीपरितोष्टौकलशान्स्थापनप्रकारेणसंस्थाप्य तत्रपूर्वादिकलशेषुपंचगव्यंसस
मृदःपंचपल्लवान्चंदनंपंचरत्नानिक्षीरंसर्वौषध्योगंगोदकंएवंक्षिप्त्वाशुद्धजलेनापूर्यपूर्णपात्रंनिधायतेषुइंद्रादीनावाह्यसंपूज्य
तांहरिद्रातैलरोपणादिवटस्यकृत्वावस्त्रेणावेष्टयेत् इत्यधिवासनम् परेद्युःप्रातर्नित्यकर्मनिर्वर्त्यपीठदेवताःसंपूज्यप्रागादिद्वारे

७ वे॰ यं चतुरः कुंभान् संस्थाप्य तेषु उदकं पंचरत्न पल्लवादिंच निधाय इंद्रयमवरुण सोमान् तत्तन्मंत्रैरावाह्य पूज्य चतुर्द्वारेषु चतुर्वेदविदः अभि-
७८ शांतिसूक्तानि पठेयुः ततः ईशान्यांकुंडे स्थंडिले वा अग्निं प्रतिष्ठाप्य तदुत्तरे वेदिकायामुक्तप्रकारेण ग्रहानावाह्य संपूज्य तदीशान्यां कलशं स्था-
पयेत् ज पार्थं ब्राह्मणं वृणुयात् ततः प्रागाद्याचार्यश्चत्वारः स्वस्वकुंडे स्वगृह्यविधिना आचार्यकुंडात् श्रोत्रियागाराद्वाऽग्नीन्प्रणीय ध्यायेयुः कुंडच-
तुष्टयपक्षे प्राक्कुंडादग्निप्रणयनं तत्रैव सुरव्य होमः अन्वाधानम् तत्रेशानकुंडे ब्रह्मविष्णुरुद्रान् घृताक्तदूर्वाज्यद्रव्येणाष्टोत्तरशतमिताहु-
तिभिर्यक्ष्ये इंद्राद्यष्टौ लोकपालान् पलाशसमिच्चर्वाज्यद्रव्यैः अष्टाविंशतिसंख्यया यक्ष्ये दक्षिणे गणपतिं दुर्गां स स मातॄः क्षेत्रपालं घृताक्त
तिलद्रव्येणाष्टाविंशत्याहुतिभिर्यक्ष्ये पश्चिमे साधिप्रत्यधिदैवतानां दित्यादिनवग्रहान् अर्कादिसमिच्चर्वाज्यतिलव्रीहिद्रव्यैः अष्टाविंशति
संख्याकाहुतिभिर्यक्ष्ये उत्तरे सोमं सोमो धेनुमिति मंत्रेण घृताक्तचरुप्लक्षसमिद्द्रव्येण अष्टोत्तरशतमिताहुतिभिः ब्रह्मादिदेवताश्चैकैकया
ज्याहुत्या यक्ष्ये एवं तत्तन्मंत्रैः होमं संपाद्य ततः आचार्यो वटस्य हरिद्रातैलादिदला पंचोपचारैः संपूज्य पूर्वस्थापिताष्टकलशान्ब्राह्मणान् ग्राहयि-
त्वा च आपो हि ष्ठा॰ समुद्रज्ये॰ इमा आपः॰ एतोन्विंद्रमिति प्रत्येकं जपन् वटस्याभिषेकं कुर्यात् ततः आचार्यः प्रतीच्यां होमसंस्कारार्थं स्थंडिलं निर्माय
संकल्पयेत् वटस्य पुंसवनादि विवाहांतान् संस्कारान् व्याहृति द्वारा करिष्ये अग्निं प्रतिष्ठाप्य अन्वादध्यात् अत्र प्रधानम् अग्निं वायुं सूर्यं प्रजा-
पतिं आज्यद्रव्येण प्रतिसंस्कारं चतुःसंख्याहुतिभिर्यक्ष्ये प्रतिसंस्कार होमांते वनस्पते शतवल्श इति मंत्रेण वटं स्पृशेत् एवमुपनयन पर्यंतं ७८
हुत्वा यजमानवटांतराले पटं धृत्वा सुमुहूर्तेन देवलग्नमिति पठिते अंतःपटं निःसार्य ध्रुवसूक्तं येयज्ञेनेति पठित्वा कौपीनं यज्ञोपवीतं मेखलां

[OrderDescription]
,CREATED=28.07.20 12:04
,TRANSFERRED=2020/07/28 at 12:23:43
,PAGES=128
,TYPE=STD
,NAME=S0003391
,Book Name=M-2825-VRATODHYAPAN
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF

FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF

FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF

FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF

FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF

FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF

FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF

FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF

FILE128=00000128.TIF
,